

Nor
k'erakanut'iwn
araberēn lezui i
pēts
varzhelots' ...

Grigorean, Retteos
Nor kerakanut,wn araberen..
THE UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARIES

﴿ صرف جديد عربي ﴾

ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՔԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Ի ՊԷՏՍ ՎԱՐԺԵԼՈՑ ԵՒ ԹԵՐԱՎԱՐԺԻՑ

Աշխատասիրեսաց
ՌԵԹԵՆՍ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

—
1892

Grad
EREN
2724
BUHR

Գործոյս ամէն իրաւունքը հեղինակին
վերապահեալ է:

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Օսմանեան լեզուի հմուտ ամէն ազգայնոց յայտնի է թէ, ո՞րք գլխաւորաբար Արաբ լեզուին մէջ կիրթ և փորձառու ըլլայ՝ նոյնչափ Օսմանեան լեզուի մէջ ալ յառաջադէմ և քաջաժարժ կ'ըլլայ. հետևաբար երբ ուսանող մը արաբ լեզուին տեղեկութիւն չունենայ՝ անհիմն և թերի կը մնայ Օսմանեան դըպրութեան ուսումնն:

Ուստի հարկ անհրաժեշտ է Արաբ լեզուն ըստ բաւականին յառաջ տանիլ կանոնաւոր եղանակաւ, և օր ըստ օրէ իւր մտքին մէջ բեղմնաւորելով, նորա արգասիք լիովի վայելել:

Արդ՝ ի պէտս մերազնէից, ցարդ չեմ տեսած հայ լեզուով բացատրուած կանոնական պարունակութեամբ արաբ լեզուի քերականութիւն մը՝ որ դիւրէ այս լեզուին ուսումնն, և առաջնորդէ անոր դժուարիմաց խրթնութիւններն լուծելու. վասն զի անիմանալի երևցած իսկական դժուարութիւնք մեծաւ մասամբ արաբ լեզուին անհմտութենէն կը ծագին:

Այս համոզմամբ հարկ դառնցի Արաբերէնի յառուկ քերականութիւն մը պատրաստել, զետեղելով անդ բառական և թէ հատուածական խօսից օրինական կանոնները՝ ոչ այնչափ ընդարձակ և ոչ համառօտ. և այս միայն այնու նպատակաւ թէ՛ մի գուցէ ուսանողք խրտչին և յուսաբեկին այս լեզուին լայնածաւալ ծովու նման ունեցած անհուն և անսահման տարածութենէն:

Այսու հանդերձ արաբացի լեզուով աւանդեալ հին դրութիւնը խիստ յարգի է թէ կանոնաց ճշգրութեանը և թէ մանրազնին քննադատութեան մասին. և այն դրութիւնն է միակ խարխիս լեզուն հիմնովին ուսանելու եւ նորա ամենաոնորդ գաղտնեացը թափանցելու. սակայն և այնպէս այս աշխատութեամբ մասնաւոր խնամք տարած եմ նոր իմն եղանակաւ ուսուցման. որպէս զի ուսանողք ի սկզբան անդ չպաշարուին և չը վարանին կանոնական կարգ մը խրթնութիւններով. և թէ ընդերկար ժամանակ չպարտապին: Ուստի աշխատած եմ հարթել այն դժուարութիւնք՝ որ ուսուցչաց այլ ընդ այլոյ բացատրութեամբ իբր անել բաւիղ մը կը ներկայանան. ուստի զայն ուսանելէ խրտուջելով իսպառ կը վհատին, և ի սկզբան անդ բարձի թողի ընել կը հարկադրին. ինչպէս շատերը ակն յանդիման կ'երևին այս սքան-

չելի եւ մինչեւ իսկ անգլուգական լեզուն սովորելէ զուրկ եւ սնա-
վաստակ :

Մանաւանդ տրդեան դպրոցական մանկտին այլևայլ լեզուաց
և ուսանելեաց պարապելնուն համար՝ սուղ ժամանակնին չներէր
երկարածիգ ժամովաճառ ըլլան այս լեզուին հետամտելու և ու-
րիչ ո՛ր և է արաբ քերականութեան դիմելու :

Վասն որոյ կը փափաքէի բաւական ժամանակէ ի վեր իմ բող-
մամեայ փորձառութեամբ այսպիսի գործ մը տպագրելով
ծառայութիւն մը մատուցանել սիրելի ազգայնոցս, սիրայորդոր
խրախուսանօք և օժանդակութեամբ բարեյիշատակ Աղա Մելքոն
Գալֆայի որդի Պօղոս էֆէնտի Գալֆաեանի, եւ ըստ ամենայնի
կարեւոր եւ պիտանի գիտելեօք եւ հեշտին եւ դիւրիմաց ոճով
Բառագիրութիւնն ութ մասանց բաժնել, ի վայելս մերազնեայ
ուսումնասիրաց և ի դիւրութիւն հայ մանկտոյն :

Քերականութիւնս երեք մասանց բաժանեալ լինելով ,

Ա. մասն կըկազմեն ութ մասունք բանի الصرف

Բ. , , Համաձայնութիւն النحو

Գ. , , Շարադրութիւն المحررات العربية

Այս առաջին մասն է զոր առ այժմ ի լոյս կ'ընծայեմ և
քաջայայտ եմ որ, միւս մասունքն ևս իրենց նպատակին կը
հասնին :

ՌԵԹԷՈՍ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

يُلَوِّحُ الْخَطُّ فِي الْقَرَطَاسِ دَهْرًا
وَكَاتِبُهُ زَمِيمٌ فِي التَّرَابِ

Գիրը կը փայլի քարտիսին վրայ շատ դարեր ,
բայց անոր գրողը հողին մէջ փտեալ կմախք եղած է :

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱԲԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՆԱԽԱԳԻՏԵԼԻՔ

Յաղագս Արաբերէն ատից ատհասարակ

ԳՐԵՐՈՒՆ ԶԵՒԵՐԸ

ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ

ԶՕՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ا	الف էլփ	...
ب	باء պա	պ
ت	تاء թա	թ
ث	ثاء սա	ս { բուն ձայնը լեզուի ծայրով թաին և սաին մէջտեղը պէտք է հնչել.
ج	جيم ճիյմ	ճ
ح	حاء հա	հ
خ	حاء խա	խ
د	دال տալ	տ
ذ	ذال զալ	զ { բուն ձայնը լեզուին ծայրովը տալին ու զալին մէջտեղը պէտք է հնչել.
ر	راء ռա կաճրա	ռ . ր
ز	زاء զա	զ
س	سين սիյն	ս
ش	شين շիյն	շ
ص	صاد սատ	ս խիստ
ض	ضاد տատ	տ թանճրահնչիւն
ط	طا դա	դ խիստ

ԳՐԵՐՈՒՆ ԶԵՒԵՐԸ

ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ

ԶՐԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ظ	ظا զա	զ խիստ
ع	عين այն	...
غ	غین զայն	շ
ف	فاء ֆա	ֆ
ق	قاف գաֆ	գ
ك	كاف քեաֆ	ք
ل	لام լաալաալաալ	լ
م	ميم միյմ	մ
ن	نون նուն	ն
و	واو վաւ	վ
ه	هاء հա	հ նօսր
ى	ياء եա	ե . յ

1. Պարսկերէն և ծաճկերէնի համար վեց գիր աւելցած է. հոս տեղ իբր ծանօթութիւն իմաց կը տրուի, որոնք թէպէտև մեր նպատակին չեն ծառայեր, ինչպէս.

پ փէ,	կարգաւ	ب էն ետքը կը գրուի .
چ չիյն,	»	ج » » » »
ژ ժէ,	»	ز » » » »
ک կեաֆ,	»	ك քեաֆէն » »
ن նեաֆ ունգային,	»	ک քեաֆէն » »
ك յաֆ կամ եաֆ,	»	ن նեաֆէն » »

2. Արաբացւոց գրերը ինչպէս որ կ'երևի սիւնակին էջ քսանուութը հատ են որոնցմէ տասնուվեց հատը այ-

սինքն ۱ ب ح د ر س ص ط ع ك ل م ن و ه ی բուռն և ար-
մատական ձեւեր են. իսկ մնացեալ տասներկու հատը ո-
րոնք են ق ث ج خ ذ ز ش ض ظ غ ف ق միջոցաւ աւելցած են. որոնցմէ ب և ن ձեւերը առանց
կէտի նշանագիր չեն. նմանապէս ف և ق գիրերն ալ ա-
ռանց կէտի աննշանակ են. ۱ գիրը եթէ իւր ձեւովը
գրուի՝ տակը կէտ դնելու հարկ չկայ. իսկ եթէ բառին
«կիզբը կամ մէջը գրուի» միւս կէտաւոր գրերէն որոշելու
համար, պէտք է կէտերը գրուիլ:

ԱՆՋԱՏԱԿԱՆ ԵՒ ԿՑԱԿԱՆ ԳՐԵՐ

أَحْرُوفُ الْمُنْفَصِلَةِ وَالْمُتَّصِلَةِ

3. ا د ذ ر ز و այս վեց գրերը իրենց յաջորդող
գրերուն չ'են կցուիր ինչ. رضاء հաճութիւն, կամք. مرکز
الحروف المنفصلة գրերը. ուստի ասոնց الحروف المنفصلة
կ'սուի, անջատական գիրեր ըսել է: իսկ մնացեալները կը
կցուին. ինչ. դարձեալ رضاء բառին ۱ ضاد և բառին
مرکز ۱ ضاد և كاف. ۱ ميم ۱ الحروف المتصلة կ'սուի, կցական գը-
րեր ըսել է:

4. 28 գրերէն 14 ին أَحْرُوفُ الشَّائِسَةِ կ'սուի, որոնք են.
ت ث د ذ ر ز س ش ص ض ظ ل ن գրերը. ասոնցմով
սկսուած բառերուն վրայ եթէ ال որոշիչ յօդը գրուի,
եթէ ինքնին սկսուած է՝ միայն լամը չ'հնչուիր, եւ իւր
տեղը բառին սկզբնատառը երկու անգամ կը հնչուի. ինչ.
الشَّائِسُ արեգակն. իսկ եթէ իրմէ յառաջ գիր կամ բառ

Տասնաւոր	ص	ف	ع	س	ن	م	ل	ك	ي
	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Հարիւրաւոր	ظ	ض	ذ	خ	ث	ت	ش	ر	ق
	900	800	700	600	500	400	300	200	100
Հազարաւոր	غ								
	1000								

Ասոնք շատ տեղ կը գործածուին մանաւանդ այնպիսի դէպքերու մէջ՝ որոնց ժամանակագրութիւնը կամ յիշատակութիւնը պահել հարկ կ'ըլլայ. ոտանաւոր կամ արձակ խօսքերով թուականը կիմացընեն առանց թուանշանի կարօտութեան: (Տես գրքիս յաւելուածը)

ՁԱՅՆԱՌՐԻ ՆՇԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Ց. Ձայնաւոր նշաններն 3 են. որոնց կ'սուի اَلْحَرَكَاتُ اَلثَّلَاثُ. Ա. ֆէրէն՝ գծին վրայի կոր գիծն է: Բ. Կէրէն՝ գծին տակի կոր գիծն է: Գ. Կաֆէն կամ շաֆէն՝ գծին վրայի փոքր վազի ձև ունեցող նշանն է: Այս նշանները ներգործութեամբ կամ զօրութեամբ գրերուն վրայ կամ ներքեւը գրուելով, ձայնաւոր գրերու պաշտօնը կը վարեն:

Ծ. Եթէ յիշեալ նշանները այս ح خ ص ض ط ظ Երբեք ունենան վրան կամ տակը գրուին՝ مُثَقَّلٌ ծանր կը հնչուին. օրինակի աղադատ:

(ʾ)	فَحَه	ա.	խնչպէս	حَسَن	قَدَر
(ِ)	كَسْرَه	ը.	»	قِيَاة	ضِيَاة
(ُ)	ضَمَه	ու, օ, էօ	»	عُطَارِد	عُصْفُور

Վերջիններուն բուն արաբական հնչումը միջինն է , որ է . ձայնը :

10. Եթէ միւս մնացած 19 գրերուն գրուին ^{مُخَفَّفٌ} թեթեւ կը հնչուին : զորօրինակ :

قَتَحَ	է .	ինչպէս	ذَلَّكَ
كَسَرَهُ	ի .	»	نَهَايَتَ
ضَمَهُ	իւ .	»	مُرُؤَتَ

Ասոնցմէ միայն 19 գիրը միջին ձայնն ունի :

التَّشْوِيْنَاتُ الثَّلَاثَةُ

11. Վերջոյգրեալ ձայնաւորի նշաններուն կրկնութիւնն է , որոնք հոլովական բառերու ծայրը գրուելով նույի ձայն կուտան և բառին նշանակութիւնը անորոշ կը ձգեն . օրինակ կրկնութիւնը բառին արմատին ծայրը էլիֆ մը աւելցընելով կ'ըլլայ , իբրև հայցական հոլով , ինչպէս :

شَخْصٌ հոգւոյ մը . حَفَظًا պահելով , կամ պահելը . ثَغْلَبٌ անձ մը . رَجُلًا այր ոք , զայր ոք . شَجَرٌ ծառի մը . արդուէս մը :

Եթէ ծայրը աւելորդ Բ . օ գտնուի , էլիֆ աւելցընելու հարկ չկայ . ինչ . عَجَلَةً . مَوْقَاتًا ասոր ԲԻՆ արմատէն ըլլալուն համար رَجُلًا պէս կը գրուի ուղղագրութեան մէջ :

12. Ձայնաւորի նշան ունեցող գրին ^{أَلْحَزَفُ} ^{الْمَحْزَرُ} չու-
նեցողին ^{أَلْحَزَفُ} ^{السَّاكِنُ} կ'սուի . ինչ . عَمِيْرٌ բառին առաջին ու երրորդ գիրերն իրենց վրայ ձայնաւորի նշաններ ունին . իսկ երկրորդն ու չորրորդը ձայնաւորի նշան չունին , այլ

անձայն մնալու նշանն ունին, — որուն **عَلَامَةُ السُّكُونِ** կ'սուի.

13. **و ی** գիրերը իրենց բնական ձայներ-
նուն ենթարկուին, այսինքն ասոնց նախորդող գիրն **ا** էն
յառաջ **و** , **و** էն յառաջ **ضمه** , **ی** էն յառաջ **كسره** ու-
նենայ, ձայնաւորի նշանակութիւն կ'առնուն եւ անձայն
մնալու նշանն — չ'են ունենար. վասն զի այս դէպքիս մէջ
و ی կ'սուի. ասոնք ձայնաւոր նշաններու տեղ
գործածուող գիրեր ըսել է. ինչպէս.

نَحِيبُ سَكُونُ قَضَا

— **اَللَّهُ** Գարշեւ, երկարել.

14. Այս նշանը էլիֆ գրին վրայ դրուելով ա' ի ձայն
կուտայ. **آء** , **آء** . նմանապէս **مدود** եւ **مدود** եւ **مدود**
կ'սուի եթէ միջադաս եւ վերջադաս **و** և **و** գիրերը քար-
շելով կարդացուին. առաջնոյն օրինակ. **دُحُولُ أَخُو** .
երկրորդին օրինակ. **سیرت** , **وصی** . միջադաս եւ վեր-
ջադաս էլիֆները, որոնք իրենց բնական ձայնաւորին տակն
են, հարկ չկայ ուրեմն վրանին — այս նշանը դնելու. **دُحُولُ**
دُحُولُ և **دُحُولُ** ն **مدود** չեն ըլլար.
Պարզ ձայնաւորի նշաններուն եւ այս 3 գրին մէջ
տեղը եղած տարբերութիւնն այն է որ, այս գիրերը քար-
շելով կը կարդացուին, և ձայնաւորի նշանները չքարշելով.

[*] Ասոնցմէ դուրս մնացած **هـ** , **ب** , **پ** — ձայններուն **هـ** , **ب** , **پ** — հէմլէ կ'սուի. **هـ** , **ب** , **پ** —
էսէր. **انسان** , **انسانیت** , **انسانیت** , **انسانیت** , **انسانیت** , **انسانیت** , **انسانیت** , **انسانیت** , **انسانیت** , **انسانیت** .
Թի միւսին:

— شِدْه աստկութիւն, կրկնութիւն [*]

15. Այս նշանը էլիֆ և հէֆէ գրերէն զատ ամէն գրի վրայ կը գրուի, եւ այն գիրը երկու անգամ կ'արտասանուի բացի սկզբնատառերէն. ինչպէս.

حَدَثٌ մերժել, արգելել, չընդունել. حَادِثٌ կամ حَادَثٌ աստկութիւն, ազդուժն, զայրոյթ. مَادَةٌ կամ مَادَة նիւթ, տարր. مَضَوْرٌ պատկերհան, նկարիչ. مُقَدِّمٌ կապեալ, արձանագրեալ.

ՅԱՂԱԳՍ ՄԱՍԱՆՑ ԲԱՆԻ

16. Մասունք բանին 8 են. Անուն, Դերանուն, Բայ, Դերբայ, Նախդիր, Մակբայ, Շարհապ, Ձայնարկութիւն:

Առջի 4 ը ըստ ինքեան յատուկ և անկախ նշանակութիւն ունին, և փոփոխական են. իսկ միւսները անոնց պարտ ու պատշաճ եղած զանազան պարագայները կը լեցընեն և անփոփոխ են:

ՓՈՓՈԽԱԿԱՆ ՄԱՍՈՒՆՔ ԲԱՆԻ

Գ Լ Ո Ւ Խ Ա.

ԱՆՈՒՆ اَلْاِسْمُ

17. Անունը իր մէջը ամբողջ կամ կատարեալ նշանակութիւն ունի, առանց ժամանակի, և մէկ անձ մը կամ իր

[*] Եթէ մի և նոյն տեսակ գիրերը քովէ քով երկուքն ալ գրուին՝ مَكْرَمٌ միւքրէրէր կրկնեալ կ'սուի. ինչ. جَلِيلٌ Ճէլիլպէ, պարեգօտ կամ սաւան հազցնել.

رباعي Բառագիր . عسكر զօրք, Ժողովորդ . درهم չափ կշռոյ .
عبر բուրկէն .

خامس Հնգագիր . سَجَنَجَل հայելի . عَقَنَقَل ընդարձակ ձոր .
աւազի կոյտ .

جَحْمَر ش Ժեր կին . جَزَدَحَل ձոր . մեծամարմին կամ
յաղթանթամ ուղտ . عَنَدَلِيب սոխակ . اَمَامُكُوت մամուկ . ա-
սոնք վեց գրով են . բայց هَاء և واء ը եկամուտ ըլ-
լալուն համար դարձեալ հընգագիր կը համարուին, և հըն-
գագիրներուն կարգը կը դասուին .

Յ Օ Դ Ո Ւ Ա Յ Ա .

23. Անունները կամ նախատիպ են կամ ածանցական
Ածանցականը կամ նախատիպ անունէ կը ծագի . ինչպէս .
اَسَد առիւծ . مَاسِدَة տեղի բաղմութեան առիւծուց .
جَرَه կայծ . مَجْمَرَة — مَجْمَر բուրվառ , խնկանոց .
مِلْح աղ . مَلْحَة աղահանգ .
կամ բայարմատէ . ինչպէս .

طَبَخ եփել . مَطْبَخ խոհանոց . مَطْبَخ սան .
سَفَارَت مَكْسَة աւել . مَسْقَرَة ակել .
فَتَح բանալ . مَفْتاح կամ مَفْتَح բանալի .
قَوْل խօսք . مَقُول քաղցրախօս կամ քաղցրալեզու .
عَجَن զանգեւ , մակարդեւ . مَعْجُون عَجِين խառնուած , խիւս .
دَرَس անհետանալ . دَارَس աւերակ .
دَرَس ընթեռնուել . مدرسه տեղի ընթերցանութեան .

مَدَجَ զեհուլ . ասպանդանոց . ասանակ .
فَضَلَ զատել, բաժնել . مَمْنَعٌ յօդ , յօդուած .

24. Եռագիր արմատականները 10-ձև ունին. զորո .

Ձև	Օրինակ	
فَعَلَ	فَحَلَ	մեղու .
فَعِلَ	حَمَلَ	բեռն .
فَعِيلَ	أَبَلَ	ուղտ (հաւաքական) .
فُعِلَ	قُفِلَ	փական .
فُتِلَ	عُنِقَ	պարանոց .
فَعْلَ	قَدِمَ	ուր .
فَعِلَ	كَبِدَ	թոք .
فَعْلَ	رَجَلَ	այր մարդ .
فَعِلَ	عَنْبَ	խաղող .
فُعْلَ	صَرَدَ	թուշուն մը .

25. Բառագիրները 6 ձև ունին .

Ձև	Օրինակ	
فَعَّلَ	جَعَفَرَ	նապաստակ, փոքր և մեծ գետ .
فَعَّلَ	دَمَقَسَ	մետաքս .
فُعِّلَ	عَصَفَرَ	տեսակ մը ներկ և տուենկը մը անուռն .
فَعَّلَ	دَرَّهَمَ	չափ կշռոյ .
فَعَّلَ	قَرَمَزَ	կարմիր ներկ .
فُعِّلَ	غَلَبَطَ	ստուար իր .

26. Հնգագիրները 4 ձև ունին .

Յ Օ Դ Ո Ի Ա Յ Գ.

Յաղագս թուոյն ԱՔՄԻՏ

33. Թիւը երեք է մֆրֆ Նղական . Նրկուական . Յոգնական . Նղականը մէկ կը ցուցնէ . Նրկուականը երկու . Յոգնականը երկուքէն աւելի :

	Արական	Թ Ի Ի Ք	Իգական
Նղական	سارق	մէկ գող	سارقة
Նրկուական	سارقان	երկու գողեր	سارقان
Յոգնական	سارقون	երեք կամ աւելի գողեր	سارقات
Նղական	كتاب	մէկ գիրք	
Նրկուական	کتابان	երկու գիրքեր	
Յոգնական	کُتُب	երկուքէն աւելի գիրքեր	

34. Ենթ. Նրկուականներն երեք կերպ գործածուած թիւն ունին .

Ա. Միւսոյն տեսակէ մէկ մէկու նման նոյնասեռ իրեր կը ցուցնէ , ինչպէս .

այր رَجُل شَجَرَان . ծառ . երկու ծառեր . شَجَرَيْن شَجَر .
մարդ . امْرَأَتَان . կին . امْرَأَةٍ երկու մարդիկ . رَجُلَيْن
երկու կիներ : امْرَأَتَيْن

Բ. Նրկու տարասեռ նշանակութիւն ունեցող , և մէկ մէկու հետ առնչականութիւն ցուցնող երկուականի արական ձևը՝ նախապատիւ կը համարուի իդականին նկատմամբ , ինչպէս :

Գայր . Գայր և մայր .
 Գայր . Գայր .
 Մերեւելք . Մերեւելք .
 Լուսին . Լուսին և Մերեւելք .

Նաևս Կա ինքն . այս երկուական Գրդ . Գրդ Գրդ-
 նունով կիսացուի Ա . երկու այր . Բ . երկու կին . Գ . այր
 և կին միատեղ . Դ . Գրդ . նմանապէս երկու այր երկու
 կին , և այր և կին միատեղ .

Գ . Շատ երկուական բառեր կան որոնք իրենց բնիկ
 նշանակութիւնը թողլով , երկու մասնաւոր իրեր կը նշա-
 նակեն . թէպէտ իրենց նախնական նշանակութիւնն ալ
 կը շօշափեն , ինչպէս .

Կարգադրութիւն .

Կարգադրութիւն և սիրտ .
 Կարգադրութիւն և քրքում .
 Կարգադրութիւն և գրիչ .
 Կարգադրութիւն և ոգի .
 Կարգադրութիւն և ցերեկ .
 Կարգադրութիւն և անտի կենցաղ .
 Կարգադրութիւն և Գրդ .
 Կարգադրութիւն և Գրդ .
 Կարգադրութիւն և Գրդ .
 Կարգադրութիւն և Գրդ .

كلبتان كلبتين երկու շնիկ, այսինքն աքցան .
 كؤنان كوين երկու աշխարհ, երկին և երկիր .
 نعلان نعين զոյգ մը ոտքի աման . սանտալ, կոշիկ .
 نيران نيرين Արեւ և Լուսին , և այլք :

35. Յոգնականներն երկու կերպ են . **جمع مُصَحَّح** կա-
 նոնաւոր յոգնական , և **جمع مُكْتَرَب** անկանոն յոգնական .

36. Կանոնաւորը եթէ անձնական ըլլայ [*] եղակա-
 նին վերջը **وَن** և **يَن** մասնիկները կ'աւելցուի . առանց իրեն
 նախնական կազմութիւնը փոխելու . որ եթէ յոգնականի
 մասնիկը ծայրէն վերջնեա՝ եղականն անփոփոխ կը մնայ .
 մէկ մ'ալ թէ անձնական և թէ իրական՝ բառերուն ծայրը
آت մասնիկը կ'աւելցուի , որ ճիշդ մեր հայերէնի + յոգ-
 նականակերտ գրին կը պատասխանէ , ինչպէս :

يَن որդի . بَشُون որդիք . بَنَات էգ որդիք .
 ساجِد երկրպագու . ساجِدُون երկրպագուք ,
 ساجِدَات էգ երկրպագու .

كالات	կատարելութիւն	كمال
خصوصات	առանձնութիւն և յատկութիւն	خصوص
دَرَجَات	աստիճան վեր ելլելու	دَرَجَه
دَرَكَات	աստիճան վար իջնելու	دَرَكَه

37. Անկանոնը այն է՝ որ իւր նախնական կազմութիւ-

[*] Մի քանի բառեր կը խոտորին այս ընդհանուր կանոնէն . տարի . سنون , سنون
 տարիներ . ارضون , ارضون . երկիր , գետին . ارضون , ارضون . երկիրներ , գետիններ .
 ارضون , ارضون . աստիճան իրական բառեր են . բայց անձնականի
 աստիճաններն են :

նը փոխելով, սկիզբը, մէջը, վերջը կերպ կերպ այլապիւ-
թիւն կը կրէ, զորօրինակ.

Եզ-կա-ն

Յոգնական

مثَل նման
مُخْرَج ելլելու տեղ.
ضَعْف տկար, անզօր, խեղճ.
سَقَاء տիկ ջրոյ.

أَمثال

مُخَارَج

ضَعْفًا

أَسَقِيَه

Այս կերպ յոգնականներն 3 տեսակ կ'ըլլան. ինչ.

Ա. جَمْعُ زَائِدٌ եզականին վրայ գիր աւելցնելով, ինչ.

مِفْكَر մտածումն. افكار մտածումունք.

Բ. جَمْعُ مُساوٍ եզականը յոգնականին հետ հաւասար
գրով, ինչպէս. كَرَامٍ պատուաւոր. كَرَامٍ պատուաւորք.

Գ. جَمْعُ ناقصٌ եզականէն պակաս գրով, ինչպէս.

طَرِيقٌ ճանապարհ. طُرُقٌ ճանապարհք.

2 Ե Ի Ա.

فُعْلٌ 2-ւոյն յոգնականները فُعْلَانِ فُعَالٍ فُعَالٍ فُعُولٌ
1 2 3 4 5

1 جَسُورٌ կամ جَسُورٌ Եզականումը

2 شَكْلٌ ձեւ اشكال

3 سَجَلٌ գոյլ ջրհորոյ سَجَال

4 جَارٌ գրացի حيران

5 اَرْضٌ գետին اراضى

38. ԵԱՆՈԹ. Մէկ ձեով զանազան նշանակութեամբ
եզական բառեր կան, որոնց յոգնականը տարբեր կերպով
կը գրուի. ինչպէս.

Եզական

Յոգնական

امر	Հրաման . վիճակ , գործ , իրողութիւն .
بيت	տուն , բնակարան . ոտանաւորի տուն .
خال	մորեղբայր . պիտակ .
رسم	տուրք . ծէս .
سهم	մասն , բաժին . նեւ .

وامر	Հրամաններ .
امور	վիճակներ , գործեր .
بيوت	տուներ .
ايبات	ոտանաւորներ .
اخوال	մոր եղբայրներ .
خيلان	պիտակներ .
رسوم	տուրքեր .
مراسم	ծէսեր , սովորութիւններ .
اسهام	մասեր , բաժիններ .
سهام	նեւեր .

Ասոր հակառակ , մէկ ձևով ղանազան նշանակութեամբ յոգնական բառեր կան , որոնց եզականը տարբեր կերպով կը գրուի , ինչպէս .

Եզական

Յոգնական

بَلْبَلَن	սոխակ .
بَلْبَلَه	ծորակաւոր դորակ , գաւաթ .
بَلْبَلَه	հոգ , ցաւ , տրտմութիւն .
عظم	ոսկր .
عظيم	մեծ .
رَجُل	այր մարդ .
راجل	հետիոտ .

بَلْبَلَن	{
عظام	{
رجال	{

Եզականներուն նշանակութիւնը միևնոյն ձև յոգնականով իր մէջը կը պարունակէ այս ոտանաւոր խօսքը .

وَإِذَا الْبَلَّابِلُ افْضَحَتْ بِلُغَاتِهَا فَاتَبِ الْبَلَّابِلُ بِاحْتِسَاءِ الْبَلَّابِلِ

Երբոր սոխակները կ'երգեն քաղցրանուագ ներդաշնակութեամբ , ուրեմն դու մերժէ՛ , հեռացո՛ւր տրտմութիւններդ գաւաթներէն ըմպելի խմելով :

2 6 1 Բ

39. 39. 39.	39. 39. 39.	39. 39. 39.	39. 39. 39.
39. 39. 39.	39. 39. 39.	39. 39. 39.	39. 39. 39.
39. 39. 39.	39. 39. 39.	39. 39. 39.	39. 39. 39.
39. 39. 39.	39. 39. 39.	39. 39. 39.	39. 39. 39.

2 6 1 Գ

2 6 1 Գ	2 6 1 Գ	2 6 1 Գ	2 6 1 Գ
2 6 1 Գ	2 6 1 Գ	2 6 1 Գ	2 6 1 Գ
2 6 1 Գ	2 6 1 Գ	2 6 1 Գ	2 6 1 Գ
2 6 1 Գ	2 6 1 Գ	2 6 1 Գ	2 6 1 Գ

2 6 1 Դ

2 6 1 Դ	2 6 1 Դ	2 6 1 Դ	2 6 1 Դ
2 6 1 Դ	2 6 1 Դ	2 6 1 Դ	2 6 1 Դ
2 6 1 Դ	2 6 1 Դ	2 6 1 Դ	2 6 1 Դ
2 6 1 Դ	2 6 1 Դ	2 6 1 Դ	2 6 1 Դ

2 6 1 Ե

2 6 1 Ե	2 6 1 Ե	2 6 1 Ե	2 6 1 Ե
2 6 1 Ե	2 6 1 Ե	2 6 1 Ե	2 6 1 Ե
2 6 1 Ե	2 6 1 Ե	2 6 1 Ե	2 6 1 Ե
2 6 1 Ե	2 6 1 Ե	2 6 1 Ե	2 6 1 Ե

Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք

Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք	Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք	Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք	Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք
Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք	Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք	Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք	Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք
Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք	Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք	Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք	Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք
Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք	Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք	Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք	Խ Ո Տ Ո Ր Մ Ո Ւ Ն Ք

ፅዕንዘብዚህ ጉ.

40. Թէ արմատական բառերուն և թէ յաւելական
չորս և կամ աւելի գիր ունեցող բառերուն յոգնականները
կը կազմուին, ընդհանրապէս իրենց երկրորդ գրէն ետքը
| աւելցնելով և երրորդ գրին ڪسر տալով, շրջըրինակ.
منی, مانی, اکبر, اڪبر, عساكر, عسکر.

Մանթուլիւն. — Այս կանոնէն ի բաց առեալ են
فَعَال , فُعَال , فُعُول և فَعِيل ձևերն որոց օրինակները
ցուցուեցան ի վերև : (Զևք Ժ, ԺԱ և ԺԲ.) :

ՆԱԽԸՆԹԱՑ ԅՕԴՈՒԱԾԻՆ ՎՐԱՅ ՄԻ ՔԱՆԻ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ՝

41. Կանոն Ա. — Եթէ բառի մը մէջ եկամուտ ձայնաւոր գիր չգտնուի, յոգնականն անփոփոխ կը մնայ, ինչ. اکرم , اکرم . مکاتب , مکتب . دفاتر , دفتر . حصارم (ազդիս) حصرم

Կանոն Բ. — Եթէ վերջընթեր գիրն է , կամ Վ, կը փոխուի Կ ի յոգնականին մէջ , դորօրինակ :

۱. قربان (qurʕan) . يعافير (*berhēhēl*) يعفور . مكاتب ، مكتوب
: راهین (*rahaḡḡe*) برهان . قرايين

Եւ եթէ երրորդ գիրը | է , այս | էն Պանմիջապէս
ետքը ۞ هم ک'والهنگام , ինչպէս .

: علائم , (نشان) علامت , رسائل , (پیام) رساله

Ծանոթութիւն. — Այս վերջինները կանոնաւոր յոգ-
նական ալ ունին, ինչպէս. رسالات , علامات :

Կանոն Գ. — Եթէ եղականը فاعِل , فاعِلَه եւ فاعِل
 ձեւերն ունենայ, ասոնց 1-ը կը փոխուի 2-ի, ինչպէս .

خاتم . دواژ , (չրջանակ) , داژه . سواحل , (ծովեզր) , ساحل
(գրոշմ) , خواتم :

Եւ եթէ բառին սկիզբը ւ գտնուի , յոգնականը ի
ձեւ կ'առնու , ինչպէս . واسطه (միջնորդ) կ'ըլլայ ի յոգ-
նականին وسائط ոչ واسط :

Կանոն Դ. — Եթէ . եղական բառին վերջը գտնուի
անձայն . կամ (աւելորդ) կըրօ , կը թողուի , ինչպէս .
: مراحم , مرحة . محافظ , محظه . مالح , ملحه . محاكم , محكمه :

Եւ եթէ եղականը فعليه ձեն ունենայ , կ'ըլլայ .
: مشاييم , (սաղմնարոյն) مشيمه . سفارين , (նաւ) سفينه :

Այսպէս են նաեւ չորսէ աւելի գիր ունեցող բառերը .
բայց չորս գիրը կը պահուի և աւելին կը թողուի , յոգնա-
կանին կաղմութեանը մէջ , ինչպէս .

عناكب (սարդ , մամուկ) عنكبوت . سفارج , (սերկէիլ) سفرجل
(25 և 26) : غنابل : غنابل (սոխակ) , غنابل :

Սակայն երրորդ գիրը ձայնաւոր եղող բառերուն յոգ-
նականը կը խոտորի այս ձեւն , ինչպէս .

X (ըն- هديه . عطايا (նուէր) عطيه . مطايا , (գրաստ) مطيه
: هدايا , عطاي , مطاي , (փոխանակ ըսելու هدايا , (ծայ) :

80 Դ Ո Ւ Ա Ն Ե .

Անուանց հոլովներուն * վրայ

42. Երեք պարզ հոլով կայ . Ուղղական , Սեռական
և Հայցական .

Եթէ ال որոշիչ , յօդը գրուի հասարակ անուան վրայ ,

* اعراب որ հոլով և նաեւ քերականական լուծումն կը նշանակէ :

կ'որոշէ և կամ կը մասնաւորէ այդ անունը՝ որուն կ'ըսուի
 الْمَعْرِفُ بِاللَّامِ . (որոշեալ յօդիւ) : (Տե՛ս հատուած 21.) .

حَالُ الْمَذْكُرِ الْمُسْكِرِ اسْكِرْ

Հոլով անորոշ արականի

Եղական	Երկուական	Յոգնական
0. حَالُهُ الرَّفْعِ	բարեգործ բարե- محسنانِ مُحْسِنٍ բարե-	բարե- مُحْسِنُونَ مُحْسِنٍ
II. حَالُهُ الْخَفْضِ	محسِنٍ [գործ. Բարե- محسِنٍ	[Երկու- مُحْسِنِينَ مُحْسِنٍ
III. حَالُهُ النَّصْبِ	محسناً محسِنٍ	مُحْسِنِينَ مُحْسِنٍ

حَالُ الْمَذْكُرِ الْمَعْرِفِ

Հոլով որոշեալ արականի

Եղական	Երկուական	Յոգնական
0. أَحْسِنُ	المحسنانِ բարեգործն	المحسنونَ բարե-
II. المحسن	المحسِنينَ [Երկուքին	[գործ. ք(ն) المحسِنينَ
III. المحسن	المحسِنينَ	المحسِنينَ

حَالُ الْمَوْثُ الْمُسْكِرِ

Հոլով անորոշ իգականի

Եղական	Երկուական	Յոգնական
0. مُحْسِنَةٌ	محسنانِ կին բարեգործ	محسناتُ կանայք բա-
II. محسنة	محسِنينَ [գործ. երկու- محسِنينَ	[Իրեգործ محسناتُ
III. محسنة	محسِنينَ	محسناتُ

حَالُ الْمُؤَنَّثِ الْمُعَرَّفِ

Հոլով որոշեալ իգականի

Եզական	Երկուական	Յոգնական
Ո. الْمُحْسَنَةُ կինն բարե-	أَلْحُسْنَانِ կանայքն բա-	أَلْحُسْنَاتُ կանայք(ն)
Ս. الْحَسَنَةُ	[գործ] المحسنين [բեգործք եր-	المحسنات [բարե-
Հ. الْحَسَنَةُ	[կոքին] المحسنين	المحسنات [գործք .

Ինչպէս կը տեսնուի վերի օրինակներէն, ամէն երկուականի և կանոնաւոր յոգնական արականի եւ կամ իգականի սեռականն իր հայցականին կը նմանի .

43.

حَالُ الْمَذَكَّرِ الْمُسَكَّرِ

Հոլով անորոշ արականի

Եզական	Երկուական	Յոգնական
Ո. رَجُلٌ այր (մի) .	رَجُلَانِ արք երկու .	رِجَالٌ արք (ոմանք) .
Ս. رَجُلٌ առն(միով) .	رَجُلَيْنِ արանց երկուց .	رِجَالٌ արանց (ոմանց)
Հ. رَجُلًا այր (մի) .	رَجُلَيْنِ արս երկուս .	رِجَالًا արս (ոմանս) .

حَالُ الْمَذَكَّرِ الْمُعَرَّفِ

Հոլով որոշեալ արականի

Եզական	Երկուական	Յոգնական
Ո. الرَّجُلُ այր(ն)	الرَّجُلَانِ արքն երկուքին	الرِّجَالُ արք(ն)
Ս. الرجل առն(ն)	الرجلين արանցն երկուցունց	الرجال արանց(ն)
Հ. الرجل զայր(ն)	الرجلين զարսն երկուսին	الرجال զայրս(ն)

حَالُ الْمُؤَنَّثِ الْمُسْكِرِ

Հոլով անորոշ իգականի

Եզական	Երկուական	Յոգնական
Ո. ^{اُمْرَاةٌ} ^{կին} (մի) . կանայք երկու . ^{نِسَاءٌ} կանայք (ումանք)		
Ս. ^{اُمْرَاةٌ} ^{կին} (միոյ) . կանանց երկուց . ^{نِسَاءٌ} կանանց (ումանց)		
Հ. ^{اُمْرَاةٌ} ^{կին} (մի) . կանայս երկուս . ^{نِسَاءٌ} կանայս (ումանս)		

حَالُ الْمُؤَنَّثِ الْمَعْرُوفِ

Հոլով որոշեալ իգականի

Եզական	Երկուական	Յոգնական
Ո. ^{اَلْاِمْرَاةُ} ^{կին} (ն) . կանայքն երկոքին . ^{النِّسَاءُ} կանայք (ն)		
Ս. ^{اَلْاِمْرَاةُ} ^{կին} (ն) . կանանցն երկոցունց . ^{النِّسَاءُ} կանանց (ն)		
Հ. ^{اَلْاِمْرَاةُ} ^{գին} (ն) . գկանայսն երկուսին . ^{النِّسَاءُ} գկանայս (ն)		

Իգական անուն.

Եզական	Երկուական	Յոգնական
Պ. ^{نُسْخَةٌ} օրինակ . ^{نَسَخَتَانِ} օրինակք երկու . ^{نُسُخٌ} օրինակք		
Ս. ^{نُسْخَةٌ}	^{نَسَخَتَيْنِ}	^{نَسَخٌ}
Հ. ^{نُسْخَةٌ}	^{نَسَخَتَيْنِ}	^{نَسَخًا}

Այս օրինակներէն կը տեսնուի որ անկանոն յոգնականաց հոլովական վերջաւորութիւններն եզականներուն հետ նոյն են . իսկ եթէ եզականին վերջը իգականի նշանն եղող աւելորդ օ գտնուի , սա ինքն կը հոլովի յեզականին և յերկուականին :

Իգական անուն.

Ո. سَفِينَةٌ	նաւ .	سَفِينَتَانِ	երկու նաւ .	سَفَيْنٌ	կամ	سُفْنٌ	նաւեր
Ս. سَفِينَةٌ		سَفِينَتَيْنِ		سَفَيْنَ			
Հ. سَفِينَةٌ		سَفِينَتَيْنِ		سَفَيْنَ			

Եղական

Երկուական

Յոգնական

Ո. وَكِلٌ	փոխանորդ	وَكِلَانِ	երկու փոխանորդ	وَكَلَاءُ	փոխանորդք
Ս. وَكِلٌ		وَكِلَيْنِ		وَكَلَاءَ	
Հ. وَكِلَا		وَكِلَيْنِ		وَكَلَاءَ	

وَكِلَانِ և وَكَلَاءُ , فواعل և արդ ձևերն ունեցող հասարակ անձններուն սեռականը հայցականին կը հետևի երկուական ու յոգնականին մէջ, ինչպէս կը տեսնուի վերջին օրինակին մէջ :

44. Յատուկ անուններն ոչ որոշիչ յօդը կ'առնուն՝ վասն զի արդէն ինքնին որոշեալ բառեր են , և ոչ تَوَيْنٌ վասն զի չեն անորոշ բառեր , և ոչ ալ كَمَرٌ , վասն զի սեռականնին հայցականնուն կը նմանի . ուստի غير المنصرف անուանք կը կոչուին , ինչպէս .

Ուղղ . اَدْرِيسُ Ենովք .

Սեռ . اَدْرِيسٌ Ենովքայ .

Հայց . اَدْرِيسٌ Ղենովք .

Այսպէս կը հոլովուին داود (Դաւիթ) , اِبْرَاهِيمُ (Աբրահամ) , زُحْلُ (Երեւակ) , بَغْلَبُكَ (Պաղէպէքք) ,

(الالف المقصورة) վերջաւորեալ յատուկ անուններն բոլորովին անփոփոխ կը մնան սապէս :

Ուղղ. Թիսուս Եփս Թիսուս Եփս
Սեռ. Թիսուս Եփս
Հայց. Թիսուս Եփս

47. Սոյն յանգ ունեցող հասարակ անուններն ալ, թէ անորոշ և թէ որոշեալ, նոյն օրինակ անփոփոխ կը մնան. ինչպէս :

Ուղղ. Գաւազանն Գաւազանն
Սեռ. Գաւազանն Գաւազանն
Հայց. Գաւազանն Գաւազանն

Այսպէս են նաև دنیا , قوی , دعوی և այլն :

48. (հայր) , (եղբայր) , (առականք) , (աներ) , (բերան) , (տէր) բառերուն ուղղա-
կանին վերջնագիրն որ է و , կը փոխուի ի ի սեռական-
ին և ի հայցականին, ղորօրինակ .

Ուղղ. Զո Զո Զո Զո Զո
Սեռ. Զո Զո Զո Զո Զո
Հայց. Զո Զո Զո Զո Զո

49. Գաւազանն Գաւազանն Գաւազանն Գաւազանն Գաւազանն
անորոշ եղական հոլովուած ատեն , կը կորսնցնեն

* Բառի մը վերջին ձայնանշն փոփոխմամբը կատարուած հոլովին կ'ըսուի
الاعراب بالحركات . իսկ ձայնաւոր գրի փոփոխմամբը կատարուած հոլովին կ'ըսուի
الاعراب بالحروف

իրենց ԿՆ յուզղականին և ի սեռականին միայն . իսկ ա-
մէն հոլովներուն մէջ միանգամայն՝ անորոշ յոգնական հո-
լովուած ատեն, ինչպէս. بَقِيَ (մշտնջենաւորութիւն, հաս-
տատ մնալ) որոյ فاعل ձեռն է باقي , կը հոլովի այսպէս .

Եղական

Յոգնական

Ո.	باقٍ (կայուն) փոխանակ	باقٍ	باقُونَ փոխանակ
Ս.	باقٍ	»	باقِينَ
Հ.	باقياً	»	باقِينَ

مَا الدُّنْيَا بِأَقْوَىٰ لِأَحَدٍ աշխարհս մէկու մը մշտակաց չէ .

Նոյնպէս են նաև և ով յանգեալ արմատական բա-
ռերն՝ որոնք սակայն فاعل ձեռն առած ատեննին , Կ ի կը
փոխարկեն և ը ըստ կանոնին զոր պիտի տեսնենք յետոյ .
وَالْوَلَدُ خَالِي (դատարկութիւն) որոյ فاعل ձեռն է خَالِي , կը
հոլովի այսպէս .

Եղական

Յոգնական

Ո.	خالٍ (դատարկ) փոխանակ	خالٍ	خَالُونَ փոխանակ
Ս.	خالٍ	»	خَالِينَ
Հ.	خَالِياً	»	خَالِينَ

50. Իսկ ասոնց որոշեալն անփոփոխ կը մնայ թէ յե-
զականին և թէ ի յոգն . միայն եզ. հայց. Ի-Ն-Ի մը կառնու .

Եղական

Յոգնական

Ուղղ.	الباقى	الباقُونَ փոխանակ	الباقُونَ
Սեռ .	الباقى	الباقِينَ	الباقِينَ
Հայց .	الباقى	الباقِينَ	الباقِينَ

Այսպէս կը հոլովուին արմատին վերջին գիրը *ی* կամ
و ունեցող ներկայ ընդունելութիւնները (*اسم فاعل*) . այսինքն
 յիշեալ գրերուն նախընթաց գիրը • *كسر* եղած ատեն, թէ
 եռագրական և թէ յաւելական կամ ածանցեալ ձևերը
 մի և նոյն կանոնին ենթակայ են, ինչպէս . *شافي* (բաւական) . *كافي* (առողջարար, բժիշկ) . *قافي* (կորստական, ապականացու) .
باري (արարիչ) . *غازي* (պատերազմող) . *عالی* (բարձրացող) .
مدعي (դատա-
 խազ, պահանջող) . *مُتّعي* (խնդրող, ցանկացող) .
مُتّرجي (յուսադիր) . *مُتّسلي* (մխիթարեալ) . և այլն .

ՅՕԴՈՒԱԾ 2.

الِإِضَافَةُ .

ՅԱՂԱԳՍ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԳՈՅԱԿԱՆ ԱՆՈՒԱՆ
 ԸՆԴ ԳՈՅԱԿԱՆԻ .

51. Անուն մը ուրիշ անուն մը հետ կապակցելով,
 որո՛ւ կամ ի՛նչ բանի վերաբերիլը (*اسناد*) կը ցուցնէ . Ա-
 ռաջնոյն կ'ըսուի *المُضَافُ* (յատկացեալ), եւ երկրորդին
المُضَافُ إِلَيْهِ (յատկացուցիչ) .

Արաբական լեզուին մէջ յատկացեալը յատկացուցէն
 յառաջ կը դրուի, ինչպէս • *غُلَامٌ زَيْدٌ* (ժառանգ Զէյտի) .

52. Կապակցութիւնը երեք կերպ է .

Ա. *الِإِضَافَةُ اللَّامِيَّةُ* (լամական կապակցութիւն) այն է ,

յորում Լ նախդիրը կիմացուի զօրութեամբ յատկացուց-
չին վրայ, ինչպէս .

مِزْمَارٌ لِداوُدَ (սրինգն Դաւթի)
غُلَامٌ لِامْرَأَةٍ (ժառայ կնոջ)
حَضِيضٌ لِجَبَلٍ (ստորոտ լեռին)
مِفْتَاحُ الْبَيْتِ (բանալի տանն)
مَنْفَعَةٌ لِلْعِلْمِ (օգտակարութիւն գիտութեան)

Բ. الاضافةُ البَيِّنَاتُ (յայտնական կապակցութիւն) փյն է
յորում Լ նախդիրը կիմացուի զօրութեամբ յատկա-
ցուցչին վրայ, ինչպէս .

خَاتَمٌ مِنْ ذَهَبٍ (մատանի ոսկեղէն)
ثَوْبٌ مِنْ قُطْنٍ (հանդերձ բամբակեայ)
ثَوْبٌ قُطْنٍ
Դ. الاضافةُ الظَرْفِيَّةُ սակաւ ուրէք (ներգոյական կապակ-
ցութիւն) փյն է, յորում Բ նախդիրը կիմացուի զօրու-
թեամբ յատկացուցչին վրայ, ինչպէս .

ضَرَبَ الْيَوْمَ (այն օրուան եղած ծեծը)

53. Ծանօթութիւն Ա. — Յատկացեալը ոչ յօդ և
ոչ ալ Լ Կառնու, ինչպէս .

كَلَامُ الْحُكَمَاءِ (խօսք իմաստնոց)
دَارُ الْآخِرَةِ (հանդերձեալն)
دَارُ السَّلَامِ (դրախտ)
نَجْمُ السَّمَاءِ (աստեղը երկնից) .

54. Ծանօթութիւն Բ. — Երկուական և կանոնաւոր
յոգնական յատկացեալներուն Ն երբ կը զեղչուին, զօրօր .

Երկուական

- Ո. غلاما زید երկուքին ծառայքն Զէյտի
 Ս. غلامی زید երկուցունց ծառայիցն Զէյտի
 Հ. غلامی زید զերկուսին ծառայսն Զէյտի .

Կանոնաւոր յոգնական

- Ո. ساکنوا البلد բնակիչք քաղաքին
 Ս. ساکنی البلد բնակչաց քաղաքին
 Հ. ساکنی البلد զբնակիչս քաղաքին .

Ասոնք պիտի ըլլային غلامان زید , غلامین زید եւ
 ساکنون البلد و ساکنین البلد և ساکنین البلد
 որովք սակայն չէ բնաւ ներելի վարել :

Այսպէս է նաեւ بنو آدم (որդիք Ադամայ), بنی آدم , փո-
 խանակ ըսուելու بنون آدم , بنين آدم :

Ծանօթութիւն Դ. — Եթէ յատկացուցիչը որոշեալ
 ըլլայ , կ'որոշէ (تعريف) զյատկացեալը , ինչպէս .

اسد الغاية (սրինգն Դաւթի) : مزماء داود . (առիւծ անտառին) .

Իսկ եթէ յատկացուցիչն որ և իցէ անձ մը կամ իր մը
 ցուցնէ , կը մասնաւորէ (تخصيص) զյատկացեալը , ինչպէս .

خضض جبل (ստորոտ լեռին) . علام امرأة (ծառայ կնոջ) .

Ահաւասիկ մի քանի օրինակ վարժութեան համար .

حكمة الله իմաստութիւնն , սքանչելիքն Աստուծոյ
 بيضة فضة հաւկիթ արծաթոյ , արծաթեայ
 لبن الماء ջրոյն արծաթը , ջուր արծաթեայ , յստակ ջուր

- أَدْخَلْتُ خَاتَمِي فِي أُصْبُعِي { Մատանիս դրի մատս .
- صُدُّوا الْأَحْرَارَ قُبُورِ الْأَسْرَارِ { Ազնականաց սիրտերը գաղտնեաց կամ
աւանդից պահարաններն են :
- رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ { Գլուխ իմաստութեան երկիւղ Աստու-
ծոյ (է) :
- بَدَأُ الْحِكْمَةَ مَخَافَةُ الرَّبِّ { Սկզբն իմաստութեան երկիւղ Տէա-
ւըն (է) :
- كَلَامُ الْمَلُوكِ مَلُوكُ الْكَلَامِ { Խօսք թագաւորաց թագաւորք իօնից են
- مِنْ عَادَاتِ الْمَادَاتِ سَادَاتِ الْعَادَاتِ { Մեծամեծաց սովորութիւնք սովորու-
թիւնք մեծամեծաց (են) :
- كُلُّ عِلْمٍ لَيْسَ فِي الْقِرْطَاسِ ضَاعَ { Ամէն գիտութիւն որ ի գիր տառնած
չէ, կը կորսուի :
- كُلُّ سِرٍّ جَاوَزَ الْإِثْنَيْنِ شَاعَ { Ամէն գաղտնիք որ երկուքէն կանչել
կը տարածի* :
- هَدِيَّةُ الرَّاعِي صَيْغُ الصَّبُورِ { Ընծայ հովուին խէտ սաճւոյ :
- أَلْمَزْ وَصَبَاحُ الشُّرُورِ وَمِفْتَاحُ الشُّرُورِ { Դիմի է կանթեղ իշխութեան և բա-
նալի շորեաց :

**55. Երբեմն յատկացեալն և յատկացուցիչը բարդ-
բառից կարգը կ'անցնին, ինչպէս .**

ضَرْبُ الْمَثَلِ	առած, շրօք, անաճք
دَارُ الْقُنُونِ	արուեստանոց
شَيْخُ الْإِسْلَامِ	երիցապետ Մահմետականաց
دَارُ الْمُعَلِّمِينَ	վարժապետանոց
دَارُ الْمُعَلِّمَاتِ	դպրոց վարժուհեաց
شَاكِرُ النِّعْمَةِ	երախտադէտ
مُقَرَّرُ النِّعْمَةِ	բարիքը խոստովանող .

* Այս տեղս երկուք ըսելով երկու շուրթն կիմացուի որ է բերան :

ՅՕԴՈՒԱԾ Է.

ՅԱՂԱԳՍ ԱԾԱԿԱՆԱՑ

56. Արաբերէնի մէջ ածականը, թէ որոշեալ ըլլայ
և թէ անորոշ, միշտ գոյականէն ետքը կը դրուի և անոր
որպիսութիւնը կը յայտնէ, ինչպէս.

رَجُلٌ عَالِمٌ	այր գիտուն
جَبَلٌ شَاهِقٌ	լեռուն բարձր
يَتِمُّ الْاَيُّمُ الْكِتَابُ النَّفِيسُ	ղի՞ բարի ընկեր է մատեան ընտիր
جَاءَنِي رَجُلٌ عَالِمٌ	այր ոմն գիտուն եկն առ իս
جَاءَتْنِي امْرَأَةٌ صَالِحَةٌ	կին ոմն բարեպաշտօն եկն առ իս

Կրկնութիւն ածականաց

جَاءَ كُمُ الرَّجُلُ الْعَالِمُ الْفَاضِلُ այրն գիտուն, առաքինի եկն առ ձեզ

57. Ածականը իր գոյականին հետ կը համաձայնի ութ
գէպրի մէջ. այսինքն՝ Ա. Հոլովի. Բ. Որոշեալի. Գ. Անո-
րոշի. Դ. Եղականի. Ե. Նրկուականի. Զ. Յոգնականի.
Է. Արականի. Ը. Իգականի պարագայից մէջ:

Դիտողութիւն. — Ըստ ինքեան գոյական կամ ածա-
կան չըլլար, այլ բառ մը ուրիշ բառի մը քով գալով,
կ'իմացուի իրենց վիճակը կամ միտքը. վասն զի թէպէտև
موصوف (գոյական) և صفة (ածական) ըսել սովորութիւն
եղած է. սակայն موصوف ածական ունեցող, ածական ա-
ռած ըսել է. ուստի բառի մը առանձին ոչ գոյական և
ոչ ածական ըլլալը կրնանք վճռել, զորօրինակ.

Որոշեալ գոյական և ածական

Եղական արական	أَخْلَقُ الْحَسَنُ	բարբ(ն) գեղեցիկ
» իգական	أَخْلَقَتْهُ الْحَسَنَةُ	
Յոգնական	أَخْلَقَ الْحَسَنُ	

Եղական արական	أَخْلَقُ الشَّيْءَ	բարբ(ն) յոռի
» իգական	أَخْلَقَتْهُ الشَّيْءَةُ	
Յոգնական	أَخْلَقَ الشَّيْءُ	

58. Բաց ի ۚ وَنَ և ۚ ۚ վերջաւորեալ բայածականներէն՝ որ անձ կը ցուցնեն, գրեթէ ամէն յոգնական, թէ կանոնաւոր և թէ անկանոն, իգական սեռէ է ըստ քերականական առածին թէ (كُلُّ جَمْعٍ مُؤَنَّثٍ) ամէն յոգնական իգական է :

Անորոշ գոյական և ածական

Եղական արական	خُلِقَ حَسَنٌ	բարբ գեղեցիկ
» իգական	خُلِقَتْ حَسَنَةً	
Յոգնական	أَخْلَقَ حَسَنَةً	

59. Ծանօթութիւն. — Որոշեալ անունները կ'ունենան վերջերնին մէկ فتحه , մէկ كسرة և մէկ ضمة . իսկ անորոշներն ասոնց իւրաքանչիւրէն երկերկու , ինչպէս տեսնուեցաւ վերագոյն : (Տես հատուած 42 և այլն) :

Կը դնենք աստանոր մէկ քանի օրինակ ևս , վարժութեան համար :

* Քիչ ավելական է ըսել متقاعدين (վաղեմի հանգստաւորներ) , փոխանակ ըսելու متقاعدين قديين :

Որոշեալ գոյական և ածական

الرَّجُلُ الْكَامِلُ	այր(ն) կատարեալ .
الرِّجَالُ الْكَامِلَةُ	արք(ն) կատարեալ ք .
الْبَيْتُ الْوَاسِعُ	տուն(ն) ընդարձակ .
الْبُيُوتُ الْوَاسِعَةُ	տունք(ն) ընդարձակք .

Անորոշ գոյական և ածական

رَجُلٌ كَامِلٌ	այր (ոմն) կատարեալ .
رِجَالٌ كَامِلَةٌ	արք (ոմանք) կատարեալք .
بَيْتٌ وَاسِعٌ	տուն (մի) ընդարձակ .
بُيُوتٌ وَاسِعَةٌ	տունք ընդարձակք .

60. Անձն կամ իր ցուցնող յոգնական գոյականի մը ածականը կը գրուի եղական իգական. ինչպէս որ տեսնուեցաւ վերի օրինակին մէջ Լըբեմն կանոնաւոր և կամ անկանոն յոգնական . իսկ երկուական գոյականին ածականն երկուական կը գրուի միշտ, ինչպէս .

Կանոնաւոր անձնական արական

նշ .	المُصَنِّفُ المشهور	Մատենագիր(ն) համբաւաւոր
երկ .	{ الْمُصَنِّفَانِ المشهوران المُصَنِّفَيْنِ المشهورَيْنِ	Մատենագիրքն համբաւաւորք երկոքին (2, 1) երկօին մատենագիրն համբաւաւոր
ծող .	{ الْمُصَنِّفُونَ المشهورُونَ المُصَنِّفِينَ المشهورِينَ	Մատենագիրք(ն) համբաւաւորք (աւելի քան զերկուս) (2, 1) մատենագիրս(ն) համբաւաւոր

Կանոնաւոր անձնական իգական

- Եղ.** الْمَصْنُوعَةُ الْمَشْهُورَةُ Հեղինակուհի(ն) համբաւաւոր
- Երկ.** { الْمَصْنُوعَتَانِ الْمَشْهُورَتَانِ Հեղինակուհիքն համբաւաւորք երկուքին
 { الْمَصْنُوعَتَيْنِ الْمَشْهُورَتَيْنِ (2, 3) երկոսին հեղինակուհիսն համբաւաւորս
- Յոդ.** الْمَصْنُوعَاتُ الْمَشْهُورَاتُ Հեղինակուհիք(ն) համբաւաւորք (աւելի քան զերկուս .

Անկանոն անձնական արական

- Յոդ.** { الْمُعْلَمُونَ الْكَرَامُ ուսուցիչք(ն) պատուաւորք
 { الْمُعْلَمِينَ الْكَرَامُ զուսուցիչս(ն) պատուաւորս
 { بِالْمُعْلَمِينَ الْكَرَامُ յուսուցիչս(ն) պատուաւորս
- Յոդ.** الْعُلَمَاءُ الْفَخَامُ գիտունք(ն), օրինականք(ն) վսեմք :

Անկանոն և կանոնաւոր իրական

61. Յոգնականներուն ածականները յաճախ եղական իգական և սակաւ ուրեք յոգնական կը դրուին (Տես հատուած (70, 71.) , ինչպէս .

- الطَّالِبُ الْمَقْبُولُ գիտաւորութիւնքն ընդունելիք
- كُتِبَ نَفِيسُهُ մատենք ընտիրք
- { الْكَلِمَاتُ الطَّيِّبَاتُ } խօսքն բարիք .
 { الْكَلِمَاتُ الطَّيِّبَةُ }
- مَنَازِلُ شَاهِقَاتُ բարձրաբերձ ապարանք :

62. Յատուկ անուանք և յատկացուցչով որոշեալ հասարակ անուանք **ال** յօդը չեն առնուր. այլ իրենց ծականը միայն կ'առնու **յօդը**, ինչպէս.

عيسى المسيح օժեալն Յիսուս

إبراهيم الأمين հաւատարիմն Աբրահամ

Հար իմ զատուական առաքեաց ինչ շար նմանէ :

Անորոշ գոյականներն երբեմն ամբողջ նախադասութիւն մը իբր ածական կ'առնուն, ինչպէս.

جاءني رجلٌ فأم أبوه } եկն առ իս այր ոմն, որոյ հայրն յո-
جاءني رجلٌ أبوه فأم } տին կայր.

مرزتُ بحبلٍ يُحبُّ العلمَ Հանգիպեցայ բարեկամի մը, որ կը սիրէ զգիտութիւն.

63. **فَعُول** ձևոյն վրայ գացող բայածականները, եթէ ներգործական կամ չեզոք բայի իմաստ ունենան, և **فَعِيل** ձևոյն վրայ գացողները, եթէ կրաւորական բայի իմաստ ունենան, անփոփոխ կը մնան, այսինքն իրենց գոյականներուն հետ չեն համաձայնիր, ինչպէս.

رجُلٌ صَبُورٌ այր մեղադրող համբերող
إمرأةٌ صَبُورٌ կին մեղադրող համբերող
جاريةٌ كسولٌ աղախին ծանրաբարոյ

Բայց երբ գոյականը ներգործութեամբ գրուած չըլլայ՝ ածականը սեռին յարմարցնել հարկ կ'ըլլայ, ինչպէս.
هذه قتيلةٌ այս սպանեալ էգ մի է :

այր շօղ յարաւորեալ ցլոմ բուն ծառայ
 Կին վիրաւորեալ ցաթ մանկամարդ սպանեալ

64. Ընդհակառակն փոյն ձեռն վրայ գացողները ,
 եթէ կրաւորական բայի իմաստ ունենան և փոյն ձեռն
 վրայ գացողները , եթէ ներգործական բայի իմաստ ու-
 նենան , կը համաձայնին , ինչպէս .

մատեան գրեալ այր օգնող շօղ յարաւորեալ
 մատակ ուղտ կթելի Կին օգնող ցաթ խլօթ

Յաղագս բաժանման ածականաց

65. Ածականները չորս աստիճան կը բաժանին , զորօ .

Ա . ՍԵՂԱՆԱԿԱՆ գրական ածական

Բ . ՄԵՂԵՂԱՆԱԿԱՆ բաղդատական »

Գ . ԳԵՂԱՆԱԿԱՆ գերադրական »

Դ . ԿԱՄԱՆԱԿԱՆ կամ փոքրական կամ նուազական

66. Դրական ածականը սլարդ ածական մըն է , ինչ .

ԽՏԻՆ	կարծր	ԳԱՐԻ	մերկ
ԵԼՄ	գիտուն	ԵՐԻԱՆ	
ԲԲԻՐ	աղքատ	ԵՄՍԱՆ	ծարաւի
ԵՐԵՂ	վիրաւորեալ	ԵԵԻՆ	անօթի
ՄՏԵՐ	համբաւաւոր	ԵԵՅԱՆ	հիւանդ
ԱՅՐՈՒ	գեղին	ԵԵԶԻՆ	ստուար , խոշոր
ԵԴԻ	սովորական	ԵԵԶԻՆ	

67. Բաղդատական ածականը երկու անձ կամ երկու իր իրարու հետ բաղդատելով, միմեանց տարբերութիւնը կը ցուցնէ, ինչպէս .

կարօտութիւն ^{فقر} կարօտ ^{أفقز} կարօտագոյն
մեծութիւն ^{كبر} մեծ ^{كبير} մեծագոյն
փոքրութիւն ^{صغر} փոքր ^{اصغر} փոքրագոյն, աւելի փոքր

68. Մանօթութիւն. — Պէտք չէ շփոթել ^{أصفر} դեղին, պարզ ածականը ^{أكبر} մեծագոյն, բաղդատականին հետ . թէպէտև սոքա իբր եղական արական, նոյնաձև են, բայց եղական իգականնին և յոգնականնին տարբեր . ինչպէս .
^{أكبر} ին իգականը ^{كبرى} և յոգնականը ^{أكبر} և ^{كبر} կ'ըլլայ իսկ ^{أصفر} ին իգականը կ'ըլլայ ^{صفراء} և յոգնականը ^{صفرة} այլ ոչ ^{أصفر} :

69. Գերադրականը ներկայ ընդունելութեան նշանակութեանը չափազանցութիւն կամ ուժգնութիւն կուտայ, և ասոր ^{صِغَةُ الْمُبَالَغَةِ} ալ կ'ըսուի . սովորական ձևերն են, ^{فَعُولٌ} և ^{فَعَالٌ} , ինչպէս .

սուտ խօսիլ . ^{كاذب} սուտ խօսող . ^{كذاب} ստախօս .
համբերել . ^{صبر} համբերող . ^{صابر} երկայնամիտ .
շնորհակալ ըլլալ . ^{شكر} շնորհակալու ^{شاکر} գոհացող .
գիտել . ^{علم} գիտուն . ^{عالم} ամենագէտ .
չգիտել . ^{جهل} տգէտ . ^{جاهل} խիստ տգէտ .

70. Այս ^{فَعَالٌ} ձևոյն վրայ եկող բառերը երբեմն արուեստով մշտադբաղ անձինք կը ցուցնեն, և ոյն ատեն

جمال . جمال (բեռնակիր) . حال . զորօրինակ . كَلْبُ اسْمٍ مَنْسُوبٍ (ուղտապան) . قَصَاب . (նետող կամ գլխիչ) . حَلَاج . կամ . نَدَاف . (սպանդագործ) . زَارِع . حرث . بَزَار . بَذَار . اَكَار . نَاهِي . فَلَاح . այս վեց բառերն ալ միևնույն նշանակութեամբ սերմանահան ըսել է :

الْحُرُوفُ الزَّائِدَةُ عَلَى الْأَصْلِ

Արմատին վրայ յաւելեալ գիրեր .

31. Գերականութեան մէջ բառերուն վրայ իրր եկամուտ տաան գիր կ'աւելնայ, որք են . ا , ت , ي , و , ه , ن , آ , م , س , ل , մը վրայ յաւելնալով, այլևայլ նշանակութիւններ կ'ուտայ անոր , զոր ճարտար պերճախօս մը ամփոփած է սոյն գրերը սա երեք խօսքին իւրաքանչիւրին մէջ՝ վայելուչ կերպով և զուարճալի արուեստիւ , զորօրինակ .

هُوَيْتُ السَّمَانَ սիրեցի կամ կը սիրեմ գէրերը .

سَلَّمْتُوْنِيهَا հարցուցիք ինձ զայն .

أَلَيْوَمَ تَنْسَاهُ այսօր կը մոռնաք զայն .

التَّرَاكِبُ الْمُسْتَعْمَلَةُ

Գործածական բաղադրութիւնք .

32. Բառերը իրարու հետ վեց կերպով կը կապակցին

Ա . تَرْكِبُ إِسْنَادِي մակդիրն ենթակային հետ , ինչպէս .

Ահաւասիկ ձևերը .

فَعَلَ = անհնազանդ	فَعَالَ = Երկչատ
فَعِلَ = ضيق նեղ	فَعَالَ = شجاع քաջ, Կորովի
فَعَلَ = صلب կարծր	فَعِلَ = شِظْم հասակաւոր
فَعَلَ = حسن գեղեցիկ	فَعَلَ = جيد լաւ, գեղեցիկ
فَعَلَ = خشن խիստ, կարծր	فَعِلَ = سيم ողջ, անմեղ
فَعَلَ = نَدَس իմաստուն	فَعُول = غيور նախանձոտ
فَعِلَ = صفر պարապ	فَعَلَان = غضبان բարկացող
فَعَلَ = جنب պիղծ, զաղիր	أَفْعَلُ = اخضر կանաչ

Չէզոք նշանակութիւն ունեցող فاعل ձևն ալ բայածական մ'է . բայց այս ձևը վաղանցուկ և անտե գործողութիւն կը նշանակէ , վասն որոյ այս կերպով կը տարբերի մեծ և صفة مشبهة ֆէմ, զորօրինակ. نازل خارج ելնող .

34. Փոքրական կամ նուազական ածականին ձևն է فَعِيل որ բառին նշանակութիւնը կը պակսեցնէ կամ կը փոքրացնէ , զորօրինակ .

حَسَنُ գեղանի կամ գեղեցիկ փոքր կամ նուազ գեղեցիկ
عَالِمُ նուազ գիտուն (ի կրօնս) عالم գիտուն

35. Այս փոքրական ձևը բազմիցս գոյականներէն ալ կը շինուի , ինչպէս .

حَصْن ամրոց .	حُصَيْن փոքր ամրոց .
هَرَّةً կատու .	هُرَيْرَة կատուիկ .
كاتب նօտար .	كُوتِب փոքր նօտար .
مَكْتُوب նամակ .	مَكْتُوب նամակիկ .

عبد	ժառայ .	عيد	փոքր ժառայ .
كوكب	աստղ .	كوكب	աստղիկ .
دفتر	տոմար .	دفتر	փոքր տոմար .

ՅԱՂԱԳՐ ԹՈՒԱԿԱՆ ԱՆՈՒԱՆՑ

اسماء الاعداد

36. Թուական անունները բանի մը չափը կամ քանակութիւնը կը ցուցնեն , և չորս տեսակ են .

Ա.	اعداد اصلیه	բացարձակ թիւեր
Բ.	وصفيه	դասական թիւեր
Դ.	كسريه	կոտորակական թիւեր
Դ.	توزيعيه	բաշխական թիւեր .

37. Բացարձակները բուն թիւերուն անուններն են , որ կ'ըսուին միաւոր . احاد . տասնաւոր . عشرات . հարիւրաւոր . مئات . հազարաւոր . الف , الو .

38. Արաբերէնի մէջ թուոց արմատական անուններն տասն և երկու են , այսինքն أَحَد (մի) էն սկսեալ մինչև ألف (հարիւր) և مائة (տասն) եղած թիւերն . և հազար թիւերն . մնացեալ բոլոր թիւերն սոյն երկոտասան արմատական բառերէն բարդութեամբ կը շինուին , զորօր .

Միաւորք		Միաւորք	
Արական	Իգական	Արական	Իգական
واحد } أحد }	1 { واحد إحدى }	اثنان } إثنين }	2 { اثنان اثنتين }

Միաւորք
Արեւելի Իգեւելի

ثلاثة } 3 { ثلث	ثلاث
اربعة } 4 { اربع	اربعة
خمسة } 5 { خمس	خمسة
ستة } 6 { ست	ستة
سبعة } 7 { سبع	سبعة
ثمانية } 8 { ثمانی	ثمان
تسعة } 9 { تسع	تسعة
عشرة } 10 { عشر	عشر

Տասնաւորք

أحد عشر	11	أحدى عشرة
اثنا عشر	12	اثنتا عشرة
اثني عشر		اثنتي عشرة

Տասնաւորք
Արեւելի Իգեւելի

عشر	عشرة
ثلاثة } 13 { ثلث	ثلاث
اربعة } 14 { اربع	اربعة
خمسة } 15 { خمس	خمسة
ستة } 16 { ست	ستة
سبعة } 17 { سبع	سبعة
ثمانية } 18 { ثمانی	ثمان
تسعة } 19 { تسع	تسعة
عشرون	20
ثلاثون	30
اربعون	40
خمسون	50
ستون	60
سبعون	70
ثمانون	80
تسعون	90

39. Ինչպէս կերևի թուական անունաց միաւորք երեքէ սկսեալ, մինչև տասն ի միասին առեալ, ծայրերնն ունեցողք արական են. իսկ առանց օ ի եղողք իգական. Տասնաւորաց արականը միայն օ օրէն օ ձգելով և իգականը միաւոր իգական ձևոյն հետ. յիշեալ օ ն պահելով կրկայ :

Ծանօթութիւն. — Արաբացիք նախապատիւ թիւը յառաջ կը դասեն այսինքն միաւորէն կ'սկսին թուել, ինչ. 1, 10, 100, և ոչ 111. օրինակ لِسْتِ سَعٍ وَثَلَمِائَةِ وَالْف 1309, պէտք է միաւորէն կարդալ. ուրիշ օր. 1281 في سنة احدى وثمان و مائتين والف.

Հարիւրաւորք

100 مائة

200 مائتان

300 ثلاث مائة և այլք և 400 اربع مائة

900 تسعين

1000 ألف

2000 الفان

300 թիւէն մինչև 900 ին միաւորներն իդական են :

Ուստի ամբողջ բառը իդական կը նկատուի :

Արաբացիք որ և է բարդեալ թիւերուն միաւորը սկիզբը դնելով կ'սկսին բարդել :

և հետևաբար քերականական բոլոր փոփոխութիւնք այս աղմատէն կը շինուին :

80. Դասականը միաւորներուն արմատները فاعل և նոյն կը վերածէ , և իւր նախորդին այսինքն գոյականին կարգն ու աստիճանը կը ցուցնէ :

Արական	Իդական	Արական	Իդական
اول * և ամ * اول	առաջին	سابع	հինգերորդ
حادي	առաջիներորդ	ثامن	ութերորդ
ثاني	երկրորդ	تاسع	իննհորդ
ثالث	երրորդ	عاشر	տասներորդ
رابع	չորրորդ	حادي عشر	տասն ու մէկերորդ
خامس	հինգերորդ	ثاني د	տասն երկուերորդ
سادس	վեցերորդ	ثالث د	տասն երեքերորդ

81. Կոտորակականը մէկ ամբողջ թիւոյն հաւասար

* Իվիւի- . այս բառը في المسمى կ'ըլլայ եթէ ածական վարուի :

** Իվիւիւ- . այս բառն ալ مسمى կ'ըլլայ եթէ ածական չըլլարուի , ինչպէս .

1. Գնահատուի . 2. Գնահատուի . 3. Գնահատուի . 4. Գնահատուի . 5. Գնահատուի . 6. Գնահատուի . 7. Գնահատուի . 8. Գնահատուի . 9. Գնահատուի . 10. Գնահատուի .

*** Իւ-լ այս բառը فاعل և նոյն վրայ չէ , որովհետեւ ծագումը ուրիշ արմատէն է , այլ ոչ թիւական թիւունէ :

մասերէն որոշեալ մէկ մասը կը ցուցնէ , որոնք միաւորնե-
րուն արմատները երկու կամ մէկ անգամ կարդալով կ'ըլ-
լայ , ինչպէս .

نصف	կէս	ثلث	մէկ երրորդ	ثلث	մէկ երրորդ	سبع	կամ	سبع	մէկ եօթնորդ
ثلث	կամ	ثلث	մէկ երրորդ	ربيع	մէկ քառորդ	ثمان	մէկ	ثمان	մէկ ութնորդ
ربيع	մէկ	ربيع	մէկ քառորդ	خمس	մէկ հնգորդ	تسع	մէկ	تسع	մէկ իննորդ
خمس	մէկ	خمس	մէկ հնգորդ	سدس	մէկ վեցորդ	عشر	մէկ	عشر	մէկ տասնորդ

يَشْرَبُ أَشْرَبَ مَرَّةً اَلثَلَاثَ سَنَةَ երեք տարին անգամ մը գինի կ'ըմպէ :

82. Բաշխական թիւերը **فُعَالٌ** և **مُفْعَلٌ** ձևերը կ'առ-
նուն միաւորաց նկատմամբ , և կը ցուցնեն մէն մի թուոյն
կրկնութիւնը , ինչպէս .

واحدًا	մէկ	واحدًا	մէկ	مَوْحَدٌ	մէկ	وَحَادٌ	մէկ	أَحَادٌ	մէկ
اثنان	երկու	اثنان	երկու	مَثْنِي	երկու	مَثْنِي	երկու	ثَنَاءٌ	երկու
ثلاثة	երեք	ثلاثة	երեք	مَثَلثٌ	երեք	مَثَلثٌ	երեք	ثَلَاثٌ	երեք
اربعة	չորս և այլք	اربعة	չորս և այլք	مَرْبُوعٌ	չորս և այլք	مَرْبُوعٌ	չորս և այլք	رُبَاعٌ	չորս և այլք

83. Թուական անունները կ'ունենան երեք կերպ
լրացուցիչ կամ որոշիչ .

Ա. Միաւորներուն լրացուցիչը կ'ըլլան յոգ . սեռ .
عندى عشر كرايس . երեք և այլք երեք կին . ثلاثة رجال و أربع نسوة
կրարիս յոգ . جمع كُرَاسَةٍ .

Բ. Տասնաւորներուն լրացուցիչը կ'ըլլայ եզի . հայց .
اثنَا عشرة إِمْرَأَةً . տասնումէկ այլ մարդիկ . أَحَدٌ عَشَرَ رَجُلًا
երկուտասան կիներ :

Գ. Հարիւրաւորին և հազարաւորին լրացուցիչը կ'ըլ-

* Առեց թէ արականը և թէ իգականը մի և նոյն ձևն ունին :

լայ եղական սեռական *وَأَنَّهُ رَجُلٌ* հարիւր այր մարդիկ .
 և հազար ձիան . *وَالْفُ قَرَسٌ*

Գ Լ Ո Ւ Խ Բ .

ԴԵՐԱՆՈՒՆ *الضَمِيرُ*

84. Դերանունը կը դրուի անուան տեղ և ունի երեք
 որոշեալ դէմք , և երեքի կը բաժանի , ինչպէս .

Էական ծուցական , և Յարաբերական .

Էական կամ անձնական դերանունին կ'ըսուի *ضمير شخصي*

Առաջին ու երկրորդ դէմք կ'որոշէ խօսողին ու լսողին
 անձը . իսկ երրորդ դէմք՝ խօսքը յառաջագոյն անցած
 անուան մը տեղը կանցնի ստէպ չկրկնելու համար .

Երկու են էական դերանունները . Առանձնական կամ
 Անջատական . *الْمُتَّصِلَةُ* և *الْمُنْفَصِلَةُ* .

Առանձնականը բնաւ չյարակցիր ուրիշ բառի հետ ,
 և ինքն ալ կը մնայ միշտ ուղղական .

Ա Ն Ո Ւ Ա Ն Ք Դ Ի Մ Ա Յ

85. *هُوَ غَائِبٌ* Գ . դէմ . *أَنَا مُخَاطَبٌ* Ա . դէմ . *أَنْتَ مُخَاطَبٌ* Բ . դէմ . *أَنْتَ مُشَكَّلٌ* Մ .

Էական դերանուններ առանձնականք .

الضَّمَايرُ الْمُنْفَصِلَةُ

<i>هُوَ</i> Գ	<i>أَنْتَ</i> Բ	<i>أَنَا</i> Ա
هو غائب	انت مخاطب	انا متكلم
هي غائبة	انت مخاطبة	انك متكلمة

$\left. \begin{array}{l} \text{مَكْلَمَان} \\ \text{مَكْلَمَتَان} \\ \text{مَكْلَمُونَ} \\ \text{مَكْلَمَات} \end{array} \right\} \text{مكلم}$	$\left. \begin{array}{l} \text{مَخَاطَبَان} \\ \text{مَخَاطَبَتَان} \\ \text{مَخَاطِبُونَ} \\ \text{مَخَاطِبَات} \end{array} \right\} \text{مخاطب}$	$\left. \begin{array}{l} \text{اَتَمَّا} \\ \text{اَتَم} \\ \text{اَتَن} \end{array} \right\} \text{اتما}$	$\left. \begin{array}{l} \text{غَائِبَان} \\ \text{غَائِبَتَان} \\ \text{غَائِبُونَ} \\ \text{غَائِبَات} \end{array} \right\} \text{غائب}$	$\left. \begin{array}{l} \text{هَآ} \\ \text{هَم} \\ \text{هَن} \end{array} \right\} \text{هما}$

Կցականները բնաւ առանձին չեն վարուիլ այլ միշտ
անուններու բայերու նախդիրներու ծայրը կը կցուին և
ըստ այնմ դէմերը կ'որոշեն և ըստ տեղւոյն սեռական
հայցական և տրական կը նշանակեն :

Էական դերանուանք կցականք

الضماۃ المتصلة

Արական.	Հոստարակ.	Իգական	Օրինակ.
Ա. դէմ			
Եղական	نِ ي	رَأْسِي	Գլուխս
Երկուական } Յոգնական }	نَا	رَأْسُنَا	Գլուխնիս
Բ. դէմ			
Եղական	كَ	رَأْسُكَ	Գլուխդ
Երկուական } Յոգնական }	كُ	رَأْسُكُمْ	Գլուխնիդ
Գ. դէմ			
Եղական	هَ هَا	رَأْسُهُ	Գլուխը
Երկուական } Յոգնական }	هَآ	رَأْسُهُمْ	Գլուխնին

Այս երկու տեսակ դերանուանց Գ. դէմի երկուա-
կաններն ու յոգնականները մի և նոյն ձևն ունին, վաճն որոյ

խօսքի մէջ հոլովման տակ պատահած միջոցին ի հարկէ կցականաց կը վերաբերին .

86. Ասոնց սկիզբը շատ անգամ اَيَا մասնիկը դրուելով տրականի կամ հայցականի հոլով կը շինէ , ինչպէս .

اَيَا	ինձ , զիս	اِيَّاكَ	քեզ , զքեզ	اِيَّاهُ	նմա , զնա
اَيَانَا	մեզ , զմեզ	اِيَّاكَ		اِيَّاهَا	
		اِيَّاكَ	ձեզ , զձեզ	اِيَّاهَا	նոցա , զնոսա
		اِيَّاكُمْ		اِيَّاهُمْ	
		اِيَّاكَ		اِيَّاهُمْ	

Օրինակ .

اَيَاهُ أَصْرَعُ اِيَاهُ أَسْجُدُ وَاِيَاهُ أَسْتَغْفِرُ { նմա կը պաշտօտիմ , նմա կ'երկրպագեմ , նմա (ի նմանէ) թողութիւն կը խնդրեմ .

87. Յուցական անունը اسم الإشارة իրմէ յառաջ ցուցուած կամ նշմարուած բառի մը տեղ կ'անցնի , և երեք կարգ կ'ունենայ , ինչպէս .

اِيَّاهُ	այս .	մօտաւոր .	اسم الإشارة للقریب
اِيَّاكَ	այդ .	միջին .	للمتوسط
اِيَّاكَ	այն .	հեռաւոր .	للبعيد

88. Պարզ Ա . Կարգ .

Աբական

Իգական

եղ . ուղ .	ذَا , ذَا	այս	تَا , تَا	ذِي (ذِي ذِه)
երկ .	ուղ .	ذَان	երկու	تَانِ
	սեռ . տը .	ذَيْن		تَيْنِ

Յոգ . اولی և اولاء . այսօրիկ . ասոնց սեռը հասարակ է .

Ծանօթութիւն . — Դերանունները հոլով չունին . միայն զօրութեամբ կ'իմացուին . սակայն ցուցականներն ու յարաբերականի երկուականներուն ելէքները եայի կը փոխուին իբրեւ սեռական կամ տրական . սակաւ ուրեք ծայրի նշանները շփոթելով ալ կը կարգացուին , ինչպէս . ذَيْنَ , ذَانِ , تَيْنَ , تَانِ . միջին կարգը ունեցող ցուցականները ծայրերնին كاف الخطاب երկրորդ գիմի كاف ք կառնուն :

89.

Բ. Կարգ .

Արական Իգական

Եղ . ուղղ . ذَاكَ تَيْنِكَ այդ

Երկ . { ուղղ . ذَانِكَ تَانِكَ այդ երկու
(սեռ . ذَيْنِكَ تَيْنِكَ այդ , երկու , զայդ երկուս

Յոգ . اُولَئِكَ , اُولَئِكَ այսոքիկ , այդոքիկ , այնոքիկ

90.

Գ. Կարգ .

Արական Իգական

Եղ . ուղղ . ذَٰلِكَ تَانِكَ այն

Երկ . { ուղղ . ذَٰتِكَ تَانِكَ այնոքիկ երկու
{ սեռ . տրի . ذَيْنِكَ تَيْنِكَ այնոքիկ երկուց , զայնոսիկ
[զերկուս

Յոգ . اُولَئِكَ , اُولَئِكَ այնոքիկ աւելի քան զերկուս

Ծանօթութիւն . — Երկրորդ գիմի كاف ք իւր ամէն սեռովը և թուովը առհասարակ ցուցականաց ծայրը կա-

ւելնայ, ցուցուած անուան սեռին և թուոյն, և դէմքին
համեմատ, ինչպէս. ذلکما , ذلک , ذلک և այլն:

Բաղադրեալ.

Երբեմն մօտաւորին կամ սակաւ ուրեք միջինին վրայ
هائالتنيہ (ուշադրութիւնը զարթուցանել) կ'աւելնայ, ինչ.

Արական	Իգական	
Եղ. ուղղ.	هَذَا	հաճա այս կամ այն
Երկ. { ուղղ.	هَذَانِ	հայն, հային, հայս կամ հայն
{ սեռ. տրկ.	هَذَيْنِ	
Յոդ.	هَؤُلَاءِ	հայլն.

Յարաբերական դերանունը اسم الموصول իր վրայ ունե-
ցած տարտամութիւնը՝ իրմէ անմիջապէս ետքը յաջորդող
խօսքէն أَصْلُهُ յայտնի կ'ըլլայ. և յարաբերականով միա-
տեղ ամբողջ խօսքը նախորդին այսինքն յարաբերեալին
ածական կամ խնդիր կ'ըլլայ:

Արական	Իգական	
الَّذِي	الَّتِي	} անձնականի և իրականի համար
أَيْ	أَيُّ	
مَنْ		միայն անձնականի
مَا		միայն իրականի

الزَّجُلُ الَّذِي رَأَيْتُهُ هُوَ ابْنُ أَخِيكَ այն մարդը զոր տեսայ եղ-
բօրորդիդ է (տեսած մարդս եղբօրորդիդ է) : جاءنا الذي
لَقَيْنَاهُ امْسِر երէկ մէկ մէկու պատահած անձերնիս մեզ եկաւ:

կային և կամ ապագային մէջ պիտի գործեն ինչ որ պիտի գործեն կամ չգործեն , ինչպէս .

فَتَحَّ ԲԱԳԱԼ , (անցեալ) . مَا فَتَحَ ԶԲԱԳԱԼ . ԿԸ ԲԱՆԱՅ , (ներկայ) . կամ պիտի բանայ , (ապառնի) . مَا يَفْتَحُ ԶԲԱՆԱՐ , (ներկայ) . ԿԱՄ ՍԻՏԻ ԲԱՆԱՅ , (ապառնի) . هَبْطَ ՎԱՐ ԻՋԱԼ , ԿԱՄ ՎԱՐ ԶԻՋԱԼ . يَهْبِطُ ՎԱՐ ԻԽՅՆԷ ԿԱՄ ՍԻՏԻ ԻՋՆԷ . ԿԱՄ ԶԻՋՆԵՐ . لَا يَهْبِطُ ԶԱՅԻՏԻ ԻՋՆԷ .

92. Արդ բայերը նախ սեռօրէն երեքի կը բաժանին . Ներգործական *أَفْعَلُ الْمُسَدِّ* . Ձէզոքական *أَفْعَلُ الزَّيْمُ* , և Էական *أَفْعَلُ النَّاظِرُ* կամ *نِسْبَةُ* .

Ներգործականը իր գործողութիւնը գործողէն դուրս ուրիշի մը վրայ կը կատարէ , զորօրինակ . فَتَحَ زَيْدُ الْبَابِ ԶԷՍԻՐ ԶԷՍԻՐ ԲԱԳԱԼ . ԻՐՈՎՀԵՏԻՆ ԲԱԳՈՂԸ ԶԷՍԻՆ Է . ՈՐԵՐՄԻՆ ՏԷՐ ԲԱՅԻ Է *فَاعِلُ* . ԲԱԳՈՒՈՂՆ ԱԼ ԴՈՒՈՆ Է , ՍԵՐԻ ԽՆԴԻՐ Կ'ԸԼԼԱՅ *مَفْعُولٌ بِهِ* .

Կրաւորականը Ներգործականէն կարտադրի և ինքնին զատ և անկախ բայ մը չէ : Քանզի առանց Ներգործականի Կրաւորական չ'ըլլար :

Ձէզոք բայը իր գործը իր վրայ կը կատարէ առանց իրմէ դուրս հանելու , այնպէս որ մի և նոյն անձը կամ իրը միանգամայն տէր Բայի ու Սեռի խնդիր կ'ըլլայ , ինչպէս . *ذَهَبَ سَلِيمَانُ* ՍՈՂՈՄՈՆԸ ԴՆԱԳ , ՈՐ ԻՆՔՂԻՆՔԸ ԺԱՐԱԼ ԿԻՄԱՏԵՐԻ , ինչպէս որ հայերէնի մէջ ալ Կրաւորական Բայը Սեռի խն-

դիր կ'առնու եթէ գործը իր վրայ կատարուի , ինչպէս .
եղաւ զթագ , արկաւ հանդերձ զիւրեաւ .

93. Ներգործականը առանց սեռի խնդրոյ չլրանար ,
ինչպէս .

سَرَقَ زَيْدٌ الْمَالَ يَقْطَعُ الْحَاكِمُ يَدَهُ Գէյտը ինչքը դողցաւ դատա-
ւորը անոր ձեռքը կը հատանէ . عَجِبْتُ مِنْ ضَرْبِ زَيْدٍ عَمْرًا Զար-
մացայ գէյտին զամրոյն հարկանելէն . مِمَّةُ الرِّجَالِ قَاتَعُ الْجِبَالِ Եւ
այը մարդոց ժրջանութիւնը լեռները կը կորզէ կամ
տապալէ .

Զէլոքը առանց սեռի խնդրոյ կ'ամբողջանայ . զորք .

إِذَا جَاءَ الْقَضَاءُ عَمَى الْبَصَرُ Երբ ճակատագիրը գայ , այսինքն
Աստուածային վճիռը վրայ հասնի՝ աչքը կը կուրծնայ ,
إِذَا جَاءَ الْقَضَاءُ ضَاكُ الْفَضَاءِ Երբոր ճակատագիրը գործադրէ՝
դարձակ հրապարակը կ'անձկանայ . لَمَنْ طَالَ عُمُرُهُ وَحَسُنَ عَمَلُهُ Եւ
երանի անոր՝ որ կեանքը երկարացաւ (կ'երկարի) և գործը
բարի եղաւ (կ'ըլլայ) . الْفُرْصَةُ سُرِيْعَةُ الْفَوْتِ وَبَطِيْءَةُ الْفَوْدِ Կարգ-
հութիւնը վաղանցուկ է կամ արագընթաց , և յետագայը
յամուշարժ .

94. Էական أَلْأَعْمَالُ النَّاقِصَةُ պակաս բայեր . كَانَ زَيْدٌ عَالِمًا Բայերը
բայերը الْفِعْلُ التَّامُّ կատարեալ բայ են , որովհետեւ կատարեալ
բայերուն խնդիրները իրենց մէջն են . ուստի երկու բառով
խօսքը կ'ամբողջանայ . Գործինակ عِلْمٌ زَيْدٌ Գէյտը գիտցաւ .

95. Ներգործական բայերը երկու կերպ են .

Ա . Ըստ ինքեան Ներգործական զորք . كَتَبَ գրեց .
شَرَّ սփռեց . سَبَسَبَ ջուր հոսեցուց .

Բ. Երեք միջոցաւ Զէզոք բայերը ներդարձականի կը դառնան . 1. Սկիզբը هَمْزْ մը դնելով . օրինակ أَزَلْ Ի. ջաւ . أَزَلْ իջեցուց . 2. Միջին արմատ դերը կրկնելով أَزَّحْ ուրախացաւ . أَزَّحْ ուրախացուց . 3. Վերջը նախդիր մը աւելցնելով , أَزَّحْ Ելաւ . أَزَّحْ հանեց .

Այս վերջինս արմատական և միանգամայն յուսերեղծ
բայերուն առ հասարակ կը դրուի . մէկ բայով երեքէն ալ
օրինակ . خَرَجْتُ مِنَ الدَّارِ ' خَرَجْتُ مِنَ الدَّارِ ' أَخْرَجْتُهُ مِنَ الدَّارِ
տունէն դուրս հանեցի զայն . انْطَلَقْتُ ' յղեցի զայն . իսկ
պակաս բայը ինքնին ամբողջ նշանակութիւն չ'ունենալուն
համար արդէն խնդրոյ մը կը կարօտի , ինչպէս . كَانَ زَيْدٌ عَالِمًا
ղէտը դիտուն եղաւ , գիտցաւ . որ վերի երկու բառով
չ'ինուած علم زيد խօսքին ճշգիւ կը համապատասխանէ .
نَاسِكًا صَارَ عَمْرُو غَنِيًا կամ فقيراً Սմբուն հարուստ եղաւ կամ
աղքատ , بَقِيتُمْ لَيْسَ سَلِيمَانٌ قَائِمًا Սլուէյման յոտաց չեղաւ .
فَقَبِلُ التَّوْبَةَ مَا دَامَ التَّوْبُوحُ دَاخِلًا فِي الْبَدَنِ կ'ընդունուի զղջումը մինչ
հոգին մարմնոյն մէջն է . بَعِيدًا بَعْدًا Բաբելոնը
ժամանակիս (այսխարհ) մէջ հեռի է տարփառուին համար .

96. Տեղեկութիւն. Ներդրածական և Ձեզոք բայերուն
Ա. Բ. դէմըէն դոյացած ուղղական դերանունը և Գ. դէ-
մէն դոյացած դերանունը կամ անունը տէր լայի է فاعل .
վասն զի դործողութիւնը կատարողը ինքն է :

Կրաւորականինը անդուն բայի է نائب الفاعل . վասն զի
գործողութիւնը կատարողը ինքը չէ ուրիշն է , վասն որոյ

Ներգործականին սեռի խնդիրը միշտ կրաւորականին —
նուն բայի կ'ըլլայ :

Ներգործականէն օրինակ.

مَأْمُورٌ بِالْعِبَادَةِ خَلَقَ اللَّهُ الْإِنْسَانَ وَأَمَرَ بِالْعِبَادَةِ մարդս ստեղծեց
և հրամայեց իրեն ծառայելու :

Ձեզքէն օրինակ.

قُرْبَ إِبْرَاهِيمَ مِنْهُ Աբրահամ մօտեցաւ անոր :

Կրաւորականէն օրինակ.

مَأْمُورٌ بِالْعِبَادَةِ خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَأَمَرَ بِالْعِبَادَةِ (Աստուծոյ) ծառայելու հրամայուեցաւ :

❧ Կրաւորական բային կ'ըսուի **الْمَجْهُولُ** կամ **فَاعِلُهُ** անհայտ
որ տէր բային անյայտ բռնէ է . **نَصْرَ عَمْرُو مِنْ زَيْدٍ** Ամրուն
զէյսէն օգնուեցաւ (օգնութիւն գտաւ) :

Կրաւորական գործածելու տեղը վեց է .

Ա . Տէր բային ամէնուն դիտցածը ըլլայ . **خُلِقَ الْإِنْسَانُ**
մարդս ստեղծաւ . յայտնի է որ ասոր տէր բային Աստուած է :

Բ . Մէկ մեծ անձի մը անուն ըլլայ . **ضَرَبَ اللَّصُّ** գողը
հարուածեցաւ . (ոստիկանը) հարուածեց :

Գ . Ստորին կարգէ մէկն ըլլայ . **شِمَّ الْغَنِيُّ** հարուստը
թշնամանք կրեց . (աղքատէն) :

Դ . Ով կամ ինչ ըլլալը անյայտ ըլլայ . **سُرِقَ الْمَالُ** Թեւքը
գողցուեցաւ վասն զի գողը յայտնի չէ :

Ե . Եթէ յայտնի ըսուի վնաս կը կրէ **ضَرَبَ عَمْرُو** հար-
ուածեցաւ Ամրուն (ձեծողը պատժոյ ենթակայ է) :

Չ . Սովորելու կամ իմանալու հարկ ըլլայ . **قِيلَ الصَّنَاعِي**
Սանա քաղաքին մէջ մէկը սովանաւեցաւ :

98. Էական բայինը ենթական և լրացուցիչն ալ մակ-
դիր կ'ըլլայ որ նախադասութիւն մը կը կազմէ , ինչպէս .
كَرَوِيهِ երկիրը բոլորչի է . (երկիրը) ենթական (բոլորչին)
նոյն ենթականչն մակդիրը . الْقَنَاعَةُ كَثْرَ لَا يَفْقَى սակաւապետու-
թիւնն դանձ անսպառ մ'է . الْحُصُودُ لَا يَسُودُ նախանձութիւն
ժանուն մարդ չ'կրնար ըլլալ . وَغَدُ السَّحْيِ دَيْنٌ وَخُلْفُهُ شَيْنٌ առա-
տաճեուն անձին խոստումը պարտը մ'է և դրժումը ամօ-
թալի . أَوْلَادُنَا أَحْفَادُنَا أَكْبَادُنَا զաւակներնիս թոռներնիս մեր
թոքերն են .

99. Այս օրինակներուն մէջ երկու բառերը մէկ մէ-
կու կապող էական բայը կամ Շաղկապը արաբերէնի մէջ .
զօրութեամբ է نِسْبَةً և ասոնց մակդիրն վրայ եղած تَنْوِيْن ը
երկու ضَم և էական բայի ոյժ ունի , բայց դէմք չ'որոշեր
այլ միայն առաջքը դրուած գերբանուանց դէմքերէն կամ
երրորդ դէմ անուն ենթականչէն կ'իմացուի , ինչպէս .

Եղական

Արական		Իգական
أَنَا ես	գրադիր եմ	أَنَا
كَاتِبٌ գու	» ես	أَنْتَ ԿԱԵԻ
كَاتِبٌ	زيدٌ կամ هو	هِيَ Է Կ . هُنْد

Երկուական

Արական		Իգական
أَنْتَ մեք	գրադիր եմք	أَنْتَ
أَنْتُمَا գուք	» էք	أَنْتُمَا
كَاتِبَانِ ԿԱԵԻ	» են	كَاتِبَتَانِ ԿԱԵԻ

Յոգնական

Աբական		Իբական
کاتبون	$\left\{ \begin{array}{l} \text{մեք գրադիր եմք} \\ \text{դուք} \\ \text{նոքա} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{کاتبان} \\ \text{آنن} \\ \text{هنن} \end{array} \right.$

100. Էական բայը ներդործութեամբ գրուած արդեօն **صَارَ زَيْدٌ غَنِيًّا** զէյտը հարստացաւ . աղքատութենէ հարստութեան փոխարկեցաւ :

Մանօթութիւն ի վերայ դիմաց. — Ա. Բ. դէմ բայերուն տէր կամ անուն բային դերանուն կըլլայ միշտ . միայն Գ. դէմը անուն կըլլայ, եթէ դերանուն տէր բային տեղը փոխանորդէ . (Տես 84. 96) .

101. Մաղթանաց և աղօթից վերաբերեալ Աստուծոյ ստորոգելի եղող բայերը ժամանակի կարօտութիւն չունին, և կատարեալ ժամանակի ձևն ալ իր մէջը անվրէպ ստուգութիւն պարունակելուն համար է . օրինակ .

مَدَّسَ ذَاَهُ Աստուծոյ էութիւնը սուրբ է (ամէն ժամանակ) **عَمَّ نَوَالَهُ** Աստուծոյ փառքը բարձր է (յաւիտեան) . **تَعَالَى شَأْنُهُ** Աստուծոյ պարգևը առ հասարակ, կամ ընդհանուր է (հանապազ) . **جَلَّ جَلَالُهُ** փառաւոր եղիցի նորին փառքը (հանապազ) . Նաև սահմանելու և մեկնելու դործածուած կատարեալ բայերն ալ Այլառնի կը թարգմանուին .

ما تَغَيَّرَ بِنَاءُ وَاحِدِهِ جمع التَّكْسِيرِ անկանոն յոգնականը այն է որ եղականին շէնքը այլափոխութիւն կրէ, **ما تَغَيَّرَ صِغَةً مُفْرَدِهِ** կամ այլափոխի եղականին ձևը :

نائب الفاعل كل مفعولٍ حَذَفَ فاعِلُهُ وَأَقِيمَ هُوَ مَقَامُهُ ներդործական բայը եթէ կրաւորականի դարձուի, տէր բային զեղչուելով

սեռի խնդիրը անոր կը տեղակալէ և այն ատեն անուն բայի կը կոչուի . (Տես 97 .

Տեղեկութիւն ի վերայ անորիչ դերբայից

102. Կանոն Ա. قَوْلُ ذلکْ առած անորիչ դերբայ- ները շատ անգամ 2էզոք բայի նշանակութիւն կ'ունենան , և հետևաբար անցեալ դերբայ ալ չեն ունենար .

ثَبُوتٌ հաստատուն լինել	ظهور երևիլ , պատահիլ
خروج ելնել	قصور պակասութիւն
دخول մտնել	زول իջնել
صدور յառաջ գալ , ծագել	وقوع անկանել , դիպել
صعود վեր ելնել	هبوط վար իջնել

103. Կանոն Բ. Մի և նոյն բառը եթէ فتحه յով կ'ար- դացուի՝ անորիչ դերբայ կ'ըլլայ . كسره յով կ'արդացուի այն անորիչ դերբային գոյական անունը կ'ըլլայ , ինչպէս .

حَمَلَ բառնալ	حَمَلَ բեռն	عَتَقَ ազատիլ	عَتَقَ ազատութ .
رَزَقَ ապրուստ տալ	رَزَقَ ապ- րուստ	فَعَلَ գործել	فَعَلَ գործ
سَرَّ ծածկել	سَرَّ ծածկոց	فَكَرَ խորհրդածել	فَكَرَ խոր- հրդածութիւն
سَبَّ ջուր հոսել	سَبَّ ջուր	قَسَمَ բաժնել	قَسَمَ բաժին
سَبَّ հոսելու տեղ		مَلَحَ կերակուրի աղ դնել	
شَبَّ թիզով չափել	شَبَّ թիզ	مَلَحَ աղ	
شَقَّ ճեղքել	شَقَّ ճեղք	نَصَفَ կէսին հասնիլ	نَصَفَ կէս

104. Կանոն Գ Սկիզբը • ԿՏՐՈՆՈՂ անորիշ գերբայից և անուանց երկրորդ տառը եթէ ւ ըլլայ՝ կը փոխուի Ի, ինչ.

	Եզակա՛ն	Յօդակա՛ն
خون خیانت նենգել	ثوب հանդերձ	ثياب
زور زیارت այցելել	جواد ազնիւ երկվար	حياد
سود سیادت մեծայարդ ըլլալ	حوض աւազան	حياض
صون صیانت պահպանել	سور պարիսպ	سیران
عود عیادت հիւանդ տես երթալ	حوت ձուկն	حیطان

ՅՕԴՈՒԱԾ Ա.

Անորիշ գերբայ المَصَادِرُ الثَّلَاثِيَّةُ

105. Պէտք է գիտել թէ եռագիր արմատական անորիշ գերբայները գրեթէ 38 հատ են, որոնցմէ կը ծագին, կամ կ'ածանցին դիմաւոր բայերը, անցեալ գերբայները բայածականներն ու տեղական ածականներն الصِّفَةُ الْمَشَبَّهَةُ և յըն - զորս լաւ կշռելով ուրիշներն ասոնց մէկուն յարմարցնելու է, և եռագրէն աւելի գիր ունեցողներն ավելցական համեմատ թողելու է. ինչպէս որ արմատին փխակը կը ցուցնէ. կշիռին فعل գրերն առնելու՝ միւսները իբրեւ աւելորդ ի բաց բառնալու է.

106. Արմատականներն երկու տեսակ են. մէկը եռագիր և միւսը քառագիր. եռագիրն է այն՝ որ բային կատարեալ եզական Դ. գէմը երեք գիր կ'ըլլայ, ինչպէս. دَحْرَجَ գրեց. քառագիրը չորս գիր կ'ըլլայ, ինչ. دَحْرَجَ գրեց. ասոր անորիշ գերբայն երկու ձև ունի دَحْرَجَ և دَحْرَجَ. զորս քիչ մը անդին պիտի տեսնեմք.

կշիռ. քաշ	وزون	կշռեցեալ.	արմատ
صلاة	صلاة	կարծրանալ, խոտանալ	صلب
ضالة	ضالة	ժանրանալ	قل
ضالة	ضالة	հիւանդ տես երթալ	عود
ضالة	ضالة	զգուհի, դժուարանալ	كره
ضالة	ضالة	կենդանի ըլլալ	عفو
مفعل	مفعل	ժագիլ	طلع
مفعل	مفعل	դիմել, դառնալ	رجع
مفعلة	مفعلة	թողուլ, ներել	غفر
مفعلة	مفعلة	անարգանալ	حقر
فمولة	فمولة	թթուլ ըլլալ, թթուիլ	حضر
فمولة	فمولة	սպիտականալ	زهر
فمولة	فمولة	թռչիլ	طير
فمولى	فمولى	զրկանք, անիրաւութիւն	عدو
فمولى	فمولى	լաւ հասկնալ	شعر
فمولى	فمولى	ծառայել	عبد
تفعال	تفعال	հեծկտալ	شقق

103. Բայերը երկու արմատ ունին (106), մէկը եւս աւելի. երկուսն ալ երբ ցուցուած գերբայները վերջացան, ինչպէս վերը ցուցուած գերբայները. երկուսն ալ երբ ցուցուած գերբայները չեն արդարեւ, ինչպէս վերը ցուցուած գերբայները.

فمولة	فمولة	զրկուիլ.	արմատ	دحج
دحرجة	دحرجة	զրկուիլ.		زحل

Այսպէս, երբ ցուցուած գերբայները չեն արդարեւ, ինչպէս վերը ցուցուած գերբայները.

ՅՕԴՈՒԱԾ Բ.

108. Խոնարհումն Կանոնաւոր Ներդործական բայից.

Եռագիր արմատ ԶԻՆ

Օրինակ Ա.

ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Ներկայ الفعل الحالى

Ա. դէմ Հասարակ	Բ. դէմ Արական	Գ. դէմ	Ա. դէմ Հասարակ	Բ. դէմ Իգական	Գ. դէմ Իգական
Եզկ. ԼԱԶԻՐ	ԼԶԻՐ	ԼԶԻՐ	ԼԱԶԻՐ	ԼԶԻՐ	ԼԶԻՐ
ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ
Երկ. ԼԶԻՐ	ԼԶԻՐ	ԼԶԻՐ	ԼԶԻՐ	ԼԶԻՐ	ԼԶԻՐ
ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ
Յոգ. ԼԶԻՐ	ԼԶԻՐ	ԼԶԻՐ	ԼԶԻՐ	ԼԶԻՐ	ԼԶԻՐ
ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ

109. Ասոնք յոլ միայն Ներկայ, առանց ի ներկայ կամ ապառնի կը նշանակեն .

Ներկայ կամ Ապառնի أَلْفِعْلُ الْمَضَارِعْ

Ա. դէմ	Բ. դէմ	Գ. դէմ	Արական	Իգական
Եզկ. ԶԻՐ	ԶԻՐ	ԶԻՐ	ԶԻՐ	ԶԻՐ
ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ
Երկ. ԶԻՐ	ԶԻՐ	ԶԻՐ	ԶԻՐ	ԶԻՐ
ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ
Յոգ. ԶԻՐ	ԶԻՐ	ԶԻՐ	ԶԻՐ	ԶԻՐ
ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ	ԿԵՂԻՐ

կանները կը շինէ բացի Գ. դէմ յողնական իգականէն, ինչ .
تذكرن , تذكران , تذكرين , تذكر

և Գ. դէմ արականները և Գ. դէմ յողնակի իգա-
կանը կը շինէ , Դորօր . يذكر , يذكران , يذكرين , يذكر

և ը Ա. դէմ յողնակի կամ որ նոյն է երկուականը
կը շինէ , ինչպէս . تذكر

112. Կանոն Գ. Ա. դէմերը اذكر , تذكر , Թէ արական
և Թէ իգական, Թէ երկուական և Թէ յողնական մի և նոյն
ձևը ունին անփոփոխ , և تذكران երկուական ձևերը կ'ըլ-
լան Բ. դէմ արական և իգական , և Գ. դէմ իգական :

113. Կանոն Գ. Բայարմատին երրորդ գիւրը ن کամ
ըլլայ, ինչ . سكن , ثبت , Խոնարհման աստէն ماضی فعل
ին մէջ ن کամ Թ , և مضارع فعل Թ , և պատահին
առջի գրերը « Ինչ » մնալով մէկ կը գրուին , և կրկնութիւն
ստանալով երկու անգամ կ'արտասանուին , ինչպէս .

يَكُنْ . يَسْكُنْ . ثَبَتْ . سَكَنَ .

أَلْفَعْلُ الْمُسْتَقْبَلُ Ապառնի

Ա. դէմ	Բ. դէմ	Գ. դէմ	Ա. դէմ	Բ. դէմ	Գ. դէմ
Հասարակ	Արական		Հասարակ	Իգական	

ستذكر ستذكرين ستذكران سيذكر سيذكران سيذكرين ساذكر ساذكرين ساذكران
գիտի յիշեմ

ستذكران	ستذكران	ساذكر	سيذكران	ستذكران	سيذكران
ستذكران	ستذكران	ساذكر	سيذكران	ستذكران	سيذكران
ستذكران	ستذكران	ساذكر	سيذكران	ستذكران	سيذكران

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ
Ներկայ կամ Ապառնի ժամանակ
Ստորասական կամ Արգելական.
فعل الامر الحاضر والغائب المثبت والمنهى

	Արական		Իգական	
Եղկ.	اُذْكُرْ	لا تَذْكُرْ	يَذْكُرْ	اُذْكُرِي
	ճշէ՛	չի՛ յիշեր	Թի՛շ յիշէ	
Երկ.	اذكرا	لا تذكرا	ليذكرا	اذكرا
Յոգ.	اذكروا	لا تذكروا	ليذكروا	اُذْكُرْنَ

ԹԷԱԿԱՆ ԵՂԱՆԱԿ شرطية

Ա. դէմ Հասարակ	Բ. դէմ Արական	Դ. դէմ Հասարակ	Իգական
Եղկ.	انْ ذَكَرْتُ	انْ ذَكَرْتُ	انْ ذَكَرْتُ
	Եթէ յիշեմ		
Երկ.	انْ ذَكَرْتَا	انْ ذَكَرْتَا	انْ ذَكَرْتَا
Յոգ.	انْ ذَكَرْتُمْ	انْ ذَكَرْتُمْ	انْ ذَكَرْتُمْ

Անորիշ	} Դերբայ	} {	ذكر	} յիշել	
Ներկայ			ذاكر		} յիշող
Անցեալ			مذكور		

Խոնարհելու Բայեր

قتل	սպաննել	دخول	մտնել
كتب	գրել	خروج	ելնել
نصر	օգնել	حكم	դատել, վճռել.

114. Տեղեկութիւն. Կրաւորական բայը կը շինուի .
Ա. ضمه Ի Զայնաւորը فتحه Գտնուած فعل مضارع Ին սկիզբը

և երկրորդ ձայնաւորը *فتحة* ի փոխելով, որ ներգործական ձևոյն հնչման հակառակն է, ինչպէս. *أَذْكَرُ* կը յիշեմ. *أَذْكَرُ* կը յիշուիմ. Բ. *فعل ماضى* ին սկիզբը գտնուած *فتحة* ձայնաւորը *ضم* ի և երկրորդ ձայնաւորը *كسر* ի փոխելով, ինչպէս. *ذَكَرْتُ* յիշեցի. *ذَكَرْتُ* յիշուեցայ :

Միւս խոնարհմանց բոլորն ալ այս կանոնին կը հետեւին.

ՅՕԴՈՒԱԾ Գ.

Խոնարհումն Կրաւորական բայից.

Ներկայ կամ Ապառնի.

أَذْكَرُ յիշուիմ կամ պիտի յիշուիմ. *تَذْكَرُ* կը յիշուիս .
يَذْكَرُ կը յիշուի . կատարեալ .
ذَكَرْتُ յիշուեցայ . *ذَكَرْتَ* յիշուեցար. *ذَكَرَ* յիշուեցաւ .

115. Գիտելիք. Երբեմն բային նշանակութեանը սաստկութիւն տալու համար Ապառնի ծամանակներու և Հրամայականի մէջ ծայրերնին *تشديد* ով կամ առանց *تشديد* ի *نُونُ التَّأْكِيدِ الْمَشْدَدَةِ* կ'աւելնայ, որոց առջինին կ'ըսուի *نُونُ التَّأْكِيدِ الْمَشْدَدَةِ* . այս վերջինը երկուականներուն և իգական յոգնականներուն չ'դրուիր :

Օրինակ առաջնոյն .

Սաստկացուցիչ կրկնեալ նուն. *نُونُ التَّأْكِيدِ الْمَشْدَدَةِ*

Ա. գէմ		Բ. գէմ		Գ. գէմ		
Եզի.	أَذْكَرَنَّ	անշուշտ պիտի յիշեմ	تَذْكَرَنَّ	անշուշտ պիտի յիշես	يَذْكَرَنَّ	անշուշտ պիտի յիշէ
Երկ.	تَذْكَرَنَّ	{ անշուշտ պիտի յիշեմք	تَذْكَرَانَّ	{ անշուշտ պիտի յիշէք	يَذْكَرَانَّ	{ անշուշտ պիտի յիշեն
Յոդ.	نَذْكَرَنَّ		نَذْكَرُنَّ		يَذْكَرُنَّ	

Իդ-Կ-Ն

Եզկ. օձկՐՆ	ՏձկՐՆ	ՏձկՐՆ
Երկ. ՆձկՐՆ	ՏձկՐՆ	ՏձկՐՆ
Յոգ. ՆձկՐՆ	ՏձկՐՆ	ՏձկՐՆ

Ասոնց թարգմանութիւնը վերիններուն մի և նոյնն է .

Օրինակ Բ.

Սաստկացուցիչ թեթեւ նուն. نون التاكيد المخففة

Ար-Կ-Ն

Ա. Դէժ

Իդ-Կ-Ն

Բ. Դէժ

Գ. Դէժ

Եզկ. օձկՐՆ	անշուշտ պիտի յիշեմ	ՏձկՐՆ	ՏձկՐՆ
Յոգ. ՆձկՐՆ		ՏձկՐՆ	ՏձկՐՆ

Իդ-Կ-Ն

Եզկ. օձկՐՆ	ՏձկՐՆ	ՏձկՐՆ
Յոգ. ՆձկՐՆ		

Հրամայական Բ. Դէժն օրինակ.

المشددة

օձկՐՆ օձկՐՆ օձկՐՆ օձկՐՆ օձկՐՆ օձկՐՆ օձկՐՆ օձկՐՆ

Հրամայական Գ. Դէժն օրինակ.

المخففة

ՏձկՐՆ ՏձկՐՆ ՏձկՐՆ ՏձկՐՆ ՏձկՐՆ ՏձկՐՆ ՏձկՐՆ ՏձկՐՆ

Ասոնց սկիզբը չատ անգամ Լամ Գրուեցով բային

աւելի սաստկութիւն կուտայ և ներկային նշանակութիւնը Ապառնիի կը դարձնէ , ինչպէս . *لَيْذَكْرَن* և այլք :

116. Ծանօթութիւն. Երբեմն երկու Դիմաւոր բայ մէկ բայի տեղ կ'անցնի , իբր Օժանդակ , ինչպէս :

• • • • • *كانوا يذهب ، كانوا يذهبون ، كانوا يذهبان* . Կ'երթար . Կ'երթան . Կ'երթան . *كادوا يسقطون ، كادا يسقطان* . Գիշ մնաց կ'իյնար . *كاد يسقط ، كاد يسقطون* . Գիշ մնաց որ իյնար , կամ պիտի իյնայ . *يسقطون يكادون . يسقطان يكادان* . *يقدر ان يضربوا ، يقدر ان يضربا* . Կրնայ ծեծել . *يقدر ان يضرب* և այլք :

Ասոնց բոլորն ալ իրենց նշանակութեանը հետ թէ բա-
նիւ և թէ գրով ըստ կանոնի պէտք է խոնարհել մինչև վերջը .
117. *فعل مضارع* ձևը երեք կերպ վերջաւորութիւն
ունի :

Ա. Բուն և նախնական , զորօրինակ . *تَذَكَّرُ ، أَذَكَّرُ* .
يَذَكَّرُ . ասոնք անփոփոխ և անկորուստ են , ինչպէս որ վերը
ցուցուեցաւ . նաև ասոնց սկիզբը սա յետագայ մասնիկ-
ներէն մին եթէ գրուի՝ դարձեալ իրենց նախատիպը ան-
փոփոխ կը մնայ . ասոնց *الْفِعْلُ الْمَضَارِعُ الْمَرْفُوعُ* կ'ըսուի , ինչ .
نَقَى الْحَالِ և *مَا يَذَكَّرُ* . զորօ . Եւ ներկայի բացասական ,
նոյն *الْمُسْتَقْبَلِ* և *لَا يَذَكَّرُ* . զորօ . Ապառնիի բացասական ,
զորօ . Եւ *قَدِيدَكْرُ* երբեմն կը յիշէ յուսադիր կամ որ կը յիշէ .
حرف التوقيع . حرف التقليل . Զարգացական . *هل يَذَكَّرُ* . Զարգացական .
هل يَذَكَّرُ . Զարգացական . Զարգացական . Զարգացական .

Բ. Յիշեալ ձևոյն սկիզբը եթէ ստորացուցեալ մաս-
նիկներէն մին աւելնայ՝ եզականներուն և յոգնականներուն
առաջին դէմին անհերք հի կը փոխուին, և երկու
յոգնական իգականներէն ի զատ՝ բոլոր վերջերնին գտնուած
երբ կը կրճատուին. ասոնց المضارع المنصوب կ'ըսուի, ինչ.
حَتَّى , كَيْ , إِذَنْ , كُنْ , أَنْ .

الفعل المضارع تأكيد نفي الاستقبال

	եղ-ի-ն	երկու-ի-ն	ցոգնական
Ար. {	ա. դէմ ԼՆ ԱԶԿՐ ԲՆԱԼ չպիտի	ԼՆ ՆԶԿՐ	ԼՆ ՆԶԿՐ
	բ. , ԼՆ ՆԶԿՐ [յիշեմ]	ԼՆ ՆԶԿՐԱ	ԼՆ ՆԶԿՐԱ
	գ. , ԼՆ ՆԶԿՐ	ԼՆ ՆԶԿՐԱ	ԼՆ ՆԶԿՐԱ
Իգ. {	ա. դէմ ԼՆ ԱԶԿՐ	ԼՆ ՆԶԿՐ	ԼՆ ՆԶԿՐ
	բ. , ԼՆ ՆԶԿՐԻ	ԼՆ ՆԶԿՐԱ	ԼՆ ՆԶԿՐՆ
	գ. , ԼՆ ՆԶԿՐ	ԼՆ ՆԶԿՐԱ	ԼՆ ՆԶԿՐՆ

ԼՆ միւս ընկերներն ալ ճիշդ այս կանոնին կը հետեւին

118. Գ. لا في النهى , لام الامر , Ար-
գելականի لا , և مضارع ին անցեալ բացառական շինող
لم = և, ևսլն մասնիկները . նմանապէս եթէ յիշեալ ձե-
ւոյն սկիզբը դրուին՝ եզականներուն և յոգնականներուն
Ա. դէմին ծայրերը գտնուած անհերք բոլորովին կը կո-
ւընցեն . ասոնց الفعل المضارع المجزوم ալ :

Այս մասնականց օրինակները ամենայնիւ պիտի տեսնուին
Մակբալից մէջ . վասն զի ասոնց բոլորն ալ Մակբալ են . բայց
յիշեալ مضارع فعل ձեւը փոփոխութեան ենթարկելնուն հա-
մար, հարկ կ'ըլլայ հոս սակաւ ինչ տեղեկութիւն տալ .

فعل مضارع جحد مطلق
Հասարակ բացասականի , ինչպէս . Լմ չեցի . Լմ չեցիր .
Հասցեք . Լմ չեց . Լմ չեցիր .

فعل مضارع جحد مستغرق
Հակի մէջ ընկղմեալ բացասականի , ինչպէս .

Հոս Լմ չեցի . Լմ չեցիր . Լմ չեցիր . Լմ չեցիր .
Հոս Լմ չեցիր . Լմ չեցիր . Լմ չեցիր . Լմ չեցիր .

فَعْلَا التَّعَجُّبُ ۖ

119 Հարմարական բայերը երկու ձև ունին, մա ֆաֆա, ասոնք անցեալ ժամանակի մէջ գործողութիւն մը կը ցուցնեն , և իրենք ըստ ինքեան դէմք թիւ չորոշելուն համար՝ չին խոնարհիր . այլ ի պահանջել հարկին դերանուան կամորոշեալ անուան մը միջոցաւ *بواسطة الاسم المضمر والمظهر في آخره* որոնք ձևով խնդիր սեռի կը համարուին , բայց մոտք տէր բայի են , ինչպէս .

Հայն ինչ բան գեղեցկացուց , այսինքն այն ի՛նչ գեղեցիկ եղաւ , զարմացայ . *ما أَفْضَلَ عَمْرَآ* զԱմլուն ինչ բան նախապատուեց , այսինքն Ամլուն ի՛նչ նախապատուեալ եղաւ , զարմացայ . *ما أَسْعَدَ رَجُلًا يَخَافُ اللَّهَ* Աստուծոյ երկնչող մարդը ի՛նչ բան երջանիկ ըրաւ , այսինքն ի՛նչ երջանիկ կըլլայ Աստուծոյ երկնչող մարդը . *أَكْرَمَ بَزِيدٌ أَكْرَمَ بِهِ* Հայն կամ Զէյթը ի՛նչ բան պատուեց . *أَكْرَمَ بِهِ* պատուաւոր եղաւ . *ما أَحْسَنَ الدِّينَ وَالْدُّنْيَا إِذَا أَجْمَعًا* Երբ ի՛նչ գեղեցիկ կըլլայ մարդուս յորժամ Աստուծոյ պաշտութիւնն հարստութեան հետ միանայ , և ի՛նչ տգեղ կամ յուր

Ինչպէս այս յետագայ ոտանաւոր խօսքը կ'ամփոփէ ցուցուած վեց ձևերը, զորօրինակ .

1. قَحْ ضَم . 2. قَحْ كَسَر . 3. قَحْتَان . 4. كَسَر قَح .
5. ضَم ضَم . 6. كَسَر تَان .

Բայց ասոնց բուն և նախնական ձևերը 1, 2, և 4 ն է.

Տեղեկութիւն ի վերայ վեց օրինակաց.

122. Երրորդ օրինակին վրայ դացող բայերուն արմատին միջադաս կամ վերջադաս գրերը պարտի այս **أ** **هـ** **ع** **خ** **ح** գրերէն մին ըլլալ . جرح يذأم , جرح يجرح .

قع արմատը եթէ երրորդ ձևոյն վրայ խոնարհի՝ մուրալ կը նշանակէ , և Անորիշ Դերբայը قوع կ'ըլլայ . իսկ եթէ չորրորդին վրայ՝ շատանալ բաւականանալ կը նշանանակէ , և Անորիշ Դերբայը قاعت կ'ըլլայ , զորօրինակ .

القناعة رضا بالقصة من الباب الرابع . القنوع السؤال من باب الثالث
և կամ رضى بالقسم . نستل الله القناعة و نعوذ بالله من القنوع . Աստուծոմէ շատացողութիւն կը խնդրեմք և մուրացկանութենէն Աստուծոյ կ'ապաւինեմք . ուրիշ օրինակ .

أَعْبُدُ حُرٌّ إِنْ قَبِعَ وَأَحْرُ عَبْدٌ إِنْ قَنَعَ (կը համարուի) եթէ բաւականանայ և թալատը ծառայ է (կը համարուի) եթէ մուրայ , այսինքն ագահութիւն ընէ . عَزَمَ مَنْ قَبِعَ ذَلْ مِنْ قَنَعَ . Երբեք կ'ըլլայ այն անձը եթէ բաւականանայ , անարդ կ'ըլլայ այն եթէ մուրայ .

نَسَاكُ خَيْرُ الْغَى الْقَنُوعِ شَرُّ الْفَقْرِ الْخُضُوعِ Նաևս բարեգոյն հարստութեան է բաւականութիւն , չարագոյն աղքատութեան է անարդ խոնարհութիւն , կամ գձձութիւն .

* Ասկաւ ուրեք գործածելի :

مفعول
فاعل
نهی حاضر
لا تذهب

247

Uter բարեկամը իւր տունը գնաց

مثال

معلوم
عالم
لا تذهب

01. Դ. Ներդրածական

اعلم ان كل شيء يرجع الى اصله
Uter գլխիւ գետնիւ թէ ամէն բան վաղանցուն է

248

مستور به
عسر
لا تذهب

Ձէյտին գործը դժուարացաւ

01. Ե. 247

لا تحسن

احسن

تحسن

يُحسِن

حَسَنٌ

« حسنٌ ابنٌ عَمِكَ وَفَيْحَ ابنٌ خَالِكَ »
Հօրեղբորդ տղայն դեղեցիկ եղաւ, և մօրեղբորդ տղայն տգեղ

01. 2. Ներդրածական

محبوب
لا تحبب

حَسْبُ زَيْدٌ عَمْرٌ وَأَفْضَلُ

يأس

249

لا تيس

պարտեղին ծառը չորցաւ

يَسِيرُ شَجَرُ الْبُسْتَانِ

ԱՆՆԱՅ ԵՐԱՆԱԿԱՆ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ

134. Կրաւորական բայը վեց օրինակին մէջ ալ մի և նոյն ձևն ունի, այսինքն մէկ ձևով կ'ըլլայ. ինչ. օրինակ.

لَا تُكْتَبُ تُكْتَبُ كُتِبَ كَتَبَ يُكْتَبُ كَتَبَ
 մի գրուի գրուե գրուիլ կամ կ'ըստ գրուեցաւ

كُتِبَ هَذِهِ الرِّسَالَةُ فِي زَمَانِ دَاوَدَ

Այս տետրակը Դաւթի ժամանակ գրուեցաւ

Միւս հինգ օրինակներն ալ ճիշդ այս փոփոխութիւնը կ'ունենան, ուստի հարկ չ'կայ զանոնք զատ զատ խոնարհելու :

Ա. օրինակին վրայ խոնարհելու Անորիշ Դերբայներ.

أَخَذَ առնուլ	حَجَزَ 2* արգիւելլ
بَدَرَ փութալ, աճապարել	حَرَثَ 2 ընդեղէն սերմանել
بَسَطَ տարածանել, սփռել	حَسَابَ թուել, հաշուել
بَطَلَ ոչնչանալ, անտեղի ըլլալ	حُصُولَ յառաջ գալ, գոյանալ
بُلُوغَ հասանել	حُكْمَ դատել, վճռել
تَذَكَارَ յիշել	خَرَقَ պատառել, ճեղքել
تَرَكَ թողուլ, ետ կենալ	حَزَنَ սրահել զինչս յապա-
ثَقَبَ ծակել	հովի
جَبَرَ երկու բեկեալը միացընել	خَلَقَ ստեղծանել
لِوَلِّ բարւոքել, և բռնանալ	حُمُولَ նուաստանալ, աննշան-
حَبَسَ վար դնել, բանտել	ըլլալ
حَبَابَ ծածկել, գոցել	دُخُولَ մտանել

* Անորիշ Դերբայից է ուրէք առջևին գրուած թուանշանները այս և այս ինչ թիւ ձևոյն վրայ ալ խոնարհելը կ'իմացնէ :

فرض վճռել, սահմանել
 فصد արին տալ
 فطر լուծանել, զպահս
 قض առնուլ, ըմբռնել
 قسم բաժնել
 قصد գիտաւորութիւն ընել
 كسب վատտակիլ, չափիլ
 كسر կոտորել
 كنس աւելել
 مَنفِرَة ներել, թողուլ
 زع արմատախիլ առնել
 زول իջանել
 نَسَج ոստայնանկել
 نصب տնկել, դնել
 نطق խօսիլ
 نظم կարգի դնել, շարել
 نفع օգտիլ, օգուտ ընել
 نُفُور խրտուիլ
 نكول 2 4 վախճն ետ կայնիլ
 هبوط իջնել
 هتك պատառել
 هدم փլցընել
 هزم աւերել, ցիրուցան ընել

126. Գ. օրինակին վրայ

نَحْنُ հարցընել, քննել

بُخْوَع 4 խոտաւորութիւն զպարտա
 بَذَع վախցընել
 بَضَع կտրել
 بَضْوَع խելամուտ լինել
 بَعَث յղել
 تَبَع հոսեցընել
 جَوَد ուրանալ, զլանալ
 جَعَلَ ստեղծել, շինել, ընել
 جَمَع ժողովել
 جَهَار յայտնապէս ասել
 جَهَد ջանալ, աշխատել
 خَدَع խաբել
 خَشْوَع խոնարհիլ
 ذَفَع վանել, ի բաց անդժեղ
 دَمَع արտասուել
 ذَخَع զոհել
 ذَعَط մտրել, զենուլ
 ذَهَاب երթալ
 رَدَع ետ կեցընել
 رَوَع ցանել, մշակել
 سَبَح լողալ
 سَبَح խախտել
 سَحَق լեռուլ
 سَعَر բոցափայլիլ, բոցավառիլ
 شَغَلَ զբաղիլ, զբաղեցնել
 صَبَعَ մատով ցուցընել

غضب բարկանալ	128. Ե. Օրինակին վրայ
فرح բերկրիլ, ուրախանալ	زودة ցրտանալ, պատրիլ
نسخ եղծանել, ընդօրինակել	حسابه ազնուատուհմ ըլլալ
فهم իմանալ, հասու լինել	حسن կարծրանալ
قول ընդունել	مهم գիտարանալ
قناعة շատանալ	فراجه հանճարեղ, ճարտար ըլ-
قنوط յուսահատիլ	լալ, արագ ընթանալ (ձիով)
كسل ծուլանալ, հեղգանալ	129. Զ. Օրինակին վրայ
لبس ագանել, զգենուլ	حسان կարծել
لزم փակչիլ, կարեւոր լինել	لبس և չորանալ
نضج եփիլ, հասունանալ	وراث وراث ժառանգել
مرم զառամել	موتق و موتق վստահել, հաւա-
	տարմութիւն ընել

ՅՕԴՈՒԱԾ Ե.

Ի վերայ Դերբայից.

130. Սկիզբը առանց միմի եռագրեան արմատական Անորիչ Դերբայից գործածութիւնը գցեթէ երկու կերպով անկանոն կը համարուին. Ա. Իւրաքանչիւրին կազմութիւնը միօրինակ չըլլալուն համար, ինչպէս . فرق , ولوج , كتمان , عبادت և այլք. Բ. Ո՛ր տեսակը ո՛ր ձևոյն վրայ կը խոնարհի անիմաց ըլլալուն համար. ուստի երկու կէտին մէջն ալ պէտք է բառերոց և ընտիր հեղինակութեանց դիմել. վասն զի ասոնցմէ կ'իմացուի.

Ա. Մէն մի բառից կազմութիւնը, Բ. Ո՛ր ձևոյն վրայ

	وزن	سوزن	اصل
7	إِنْفَعَال	انْبِطَاط	بِسط
8	إِقْتِصَال	احْتِمَال	حمل
9	إِقْمَال	اسمرار	سمر

Զորեքերեան արմատ և իւր վրայ աւելցած

Անորիշ Դերբայից ցուցակը

جدول مصادر الرباعي المجرد والمزيد

10	فَعْلَال	دَحْرَاج	دَحْرَجَه	دَحْرَج
11	فَعْلَال	بِطَار	بِطْرَه	بَطَر
12	تَفَعَّل	تَدَحْرَج		
13	إِفْعَال	اضْمَحَلال	ضَمَحَل	
14	تَمَفَّل	تَمَسْكَن	مَسْكَن	

Ծանօթութիւն Ա. 11 երրորդ ձևերը եռադրէն ածանցեալ են, բայց ձևով ցիշդ չորեքերին նմանութիւն ունենալուն համար այս կարգը գասուեցաւ:

132. Ծանօթութիւն Բ. 1 թիւէն մինչև 9 թիւը առնելով ցուցուած ձևերուն վրայ գտնուած աւելորդ գրերը فعل էն ի զատ գրերն են, և 10 թիւէն մինչև վերջը (բաց ի 11 թիւէն) գտնուած աւելորդ գրերը فَعْل էն ի զատ գրերն են. ուստի խոնարհելու միջոցին պէտք է զայնս ձգել, և երկու ձևոյն ալ արմատները գտնելով ցուցուած ցուցակին համեմատ վրանին տւելցնել և խոնարհել:

Արմատները երկու են մին եռադրեան مَجْرَد միւսը չորեքերեան رَبَاعِي . որոնց անցեալ կատարեալ եղաւ կան արական Դ. գէմը կամ ուր նոյն է արմատը պէտք է

առնուլ . և եթէ այն երկու արմատին վրայ դիր աւելնայ՝
առջինին կ'ըսուի مزیدیه , երկրորդին և աւելնային .

Մէն մի ձևոյն յորջորջումը իրենց անորիշ դերային
անունովն է , ինչպէս وزن افعال , وزن تفعیل , և այլն .

ԽՈՐԱՐՋՈՒՄՆ ԴԼԻԱՒՈՐ ԵՌԱԳՐԵԱՆ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ ԲԱՅԻՑ

183. Ա. ձև , افعال , **ինչպէս ,** اکرام . արմատ ڪرم .

اسم مفعول	اسم فاعل	اسم حاصر	اسم حاصر	اسم مصدر	فعل مضارع	فعل ماضی
مُفْعَلٌ	مُفْعِلٌ	لَا تُفْعِلُ	أَفْعِلُ	إِفْعَالٌ	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ
0րինակ	وزن					
0րինակեալ	موزون					
مكرم	مكرم	لا تكرم	اكرم	اكرم	يكرم	اكرم
պատուեց	կը պատուէ	պատուել	պատուէ՝	մի՛ պատուեր	պատուող	պատուեալ

Վերջի ձևը ամէն օրինակին մէջ չորս տարբեր նշանա-
կութեան կը պատասխանէ տեղւոյն և առման նկատմամբ .
اسم زمان , اسم مكان , مصدر ماضي , مفعول .

Ծանօթութիւն . Այս օրինակին մէջ յոգնա-
կանը երբեմն անկանոն مکسر կ'ըլլայ , ինչ . مخبر مخبر .
مفطر . مہام مہم .

Այս ձևը սովորաբար կամ բազմիցս Զէզոք արմատը
ներդործականի կը դարձնէ , ինչպէս .

أكرمنا الله بالحياة . Աստուած զմեզ պատուեց կենդանու-
թիւն շնորհելով , أكرم الضيف غنياً كان اوقيراً . մեծարէ հիւրը
թէ հարուստ ըլլայ և թէ աղքատ .

Երբեմն ալ Զէզոք կը մնայ , ինչպէս .

أصبحنا مفرحين . ուրախութեամբ պուստօտեցինք :

134. Ծանօթութիւն . Նորգործական բայը ընդհանրապէս հինգ կերպ փոփոխութեան ենթակայ կրնայ ըլլալ , ինչպէս թուրքերէն կ'ըսուի ,

کورمک տեսանել	Ներգործական
کوردردمک տեսցնել կամ տեսնել տալ	Անցողական
کورلمک տեսնուիլ (ուրիշէն)	Կրաւորական
کورنگم տեսնուիլ (ինքը)	Չէզոքական
کورشمک տեսակցիլ	Ընկերական .

کيدشمک , کيدمک , کيدمک . Երթալ Չէզոքական .

عرض , علم , نطق , ظهور , قعود . Խոնարհելու բայեր .

135. Բ. Ձև . استفعال , استکمال , اتم .

وزن	0րինակ
مُسْتَفْعِلٌ مُسْتَفْعِلٌ لَا مُسْتَفْعِلٌ اِسْتَفْعِلْ اِسْتَفْعَالٌ يَسْتَفْعِلُ اِسْتَفْعَلْ	
موزون	0րինակեալ
مستكمل مستكمل لا تستكمل استكمل استكمال يستكمل استكمل	
կատարեց կը կատարէ կատարել կատարե՛մ կատարել կատարող կատարեալ	

Այս ձևը սովորաբար իր մէջը խնդրելու նշանակութիւն պահելով Ներգործական է , և երբեմն Չէզոք , ինչպէս .

اِسْتَفْعَلْ زَيْدٌ مَالَهُ . Եւ յորդ իւր Ներգործած մեղքերնուս համար . اِسْتَفْعَلْ زَيْدٌ مَالَهُ . Եւ յոր իւր ինչքը վատնեց կամ կորսնցուց .

مزج խառնել
 مسك ամուլ բռնել, թողչտալ
 مُشَط խառնել, սանտրել
 نبات نبت խոտ բուսանել
 نثر ցրուել
 شدة հարցափորձել
 نشر տարածել, ցրուել
 نصر نصر օգնել
 نَظَر նայել
 قَحْج փշել
 قَر հարկանել
 نقش نقش նկարել, դունա-
 ւորել
 قَصَان պակսիլ
 قَض ավելել, խանդարել
 نقل չուել, փոխադրել
 هُبُوب օդ չնչնել
 هِجْرَان մեկնել, լքանել

125. Բ. օրինակին վրայ.

حَذَف բառնալ, զեղչել
 حَرَق 1 այրել
 حَشَر 1 ժողովել
 حَطَب փայտ դիզել
 حَفَر փորել, պեղել
 حَكْر անիրաւութիւն ընել
 حَلَق ածիլել

خَم կնքել
 خدمت օգնութիւն վարել
 خَلَج դէպի իրեն քարչել
 خَلَط խառնել
 خَط խորովել
 دفن թաղել
 ربط կապել
 رُجُوع յետս դառնալ
 سَبَق յառաջ անցնիլ
 سَرَقَة գողանալ
 سفر աւելել
 شَم նախատել, թշնամանել
 شَمَط խառնել
 صَدَم հարկանել
 صرف վիճակէ վիճակ դարձը-
 նել, փոփոխել
 صلب կախել
 ضرب հարկանել, ծեծել
 عِثَار սահել, գտնել
 عرفان գիտել
 عَزَم դիտաւորութիւն ընել
 عصر սեղմել
 عقد կապել
 عقل հասկնալ, իմանալ
 غَسَلَ غَسَلَ լուանալ
 غَصَب յափշտակել
 غَابَه յաղթել

فرض վճռել, սահմանել
 فصد արիւն տալ
 فطر լուծանել, զպահս
 قض առնուլ, ըմբռնել
 قسم բաժնել
 قصد դիտաւորութիւն ընել
 كسب վատտակիլ, շահիլ
 كسر կոտորել
 كنس աւելել
 مغفرة ներել, թողուլ
 زع արմատակիլ առնել
 زول իջանել
 نسج ոստայնանկել
 نصب տնկել, դնել
 نطق խօսիլ
 نظم կարգի դնել, շարել
 فقع օգտիլ, օգուտ ընել
 فور խրտուիլ
 نكول 2 4 վակէն ետ կայնիլ
 هبوط իջնել
 هتك պատառել
 هدم փլցընել
 هزم աւերել, ցիրուցան ընել

126. Դ. օրինակին վրայ

نحت հարցընել, քննել

بخوع 4 խոռոտվածիկ, զպարտա
 بزع վախճընել
 بضع կտրել
 بضوع խելամուռ լինել
 بعت յղել
 تعب հոսեցընել
 جحود ուրանալ, զլանալ
 جعل ստեղծել, շինել, ընել
 جمع ժողովել
 جهار յայտնապէս ասել
 جهد ջանալ, աշխատել
 خدعه խաբել
 خشوع, خضوع խոնարհիլ
 دفع վանել, ի բաց անդժեղ
 دمع արտասուել
 ذبح զոհել
 دعت մտրել, զենուլ
 ذهاب երթալ
 ردع ետ կեցընել
 زوع ցանել, մշակել
 سياحت سبج լողալ
 سحر կախարդել
 سحق լեռուլ
 سحر բոցափայլիլ, բոցավառիլ
 شغل զբաղիլ, զբաղեցնել
 صنع մատով ցուցընել

صبر գիտինը զարնել
 صنع ստեղծել, շինել, գործել
 طبع տպել
 طعن պաշտաւել, կշտամբել
 ظهور յայտնի ըլլալ
 فتح բանալ
 فعل գործել
 فليج հերկել
 قرح վիրաւորել, վէրք հանել
 قرع դուռ բախել, հարկանել
 قطع կտրել, հատանել
 قاع արմատախիւ առնել
 قمع անարգել, գաւազանով
 հարկանել
 قنوع մուրալ
 قهر յաղթել, ջնջել
 لحظ աչքի ծայրով նայիլ
 لحف ծածկել
 لطم ապտակ զարնել
 مدح դովել
 مزح ծաղրել, կատակել
 مسح սրբել
 مساحه չափել
 مضع փայլատակել
 مضع ծագել
 مطبخ շատակեր ըլլալ
 منع արգելուլ
 مهد սփռել, հարթել

نهب խրատել
 نهب յափշտակել

123. Դ. Օրինակին վրայ

بلغ կլանել
 تبع յարմարիւ, հետեւիւ
 تعب նեղիւ, տառապիւ
 جرب բորոտիւ
 جهل սոքիտանալ
 حبور ուրախանալ, ցնծալ
 حسان 6 կարծել
 حفظ պահել, պահպանել
 حمد փառատրել, գոհանալ
 رحمة գթալ, ողորմիւ
 رضاءդիել կաթնարբու լինել
 سقام հիւանդանալ, խօթանալ
 سمع լսել, ունկն դնել
 شرب ըմպել
 شفاعة բարեխօսել
 شمول պարունակել, բովան-
 դակել
 صعود վերամբառնալ
 عجله փութալ, աճապարել
 علم գիտել, տեղեկանալ
 عمل գործադրել, գործել
 غرق ընկղմիւ

غضب բարկանալ
 فرح բերկրիլ, ուրախանալ
 نسخ եղծանել, ընդօրինակել
 فهم իմանալ, հասու լինել
 قبول ընդունել
 قاعة շատանալ
 قوط յուսահատիլ
 كسل ծուլանալ, հեղգանալ
 لبس ագանել, զդենուել
 لزوم փակչիլ, կարևոր լինել
 نصح եփիլ, հասունանալ
 مرء զառամել

128. Ե. Օրինակին վրայ
 رودة ցրտանալ, պստիլ
 حسابة աշուշատոհմ ըլլալ
 شش կարծրանալ
 مسم քժուարանալ
 فراهة հանճարեղ, ճարտար ըլ-
 լալ, արագ ընթանալ (ձիով)

129. Զ. Օրինակին վրայ

حسان կարծել
 يس Է չորանալ
 وراثت, وراثت ժառանգել
 موقت مؤقت վստահել, հաւա-
 տարմունթիւն ընել

ՅՕԴՈՒԱԾ Ե.

Ի վերայ Դերբայից.

130. Սկիզբը առանց միմի եռագրեան արմատական
 Անորիչ Դերբայից գործածութիւնը գցելէ երկու կերպով
 անկանոն կը համարուին. Ա. Իւրաքանչիւրին կազմութիւ-
 նը միօրինակ չըլլալուն համար, ինչպէս . فرق , ولوج ,
 كتمان , عبادت և այլք. Բ. Ո՛ր տեսակը ո՛ր ձևոյն վրայ կը
 խոնարհի անխմաց ըլլալուն համար. ուստի երկու կէտին
 մէջն ալ պէտք է բառերոց և ընտիր հեղինակութեանց
 դիմել. վասն զի ասոնցմէ կ'իմացուի .

Ա. Մէն մի բառից կազմութիւնը. Բ. Որ ձևոյն վրայ

խոնարհելը՝ Գ. Հնչումն ու ուղղագրութիւնը՝ Դ. Նշա-
նակութիւնը . բայց յաւելան Սնտրիչ Դերբայից կազմու-
թիւնները, եւագրաց նկատմամբ՝ կանոնաւոր դիմել մէջ են:

181. Լեզուան լիւրջ ստորացուցեալ ձևերուն վրայ
միօրինակ էլ կազմակերպին .

Յտղեկութիւն. Ա. Մէկըրը աւելորդ յ ունեցող բա-
յերուն վերջնիւնք գիրերնին հո ով կ'ըլլայ . ինչպէս .
تَزَلُّلٌ وَ شَارَكٌ وَ حَقٌّ բայ ի ֆեւ ձևէն .

Բ. Աւելորդ . حَزْمٌ ով սկսեալ բայերուն վերջնիւնք գի-
րը աւելորդ . أَفْ մը պիտի ըլլայ , և ձայնաւոր կրող գիրե-
րը . كَسْرٌ ով պիտի կարդացուին . ինչ . احمرار , استنفار , اقشعر

Գ. Անցեալ կատարեալ եղական արականին Դ. դէմը
մէյմէկգիր աւելցած և կամ արմատէն չորս գիր եղած բայե-
րուն կ'ըսուի չորեքգրեան , ինչ . ذَكَرَ وَ اَكْرَمَ دَحْرَجَ և قَاتَلَ

Նուագրին վրայ աւելցած Սնտրիչ Դերբայից
ամբողջ ցուցակը .

جدول مصادر الثلاثي المزيد فيه

وزن	موزون	اصل
1 افعال	اكرام	كرم
2 اِنْتِفَاع	استحصال	حصل
3 تَفْعِيلُ فَعْلِهِ	تذكير تذكرة	ذكر
4 تَفْعِيلُ فَعْلٍ	تشريف	شرف
5 افعال مفاعله	نزاع منازعه	نزاع
6 فاعل	تناسب	نسب

	وزن	سوزن	اصل
7	إِنْفَعَال	انْبِطَاط	بسط
8	إِقْتِصَال	احْتِمَال	حمل
9	إِقْمَال	اسمرار	سمر

Զորեքդրեան արմատ և իւր վրայ աւելցած

Անորիշ Դերբայից ցուցակը

جدول مصادر الرباعي المجرد والمزيد

10	فَعْلَال	دحراج	دحرجه	دحرج
11	فَعْلَال	بيطار	بيطره	بطر
12	تَفَعَّل	تدحرج		
13	إِفْعَال	اضمحلال	ضمحل	
14	تَمَفَّل	تمسكن	مسكن	

Ծանօթութիւն Ա. 11 երրորդ ձևերը եռադրէն ա-
ծանցեալ են, բայց ձևով 6իշդ չորեքդրին նմանութիւն
ունենալուն համար այս կարգը գասուեցաւ :

132. Ծանօթութիւն Բ. 1 թիւէն մինչև 9 թիւը առնելով
ցուցուած ձևերուն վրայ գտնուած աւելորդ գրերը فعل էն
ի զատ գրերն են, և 10 թիւէն մինչև վերջը (բաց ի 11
թիւէն) գտնուած աւելորդ գրերը فعل էն ի զատ գրերն
են. ուստի խոնարհելու միջոցին պէտք է զայնս ձգել, և
երկու ձևոյն ալ արմատները գտնելով ցուցուած ցուցակին
համեմատ վրանին տւելցնել և խոնարհել :

Արմատները երկու են մին եռադրեան نَلَى عَجَد միւսը
չորեքդրեան رباعى عَجَد . որոնց անցեալ կատարեալ եղա-
կան արական Դ. գէմբ կամ ուր նոյն է արմատը պէտք է

առնուլ . և եթէ այն երկու արմատին վրայ գիր աւելնայ՝
առջինին կ'ըսուի ثلاثی مزیدیه , իսկ երկրորդին رباعی مزیدیه .

Մէն մի ձևոյն յորջորջումը իրենց անորիշ դերբային
անունովն է , ինչպէս وزن افعال , وزن تفعیل , և այլն .

ԽՈՆԱՐՀՈՒՄՆ ԳԼԽԱՒՈՐ ԵՌԱԳՐԵԱՆ ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ ԲԱԾԻՑ

133. Ա. ձև , افعال , **ինչպէս ,** اکرام . արմատ كرم .

اسم مفعول	اسم فاعل	نهی حاضر	امر حاضر	مصدر	فعل مضارع	فعل ماضی
وزن	وزن					
مُفَعَّلٌ	مُفَعِّلٌ	لَا تُفَعِّلُ	أَفْعِلْ	إِفعال	يُفَعِّلُ	أَفْعَلْ
موزون						
مكرم	مكرم	لا تكرم	اکرم	اکرام	يكرم	اکرم
գատուեց	կը գատուէ	գատուեալ	գատուէ	մի'գատուեր	գատուող	գատուեալ

Վերջի ձևը ամէն օրինակին մէջ չորս տարբեր նշանա-
կութեան կը պատասխանէ տեղւոյն և առման նկատմամբ .
اسم زمان , اسم مكان , مصدر ميمي , مفعول .

Ծանօթութիւն . Այս օրինակին ձևոյն յոգնա-
կանը երբեմն անկանոն مکسر կ'ըլլայ , ինչ . مخبر مخبر .
مفطر . مہام مہام .

Այս ձևը սովորաբար կամ բազմիցս Ձէզոք արմատը
ներդործականի կը դարձնէ , ինչպէս .

أكرمنا الله بالحياة . Աստուած զմեզ պատուեց կենդանու-
թիւն շնորհելով , أكرم الضيف غنياً كان اوقيراً . մեծարէ հիւրը
թէ հարուստ ըլլայ և թէ աղքատ .

Երբեմն ալ Ձէզոք կը մնայ , ինչպէս .

أصبحنا مفرحين . ուրախութեամբ պուսուտեցինք :

134. Ծանօթութիւն . Նորդործական բայը ընդհանրապէս հինգ կերպ փոփոխութեան ենթակայ կրնայ ըլլալ , ինչպէս թուրքերէն կ'ըսուի ,

کورمک տեսանել	Ներդործական
کوردردمک տեսցնել կամ տեսնել տալ	Անցողական
کورلمک տեսնուիլ (ուրիշէն)	Կրաւորական
کورنمک տեսնուիլ (ինքը)	Ձէզոքական
کورشمک տեսակցիլ	Ընկերական .

کيدشمک , کيدمک , کيدمک . Ձէզոքական . երթալ کتمک .

عرض , علم , نطق , ظهور , قعود . Խոնարհելու բայեր .

135. اكل . استكمال . ինչպէս , استفعال . Բ. 24 .

وزن	0րինակ
مُسْتَفْعِلٌ مُسْتَفْعِلٌ لَا تَسْتَفْعِلُ اِسْتَفْعِلْ اِسْتَفْعَالٌ يَسْتَفْعِلُ اِسْتَفْعَلْ	

موزون	0րինակեալ
مُسْتَكْمِلٌ مُسْتَكْمِلٌ لَا تَسْتَكْمِلُ اِسْتَكْمِلْ اِسْتَكْمَالٌ يَسْتَكْمِلُ اِسْتَكْمَلْ	
կատարեց կը զատարէ կատարել կատարէ՛մ յի՛ կատարեի կատարող կատարեալ	

Այս ձևը սովորաբար իր մէջը խնդրելու նշանակութիւն պահելով Ներդործական է , և երբեմն Ձէզոք , ինչպէս .

اِسْتَهْلَكَ زَيْدٌ مَالَهُ . Ձէյտը իւր համար . اِسْتَهْلَكَ زَيْدٌ مَالَهُ . Ձէյտը իւր համար . اِسْتَهْلَكَ زَيْدٌ مَالَهُ . Ձէյտը իւր համար . اِسْتَهْلَكَ زَيْدٌ مَالَهُ . Ձէյտը իւր համար .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ . اِسْتَكْبَرَ الشَّيْطَانُ . ատուութիւնս Գայարտացաւ .
ատուութիւնը երեւան ձեւիւ է .

Խոնարհելու բայեր .

طلوع , خدمه , حمل , كرم , مزج , عبد , علم , عمل , رحمة , فهم

124. 9. 264 . اِحْصِ اَمْوَالَهُمْ . اِحْصِ اَمْوَالَهُمْ . Ինչպէս , Գրեցաւ .

0րինակ	وزن	مُفَعِّلٌ	لَا تُفَعِّلُ	فَعَّلَ	تَفَعَّلَ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ
0րինակեալ	موزون	محصل	لا محصل	حاصل	محصيل	يحصل	حاصل

ատացաւ , Եւրէք :

Այս ձեւն ալ դարձեալ Զէզը բայերը ներգործական ,
և ներգործականը Անցողական կը շինէ , երբեմն ալ Զէզը
կը մնայ , ստեպ իւր մէջը բաղմութեան նշանակութիւն մը
պահելով :

125. Անորիշ գերբայը երբեմն تَفَعَّلَ և اِفْعَالٌ ալ
կը գործածուի , ինչպէս . تَجَرَّبَ , تَسَمَّى , تَكَرَّرَ .

Ծանօթութիւն . Արմատը و կամ ي վերջացած բա-
ռերը تَفَعَّلَ ձեւը կ'առնուն կանոնաւորեղանակաւ , ինչպէս .
يَتَعَلَّمُ , يَتَعَدَّى , يَتَحَكَّمُ . Իսկ անիոյիսը
ըստ գիտաց , تَقَدَّمَ , تَكَلَّمَ .

0րինակ .

كَرَّمَ اللَّهُ الْإِنْسَانَ بِاللُّغَةِ . Կարգաւ պատուեց քանակա-
նութեամբ . كَثَّرَ عُمَرَ الْأَصْنَامَ . Էօմէրը կուռքերը սաստիկ կո-
տորտեց . طَوَّفَ زَيْدُ الْكَتَبَةَ . Զէյտը մէքետի շուրջը պտոյտ քրաւ :

139. 6. 2h. 2h. = مُفَاعَلَه = صراع, արմատ = صراع

Օրինակ Զոն

مُفَاعَلٌ مُفَاعِلٌ لَا تُفَاعِلُ فَاعِلٌ مُفَاعَلٌ = فاعل مفاعله = فاعل يُفَاعِلُ فاعل

Օրինակեալ Զոն

مصارع مصارع لا تصارع صارع مصارعه = صراع يصارع صارع

Այս ձևը ընկերական է զորօրինակ .

Ամբին հետ . Կըմբշամբի Զէյտ Իսրայիլ .

Բայց ի վերջոյ առջինը երկրորդին կը յաղթէ .

Երբեք գործողութիւնը մէկ կողմէն կը կատարուի, ինչ .

طالع الفيلسوف الكتاب ընթերցաւ գիրքը փելիսոփայն .

Այս ձևն առնող բայերը երեք կերպ նշանակութիւն կ'ունենան գործողութեան նկատմամբ, որոնք են .

Ա. Միայն առանձին جواز عقب طلوع

Բ. Առանձին կամ ընկերական لحظ نزع

Գ. Միայն ընկերական شركة ضرب صدم

140 2. 2h. 2h. = مُتَعَاوَنٌ = تعاون, արմատ = تعاون

Օրինակ Զոն

مُتَعَاوِنٌ مُتَعَاوِلٌ لَا يُتَعَاوَلُ مُتَعَاوِلٌ مُتَعَاوِنٌ = متعاون يتعاون تعاون تعاون لا تتعاون متعاون

Օրինակեալ Զոն

متعاون متعاون لا تتعاون تعاون تعاون يتعاون تعاون

Սրանց ձևերն են .

Այս ձևն ալ դարձեալ փոխադարձ է երկուքի մէջ ,

կամ երկուքէն աւելի . իբ մէջը հաճառարժեքին մը սլահելով, ինչպէս .

إذا تخاصم اللسان ظَهَرَ المَسْرُوقُ երբոր երկու գող մէկ մէկու հետ աստելութիւն ընեն, գողունը երևան կելլէ .

Երբեմն فعال ձևոյն հրաւորականը կ'ըլլայ, ինչպէս .

كَأَعَدَّ اللَّهُ الشَّيْطَانَ مِنْ رَحْمَتِهِ قَبَاعَدَ Աստուած զսատանայն իբ գթութենէն հեռացուց, սատանայն ալ հեռացաւ . (Աստուծոյ գթութենէն) .

Երբեմն իրօք չեղածը իբր եղեալ կը ձևացնէ, ինչ .

تَجَاهَلَ تագէտ կերպարանել, ինքզինքը խաբուած ձևացնել, تَجَاهَلَ տգէտ կերպարանել, تَمَارَضَ զինքը հիւանդ և ցաւոտ ցուցնել .

يَتَجَاهَلُ الْعَارِفُونَ وَيَتَعَارَفُ الْجَاهِلُونَ գիտունները տգէտ և արդէտները գիտուն կը ձևանան .

Երբեմն մի զկնի միոյ շարունակութիւն կը ցուցնէ .

تَعَابٍ , تَهَاوٍ , تَعَابٍ մէկ մէկու հետեւիլ անընդհատ . ترادف , تعاقب , تَوَادٍ մէկ մէկու ետեւէ ըլլալ . تَوَادٍ մէկ մէկու ետեւէ գալ .

تَقْضٍ , كَسَلٍ , دَخُولٍ , بَدَرٍ . Խոնարհելու բայեր .

حَدَرَ , انحدار , انحدار , انحدار . 141 . Է . 24 .

Օրինակ

وزن

مُنْفَعِلٌ بِهِ , مُنْفَعِلٌ لَا تَنْفَعِلُ , انْفَعِلُ , انْفَعِلُ , انْفَعِلُ

Օրինակեալ

موزون

منحدر به , منحدر لَا تَنْحَدِرُ , انحدر , انحدار , ينحدر , انحدر

400 էջ .

Այս ձևը ներգործակերպ կրաւորական է . ներգործական բայարմատները՝ կրաւորականի կը դարձնէ միշտ, ինչ .

كَسَّرَ عَثَانُ الزُّجَاجَ فانկեր զոսմանը ապակին կոտորեց , ուրեմն այն ապակին ալ կոտորեցաւ :

فَتَحَّ سَابِئُ بَابَ الْمَسْجِدِ فَانْفَتَحَ ذَلِكَ الْبَابُ Սիւլէյմանը մզկիթին դուռը բացաւ , ուստի այն դուռն ալ բացուեցաւ :

Խոնարհելու բայեր .

بسط دفع شرح فجر فرق فهم قسم

143. Ը. 24 . افتخر , ինչպէս , արմատ .

Օրինակ

وزن

مُفْتَحِلٌ لَا تَفْتَحِلْ اِفْتَحِلْ اِقْتَعَالٌ يَفْتَعِلْ اِقْتَعَلْ

Օրինակեալ

موزون

مَفْتَحِرٌ مَفْتَحَرٌ لَا تَفْتَحِرْ اِفْتَحِرْ اِفْتَحَارٌ يَفْتَحِرْ اِفْتَحَرْ պարփեցաւ .

Այս ձևը շատ անգամ կրաւորական , և 2էզոք և երբեմն ներգործական կ'ըլլայ .

يُسَبِّحُ اللهُ الصَّالِحِينَ فَيَسْتَجِبُونَ Աստուած բարեպաշտները կը զուարճացնէ կամ կ'ուրախացնէ . ուստի նոքա ալ կը զուարճանան կամ կ'ուրախանան , اِخْتَصَرَ الْمَرِيضُ بِمَوْتِهِ հիւանդը իր մահուանը պատրաստուեցաւ , յոգիս ապաստան եղև .

اِشْتَرَيْتُ الْفَرَسَ بِسَرِّهِ ձին իր թամբովը գնեցի :

Խոնարհելու բայեր جمع حمل خلط رزق سمع شغل شمول

143. Թ. 2Լ. افعال احرار . արմատ حر .

Օրինակ مُفْعَلٌ لَا تَفْعَلُ اِفْعَلْ اَفْعَلْ اَفْعَلْ اَفْعَلْ

Օրինակեալ محمر لا تحمر احمر احرار يحمر احمر

աւելի կարմրեցաւ .

مول

Ծանօթութիւն. 2էզրք կամ Կրաւորականէն անցեալ Դերբայ չի գար .

Այս ձեւը ըստ որում օրինակէն յայտնի է 2էզրքին առաւելութիւնը կը ցուցնէ, վասն զի արմատը 2էզրքէ յաւելեալան ձեւն ալ առնելով առաւելութիւն մը կ'ստանայ , ինչ . اِحْمَرَّ زَيْد 2էյտը աւելի կարմրեցաւ .

اِغْوَرَّ عَمْرُو Թմրուն միականի եղաւ .

Խոնարհելու բայերը յատկապէս կամ գոյն պէտք է նշանակել և կամ բնական պակասութիւն , և գոյն նշանակող բառերուն բոլորն ալ فعلة ձեւոյն վրայ կերթան .

فُجِّرَ Թխութիւն , زُرِقَ կապուտութիւն , صُفِّرَ դեղնութիւն , سُودَ սեւութիւն , حُمِرَ կարմրութիւն , بَيَضَ սպիտակութիւն , خُضِرَ կանաչութիւն , عُوجَ ծռութիւն , حَذَبَ սապատողն ըլլալ :

80 Դ Ո Ւ Ա Ծ 2.

Յաղագս 2որեքգրեան բայարմատից .

144. Ժ. 2Լ. افعال فَعَّلَ اَفْعَلْ دَحْرَجَ دَحْرَجَ արմատ دَحْرَجَ

Օրինակ وزن مُفَعَّلٌ لَا تَفْعَلْ قَعَلْ قَعَلْ = قَعَلَةٌ يُفَعِّلُ قَعَلَّ

Օրինակեալ موزون مدحرج مدحرج لا تدحرج دحرج دحرج = دحرجة يدحرج دحرج

գլուկ .

Այս ձևը շատ անգամ ներդրածական, և երբեմն Զէ-
զոք կ'ըլլայ: Ներդրածականէն օրինակ

دَاوُدُ اخْرَجَ Դաւիթը քարը դէպք, թաւալեց
Զէզոքէն օրինակ دَزَبَجَتْ اِلَا مَرَاةً կինը հնազանդեցաւ:

Երբեմն Անորիշ Դերբային երկրորդ ձևը չունենար:
عَرَبِيَّةٌ գետինը զարնել. رَقْمُهُ երեսը քող ձգել. ترجمه
խռովարար ըլլալ. — زلزله շարժել. هندسه չափել. ترجمه
թարգմանել, մէկու մը կենսադրու թիւնը իսմ վարքը պատմել

145. ԺԱ. 24. بَطَرَ بيطر. արմատ بَطَرَ = فَعَلَة

0րինակ وزن
مُفَعِّلٌ مُفَعِّلٌ لَا تُفَعِّلُ فَعِلَ فَعِلَ = فَعَلَة يُفَعِّلُ فَعِلَ

0րինակեալ موزون
مِيطَر مِيطَر لَا تِيطَر بِيطَر بيطر = بيطرة يِيطَر بيطر
պայտառութիւն ըրաւ կամ ճեղքեց:

Այս ձևը միայն ներդրածական է, զորօրինակ:

يُطَرِّبُ ابْنُ سَالِمٍ Իպսիւ սալիմ իւր ձիոյն պայտառու-
թիւն ըրաւ: اللَّهُ مُسِيطِرٌ عَلَى عِبَادِهِ Աստուած իւր ժառայիցը
վրայ հսկող է, պահապան է:

Խոնարհելու բայեր.

سِيطَرُ տնտեսել, պահպանել. صَيْقَلَ փայլեցնել.
هَيْمَنَ պահպանել, խնամատար լինել, յապահովի ունել:

ՅՕԴՈՒԱԾ Ը.

Յաւելական բայերուն վրայ.

149. Յաւելականաց ուղարկան նշանակութիւնը ցուցուեցաւ, բայց ասոնք երբեմն ուրոյն կամ մասնաւոր նշանակութեամբ ալ կը գործածուին. օրինակք.

Ա. 2 Ե Ի افعال

Ա. Եթէ բայարմատը ներգործական ըլլայ՝ անցողականի դարձնել. أَطَقَ حَاجَتُنَا أَخْجَرَمَ դատաւորն յանցաւորը խօսիլ տուաւ. يُبَيِّسُ سَيِّدَنَا الْفُقَرَاءُ մեր տէրը աղքատները կ'զգեցնէ.

Բ. Ի ցոյց կամ ի վաճառ հանել اَبَاعَ التَّاجِرُونَ الْخِطَّةَ վաճառականները ցորենը ի վաճառ հանեցին.

Գ. Ունիլ, ստանալ. اَعْدَّ اَلْبَيْتُ ուղտը ուռեցք հանեց. اَذْنَبَ الْبِغَادُ ծառայները մեղանշեցին.

Դ. Գտանել. اَبْنَحْنَا اَوَّلِي الْاَمْوَالِ ընչից տէր եղողները ժլատ գտանք.

Ե. Հասանել ժամանակի. اَحْصَدَ الزَّرْعُ հնձելու ժամանակն եկաւ.

Զ. Բառնալ. كَانَ الْفَاضِي يُفْرِغُ الْاَيْتَامَ դատաւորը որոց աղաղակը կը բառնար (կ'սփոփէր).

Է. Մտանել. اصْبَحَ رَفِيقًا فِي الْغَايَةِ մեր ընկերը առաւօտեց անտառին մէջ.

Ը. Առատանալ. اَلْبَنَ الرَّجُلُ կ'սուի երբոր այր մարդը չատ կ'ախռնանայ. اِذَا كَثُرَ عِنْدَهُ اَلْبَنُ

Բ. Իր բայարմատին հաւասար ըլլալ. أَقْلُهُ = قَلْبُهُ «ա-
կարկութիւնը եղծեցի» : أَشْفَيْتُهُ = شَفَيْتُهُ «զբազեցուցի» :

Ժ. Խնդրեւ. أَشْفَى زَيْدٌ Զէյտը հիւանդին ապարինու-
թիւն խնդրեց :

Բ. Զ Ե Ի استفعال

Ա. Վիճակէ վիճակ փոխուիւ. اسْتَحْضَلَ الْحَمْرُ գինին քա-
ցախի կը փոխարկի :

Բ. Գտնեւ. اسْتَجَدْنَا الْأُمُورَ الْحَاضِرَةَ ներկայ գործերը կամ
իրողութիւնները լաւ դտանք :

Գ. Արմատին հետ հաւասար նշանակութիւն ունենալ.
اسْتَقَرَّ الرَّجُلُ فِي بَيْتِهِ «սր ամրդը իր սենեակը
դադարեցաւ» :

Դ. Շատ համարեւ. اسْتَكْنَزْتُ مَالَ عَمْرٍو Ամրուն ստաց-
ուածքը շատ համարեցի կամ շատ տեսայ : اسْتَقْلَمْتُ عِلْمَ زَيْدٍ
Զէյտին գիտութիւնը սակաւ համարեցի :

Դ. Զ Ե Ի تفعيل

Ա. Հաւատաւ. وَخَدَّ اللَّهُ الْمُؤْمِنُونَ ուղղադաւանները Աս-
տուծոյ միութեանը հաւատացին (զԱստուած միադաւա-
նութեամբ պաշտեցին) :

Բ. Վերաբերեւ. قَبِّحَ زَيْدٌ عَمْرًا Զէյտը զԱմրուն յանցա-
ւոր դատեց (յանցանաց վերաբերեց) յանդիմանեց :

Գ. Ի բաց բառնաւ. لا يفرط التلميذ من استحصال العلوم աշա-
կերտը չի թերանար ուսանելէ ղգիտութիւնս :

Դ. Արդէն ծանուցեալ խօսքի մը համառօտութիւնը
իր մէջէն բառ մը առնելով և այս ձևոյն վերածելով կ'ըլլայ :

Գ. Արմատին հետ հաւասար նշանակութիւն ունենալ:
 ܡܚܩܪܐ = احقر Մոզէս հորը փորեց .

ՆԵՐԿԱԹ ԴԵՐԲԱԹ ԿԱՄ ԲԱՅԱԽԱԿԱՆ

الفاعل

150. Ներկայ դերբայը երեք ձևով կ'ըլլայ, Ա. فاعل

Բ. فعیل , և Գ. فَعُول .

Անորիշ դերբայ

Ներկայ դերբայ

Ա. { کتب գրել
 قبول ընդունել

کاتب գրող
 قابل ընդունող

Բ. { نصر օգնել
 فهم իմանալ

نصير օգնող = ناصر
 فهمم իմացող = فاهم

Գ. { منع արգելու
 نصر օգնել

منوع արգելող = مانع
 منصور օգնող = ناصر

ԱՆՅԵԱԼ ԴԵՐԲԱԹ ԿԱՄ ԲԱՅԱԽԱԿԱՆ

المفعول

151. Անցեալ դերբայը չորս ձև կ'ունենայ, Ա. مفعول

Բ. فعیل . Գ. فَعُول և Դ. فَعَال .

Անորիշ դերբայ

Ա. { طلب խնդրել
 نقل փոխադրել

مطلوب խնդրեալ
 منقول փոխադրեալ

Բ. { عرفان դիտութիւն
 جرح վիրաւորել

عريف ծանուցեալ = معروف
 جريح վիրաւորեալ = مجروح

Այս օրակարգի մեջ, սակաւ ուրեք, սակայն թերութիւն կամ ակաւ չցուցնող բայանուններէն ալ յառաջ կուգայ, ինչ.

Անորիշ դերբայ	Անցեալ դերբայ
شغل զբաղել	مشغول զբաղեալ
عهد դաշն	معهد դաշնաւորեալ, ծանուցեալ
حصر պաշարել	محصور պաշարեալ

154. ԳԻՏԵԼԻՔ. فعل مضارع թէ կազմութեամբ թէ նշանակութեամբ և թէ կապակցութեամբ կը նմանի فاعل բայածականին ի ներդործականին և ի չէզոքին . և مفعول բայածականին ի կրաւորականին . վասն զի فاعل բայածականը ներդործական և չէզոք բայերէն بناء المعلوم կ'արտադրի և مفعول բայածականը կրաւորական բայէն بناء المجهول ծագում կ'առնու . օրինակ .

جاءَ نا رجلٌ يَكْتُبُ	եկաւ մեզ այր մի որ կը գրէ
جاءَ نا رجلٌ كَاتِبٌ	» » » » գրող
هذه حَديقَةٌ تُقَرِّحُ	այս պարտէզ մի է զուարթարար
هذه حَديقَةٌ مُفَرِّحَةٌ	» » » » »

هذه الحديقةُ تُقَرِّحُ	այս պարտէզը կը զուարթացնէ
هذه الحديقةُ مُفَرِّحَةٌ	այս պարտէզը զուարթարար է

155. Կազմութիւն թուոյ ներկայ դերբային .

Եղական	Երկուական	Յոգնական
ար. کاتب }	کاتبان	کاتبين
իգ. کاتبة }	کاتبتان	کاتبات
	գրող	

Այսպէս կ'ըլլայ նաև مفعول مصغر և منسوب

ՀԱԵՐՈՒՆ ԹՈՒՅ ԿԱՂՄԱԹԻՒՆԸ ԿՆՃՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
 ԻՄԵՆ, բաց ի أَقْمَلُ ՀԱԷՆ ՈՐՈՅ ԻԴՆԱԿԱՆԸ ԿԸԼԼայ فَعْلَى և قَعْلًا

156. فاعل և արարող ձևերն առած շատ բառեր կան որ գոյականաբար կը վարուին (93 ձև ժԳ.) և մեծաւ մասամբ կ'առնուն ի յողնականին فواعل և مفاعيل ձևերն որ յողնական գոյականի ձևեր են, ինչպէս :

Օրինակ : Բաժնի Գ

Օրինակ Գ

Եզական

Յոգնակա՛ն

Նդակահան

Յոգնական

سواحل Ժողովրդ ساحل

مکاتیب *makatib* مکتوب

[illegible]

مجاميع هالطفاڊني مجموعہ

خواجہ خلیفہ حاجب

مخادیم * ۱۱۱۱ مخدوم

19. $\left. \begin{array}{l} \text{Հայրապան} \\ \text{Վարդուհան} \end{array} \right\} \text{حجاب}$

حَجَّجْهُ حُجْبٍ قِطْرًا قِطْرًا حِجَابٍ

قاده قائد առաջնորդ

Օրինակ յաւելադիր ներկայ և անցեալ դերբայից .

مقويات مصلحت مقوی مذکرات مصلحت مذکر

مطلقان արձակեալ իրի مُطْلَقَةٌ مقدمات Եւստ-պատմութիւն مُقَدِّمَةٌ

شمعات մոմազօծ կտաւ. և այլք բազում.

مَفْعَلٌ և مَفْعُولٌ ձևերուն վրայ եկած բառերը հինգ. կերպ
նյանակութիւն կուտան :

157. Ա. مصدر میمی սկիզբը դի-է և առանց դի եզրը
անորի գերադասերը (երես 71) նշանակում թեամբ միևնույնը

* Գործածույթէ կ' առեալ :

կ'ըլլան, ինչ. شرب = مشرب ըմպել. اكل — مأكل ուտել.

158. Բ. اسم المصدر բայանուն կամ վերացեալ անուն, ինչպէս. قصد դիտաւորութիւն ունենալ مقصد դիտաւորութիւն. طلب խնդրել مطلب խնդիր, պահանջ. رحم դիւար, ողորմիլ. مرحمة կամ مرحمت դուրս ողորմութիւն. نفع օգտիլ منفعة կամ منفعت օգուտ:

159. Գ. اسم المكان անուն տեղւոյ, كتب գրել, مكتب գրելու (կարդալու) տեղ. مدفن թաղել, مدفن գերեզման. خزن պահել (կարդալու) տեղ. ملجأ ապաւինել, ملجأ ապաւինի. حکم վճռել, դատել محكمատեան, դատարան:

Այսպէս ծայրը օ կամ օ ունեցող տեղական անունները երբեմն բազմութեան կամ հաւաքման իմաստ կ'ունենան. զորօրինակ. أسد առիւծ مأسدة բնակութիւն առիւծուց. سبع գաղան, պատառիչ կենդանի. سبعة բնակավայր գաղանաց. شجرة ծառ مشجرة ծառաստան անտառ. قبر գերեզման مقبره գերեզմանատեղի:

160. Դ. اسم պարզ անուն, ինչպէս. رعى արածել ضبط. հասանել مبلغ գումար. مرعى գալարի, խոտ. بلوغ հասնել مضطه արձանագիր. طعم ուտել مطعم կերակուր

161. Ե. اسم الزمان անուն ժամանակի, جبل յղու թիւն جبل տեղութիւն յղութեան. موسم նշան դնել موسم եղանակ տարւոյ:

Այս նկարագրեալ օրինակները թեպէտև շատ անգամ մէկ մէկու տեղ ալ կը դործածուին, և մինչև իսկ միևնոյն ձևը երեք նշանակութիւն ալ կրնայ ունենալ:

* Այս բառը مصدر مسمى ալ է և կը նշանակէ արածել. مكان և կը նշանակէ արտոս:

162. Երկրորդ խոնարհման վրայ գացող բայերուն
اسم مکان ին արմատական երկրորդ գիրը իւր فعل مضارع ին
պէս փոփոխուի կը հնչուի, ինչպէս ^{فعل مضارع} ^{اسم مکان} ^{فعل مضارع} ^{اسم مکان}

يَنْزِلُ مَزَل . يَنْطُ مَهْط . يَجْلِسُ مَجْلَس .

163. Եթէ արմատին սկզբնատառը ւ ըլլայ՝ միջին
գիրը փոփոխուի կը հնչուի, ինչպէս .

وعظ موعظه . وهب موهبه . وكوب موكب . وقف موقف . وضع موضع .

164. Սոյնգունակ արմատին սկզբնատառը ւ եզրդ
բառերուն اسم الزمان ը՝ երբեմն مفعول ձևը կ'առնուի ւ ը
փոխարկելով, ինչպէս . وعد խոստումն, ميعاد խօսք տրուած
ժամանակ . փոխանակ موعاد ըլլալու ևայլն . وقت ժամա-
նակ, ميلاد ծնանելու, ولادة ծնանելու միջոց . ميقات սրուշեալ միջոց .

165. Անորիշ գերբայի սկզբնատառը եթէ ւ ըլլայ ,
չառ անգամ զեղչուելով՝ և փոխանակ անոր՝ բառին վերջը
փոխանակութեան օ կամ օ գիրը աւելցուելով ,
և միջադաս գրին փոփոխութիւնը նշանակութիւնը գոյա-
կանի կամ բայանուան կը փոխարկի, ինչպէս . وجه . جهة .
وصف صفة . وصول صله . موثق ثقه . وزن زنة . وسم سمه .
وعد عده . وسعة سعة = سعه

ԱՆՈՒՆ ԳՈՐԾԻՈՅ

اسم الالة

166. Գործւոյ անունն երեք ձև ունի .

Ա. مفعَل , ինչպէս .

• ثَقَبُ Ժակել

ثَقَبُ Զաղափ

շեռեով կը կարդացուի, և ամէն անուան և դերբայի վը-
րայ կը դրուի, ինչպէս:

شمس արեգակն	شمس արեգակնային
ماء ջուր	مائي ջրային բ. կապուտակ
هواء օդ	هوائي օդային
قطب եգիպտոս	قطبي եգիպտացի: կոպտ (խպտի)
* لغة բառ	لغوي բառական
* كره գունդ, կլոր	كروي գնդաձև
قبول ընդունել	قبولي ընդունելութեան
وقت ժամանակ	وقتي ժամանակական
نبات բոյս	نباتي բուսական
مات մահ	ماتي մահու, մահական

169. Եթէ բառին վերջը աւելորդ օ կամ օ գըտ-
նուի՝ կը զեղչուի և ապա يا المنسوب կ'աւելցուի, ինչպէս:

عزة عزى . عادة عادى . جنة جنى
صورة صورى . كوفه كوفى . ماده مادی

170. Եթէ արմատին երրորդ գիրն եկամուտ ւ ըլ-
լայ՝ կը զեղչուի և երկրորդ գրին խելէն ֆելէյի կը փոխ-
ուի, ինչ . جزيرة جزرى . مدينة مدنى . سفينة سفى .

171. يا النسبه Էն յառաջ ւ ի կը փոխուի:

Ա. يا الف مقصورة, ինչպէս:

موسى موسى . عيسى عيسوى . اخرى اخروى . دنيا دنيوى
شاء شئوى . مشى مشئوى . معنى معنوى . مولى مولوى

* * Այս երկու բառերուն բուն արմատը օ է, բայց ի վերջ օ ի կամ համբ օ ի փոխուած է:

Բ. الف ممدودة էն վերջը եկող . ւն , ինչպէս .

صحراء صحراوى . سماء سماوى . صفراء صفراوى .

Գ. Բառին վերջը գտնուող ی — իրմէ յառաջ եղող
 Ժ-րէն ալ Ֆէրէ-յի փոխուելով , ինչպէս .

بادیه بدوى . ماضى ماضوى . ثانى ثانوى .

Դ. Երկիր , քաղաք և այլն ցուցնող բառերուն վերջը
 գտնուած համը . ւն , ինչպէս :

ادرنه ادرنوى . فرانسه فرانسوى .

132. Թուական անուններուն միաւորները اَلْأَلْفِ
 կ'առնուն , ինչպէս .

ستة سداسى . خمسة خماسى اربعة رباعى . ثلثة ثلاثى . اثنان = ثنى ثنائى

133. Գիծելեք. Յոգնական անուններէն վերաբերա-
 կան ածականներ չեն շինուիր. բայց եղականաբար վար-
 ուած յոգնականներ երբեմն կրնան տալ վերաբերական
 ածական . ինչպէս :

اعرابى վրանաբնակ արաբացի

انصارى օգնական . اعرافى քաւարան

134. Երբեմն ان աւելնալով բառին վերջը՝ սաստկու-
 թեան իմաստ կուտայ , ինչպէս :

روح روحى روحانى . ظلمه ظلمى ظلمانى . نور نورى نورانى

Յ Օ Դ Ո Ի Ա Ե Է .

Յաղագս փոփոխական գրոց .

حروف العلة

135. Փոփոխական գիրերն երեք են. ا , و , ى , ո-
 րոնցմէ մէկ կամ աւելին եթէ արմատ բառի մը վրայ պա-

ւորաց որովք շարժեալ متحرك են (պենց նախընթաց գի-
րերը , ինչպէս . قَائِمٌ قَوِيْمٌ قَائِمٌ

همزه ه الف

178. Կանոն Բ. Եթէ փոփոխական գրերէն մին իր
համազօր ձայնաւորին զուգահեռ չ'ըլլայ , զոր օրինակ երբ
Ա. գէպքին մէջ | ը նախընթաց գիր մ'ունենայ տամնայով՝
օ ի կը փոխուի , ինչպէս .

سوق (սրունք , եղական) :

179. Կանոն Գ. Եթէ վերջնագիր հէմզէին նախըն-
թաց գրոյն ձայնաւոր նշանը քէսրէ է , հէմզէին կետատե-
ղին ى ի ձևով կը գրուի , ինչպէս .

مخطيء — اخطاء . قارىء — قرائت

180. Եթէ հէմզէին նախընթաց գիրը فتحه ունենայ ,
հէմզէին կետատեղին | ի ձևով կը գրուի , ինչպէս .

مأكيد (հատատեւ) . مأوى (տեղի ապաւինի)

181. Սակաւ ուրեք հէմզէն الف ի կը փոխուի , ինչ .
تاريخ (թուական , պատմութիւն) .

182. Եթէ հէմզէն յառաջ քէսրէ գայ , հէմզէն ى
կը փոխուի , ինչպէս .

استيناف — أئف استيوار , ايمار — أمر ايناس — انس ايمان — أمن

183. Այսու պայմանաւ հանգերձ , երբեմն հէմզէն
անփոփոխ կը մնայ , ինչպէս .

اثمان — أمن ائلاف — ألفة (փոխանակ یر) بر

184. Խիստ սակաւ ուրեք հէմզէն (أ) ի կը փոխուի, ինչպէս. أَخَذَ — أَخَذَ

185. Նոյնպէս و ى և ت ի կը փոխուին افعال اتسار — يُسر اتفاق — وَفَق
ձեռքն մէջ, ինչպէս.

186. Եթէ հէմզէին նախընթաց գիրը տամմա՞ռնե-
նայ իբր ձայնաւոր, հէմզէին կետատեղին ւ ի ձեռով կը
գրուի, ինչպէս.

مأخذه , سؤال , مئمن փոխանակ مؤاخذه , سؤال , مؤمن
Ուրիշ օրինակներ.

مؤلف , مؤكّد , مؤيّد , مؤدّى , مؤخّر , مؤرّخ

همزة Ին և الف ին մէջ եղած տարբերութիւնը.

187. Հէմզէն (همزة) արտ (أ) ձեռով է և կը հնչուի
[է] [ի] [իւ] և կամ առանց երկարելու անձայն (ساكن) կը
մնայ. (§ 14, ծանօթութիւն). օրինակ.

تأمين , تأدية , تأثير , ألفة , إتيان , أمر

Ա ին բուն նշանագիրը սա (ء) նշանն է և ներքեւը
գրուած երկայն գիծը նորա կետատեղին.

188. Էլիֆը (ا) սա (أ, آ) ձեռով է և երկար կը
հնչուի իբր [ա] և կ'ըսուի الممدودة (§ 14).

189. Էլիֆը (ا) կը գտնուի բառից մէջ տեղը իբր
եկամուտ գիր, ինչ. ماده شاکر ثابت.

Եւ եթէ բառից սկիզբը գտնուի կըլին հէմզէի (أ) ի
կամ հէմզէ և էլիֆի (ا) և կամ հէմզէ և վավի (و) ի
տեղ է, ինչպէս.

(أدم) آدم , (أخر) آخر , (أخر) آخر , (أمر) أمر
(أول) آل , (أوه) آه , (أمر) أمر

190. الف Ը բառից Վերջը Ի կամ Ի ձևով գըր-
ուելով սղաճայն [ա] կը հնչուի և կ'ըսուի المقصورة
(սուղ) , ինչպէս . دعا , دنيا , قوى :

191. Կանոն Դ. Ա. դէպքին մէջ 9 ը՝ եթէ ունենայ
իր նախադաս գիրը փոփոխութիւնով՝ անփոփոխ կը մնայ, ինչ:

مُسْتَوْجِبٌ ، مُكْرِبٌ

Բ. Դէպքին մէջ, ի կը փոխուի, ինչպէս .

ֳقَوْمٌ փոխ. (կանգնեցաւ) . قَامَ . قَوْلَ Ըսելու. փոխ. (ըսաւ) . قَالَ
 رُجَاةٌ . نَوْمٌ փոխ. (ննջեց) . نَامَ . خَوْفٌ փոխ. (երկեաւ) . خَافَ
 رَاحِي Եղական. رَاحَةٌ փոխ. (յուսահիւրք) .

Գ. դէպքին մէջ՝ եթէ իր վրայ տամնա ունենայ, իր նախընթաց դրին կուտայ տամնան և ինքը երկար կը հընչուի, ինչպէս. يَفْوُ يَفْوُ փոխանակ يَفْوُ يَفْوُ փոխ. يَفْوُ يَفْوُ

Բայց եթե իր վրայ ֆեթհա ունենայ, իր նախընթաց գրին կուտայ ֆեթհան և ինքը էլիֆի կը փոխուի, ինչ .

يَنُومُ ٱتَّخَذَ يَنَامُ يَخْوَفُ ٱتَّخَذَ يَخَافُ

192. ۱. Ը եթէ բառին վերջը դանուի , انق مقصوره
կը դառնայ երբեմն , ինչպէս .

اعلو. ڤوڤو. اعلى ڪڏهن علو . اڏنو ڇوڏاڻاڪل ادني . ڪڏهن ڏنو

193. Բ. Լ. Գ. *խոնարհման վրայ գացող բայերուն*
(§ 121) *սկզբնատառը՝ եթէ ւ է , կը կորսուի ներկային*
մէջ , ինչ . يَجِبُ *փոխանակ* يَوْجِبُ *նոյն փոխ.* يَهْبُ *նոյն փոխ.* يَوْهْبُ

Եւ նաև հրամայականը مضارع էն ժադեղուն համար ,

սուլեւու համար, անփոփոխ կը մնայ, ինչպէս. مُدَاوِمٌ مُقَاوِمٌ

200. Եկամուտ և ը եթէ Կ ի հանդիպի, արմատական գիրը՝ այսինքն բուն շէնքը պահելու համար Կ ի կը փոխուի և երկու Կ ն շխտեով (شدة) մէկ Կ ի կը վերածուի, ինչ. مَحْنَى . مَحْنَى — حَمَى . مَبْنَى . مَبْنَى — مَبْنَى . مَبْنَى — مَبْنَى . مَبْنَى

201. Եթէ երկու և, ի միասին պատահի մէկ բառի մէջ, առաջինը տամնայով և երկրորդը անձայն, առաջինը կը գեղջուի եւ իւր ձայնաւորը նախընթաց անփոփոխ գրին (حرف صحيح) տալով երկար կը հնչուի, ինչ.

مَقُولٌ փոխանակ . مَقُولٌ փոխանակ . مَقُولٌ փոխանակ .
Որ ըսել է թէ مَفْعُولٌ ձևը և — مَفْعُولٌ ձևը կ'առնու.

202. Կանոն Ե. Արմատական Կ գրին նախընթաց գիրը՝ եթէ ֆէթհա ունենայ, և ինչպէս անփոփոխ կը մնայ Ա- դէպքին մէջ, ինչպէս. غَزَا . بَيْضَا . և Ի կը փոխուի Բ. դէպքին մէջ, ինչպէս. بَاعَ . مَالَ . نَالَ որոց նախնական ձևերն էին بَاعَ . مَيْلَ . نَيْلَ .

203. Գ. դէպքին մէջ արմատական միջին գիրը Կ եղող բառերը կը կորսնցնեն مَفْعُولٌ ձևոյն մէջ իրենց բնիկ Կ ն և مَفْعُولٌ ինչ և Կ ի կը փոխեն իրենց բուն շէնքը պահելու համար, ինչպէս. مَبِيعٌ — مَبِيعٌ փոխանակ . مَبِيعٌ . مَبِيعٌ .
مَقْيُوسٌ . مَقْيُوسٌ — مَقْيُوسٌ . مَقْيُوسٌ . مَقْيُوسٌ — مَقْيُوسٌ . مَقْيُوسٌ — مَقْيُوسٌ . مَقْيُوسٌ

Որ ըսել է թէ مَفْعُولٌ ձևը և — مَفْعُولٌ ձևը կ'առնու.

204. Կանոն Զ. Կ ն՝ եթէ ինքը ձայնաւոր մ'ունենայ և իր նախընթաց գիրն ալ ֆէթհա, Ի կը փոխուի, ինչ. փոխ. مَسَاعَاتٌ . مَسَاعَاتٌ . مَسَاعَاتٌ . مَسَاعَاتٌ . مَسَاعَاتٌ . مَسَاعَاتٌ .
هُدَاةٌ փոխ. هُدَاةٌ . مَرْضَاةٌ փոխ. مَرْضَاةٌ . مَرْضَاةٌ փոխ. مَرْضَاةٌ . مَرْضَاةٌ . مَرْضَاةٌ .

متوفيات . متوفاه . وَكَيْه . وَكَيْه . مُتَوَفِّيه . مُتَوَفِّيه . متوفاه
مصافیه , مصافاة . مكافیه , مكافاة . مساویه , مساواة
مناجیه , مناجاة . مجازیه , مجازاة . مداریه , مداراة
ثَعَالُ ԹԵԱԼ վան-
դակէն որ է արգելան ԹԱՆՈՅ .

Այս ԵՆ երբեմն նախնական ձևովն ալ կը մնայ , ինչ .
جَرَائِن , غَايَات , خَبَب

205. ԵՆ՝ եթէ ձայնաւոր մ'ունենայ և իւր նախըն-
թաց գիրն ալ տամնա մը , անփոփոխ կը մնայ , ինչպէս .
مُبَسَّر և եթէ անձայն ըլլայ , յի կը փոխուի , ինչպէս .
مُبَسِّر որուն նախնական ձևն էր مَبْسِر

206. ԵՆ՝ եթէ ֆէթհա ունենայ և իւր նախընթաց
գիրն անձայն ըլլայ , յի կը փոխուի , ինչպէս يَنَال որուն
նախնական ձևն էր يَنْبُل .

207. Եթէ երկու տեսակ փոփոխական գիր ի միա-
սին պատահի , քանի որ իր տեսակին հետ չմիանայ՝ առա-
ջինը անփոփոխ գրի (حرف صحيح) տեղ կ'անցնի և երկրոր-
դը միայն փոփոխութիւն կը կրէ , ինչպէս .

مروى . مروى — روى . محوى . محوى — حوى
اطواء — طوى . استواء — سوى . احتواء . حاوى — حوى

208. Եռագիր և յաւելական ձևերուն վերջը գը-
նուող Ե գիրը կը զեղչուի երբեմն , ինչպէս .

صافي	փոխանակ	صافی	مُكَار	փոխանակ	مَكَارِي
فاش	»	فاشی	مُعاف	»	مُعَافِي
عال العال	»	عالی العالی	مُعَال	»	مُعَالِي

* Այս բառը Թրքերէն ԵՆ կը գրուի . իսկ ռուսերէն որ արաբերէնն է ,
ԵՆ կը գրուի . (երես 97) .

Դիտողութիւն . Փոփոխական գրերուն այս կարճա-
ռօտ կանոնաց կատարեալ հմտութիւնը մեծապէս կարեւոր
է բառերուն էութիւնը ճանաչելու համար :

ՅԱՂԱԳՍ ԿՐԿՆՈՒԹԵԱՆ ՏԱՌԻՑ

حروف التضعيف կամ حروف التجانس

209. Երբ արմատական միջին և վերջին գիրերն մի-
և նոյն տեսակէ ըլլան՝ ի մի կ'ամփոփին և شدة ով կը կար-
գացուին . Այս է ادغام որ ըսել է մուծանել (ادخال) , իբր
թէ մէկ գիրը միւսոյն մէջ կը մուծանի . (§ 15) .

ԿԱՆՈՆՔ ԿՐԿՆՈՒԹԵԱՆ ՏԱՌԻՑ

قواعد المدغمات

210. Կրկնութիւնն տառից կամ պարտաւորիչ է
(ادغام واجب) , կամ կամայական (ادغام جائز) և կամ ան-
կարելի (ادغام ممتنع) :

211. Ա. պարտաւորիչ կրկնութիւն . Այն է՝ յորում
երկու նոյնատեսակ գիրը զատ զատ متحرك է , և կամ ա-
ռաջինն ساکن է , և երկրորդը متحرك , ինչպէս .

يَدُ , مُضَادَّةُ , مَوَدَّةُ , أَمَدُ որոց նախնական ձևերն էին
يَدُّ , مُضَادَّةٌ , مَوَدَّةٌ , أَمَدٌ ասոնց նոյնատեսակ գրերէն
իւրաքանչիւրն առանձինն ձայնաւորեալ է . իսկ

قَالَهُ ، شِدَّةٌ ، مَلَّةٌ ، مُدَّةٌ որոց նախնական ձևերն էին
 قَالَهُ ، شِدَّةٌ ، مَلَّةٌ ، مُدَّةٌ ունին առաջին նոյնատեսակ գիրն
 անձայն և երկրորդը ձայնաւորեալ :

212. Սակայն կան բառեր որոց մէջ նոյնատեսակ գի-
 րերը չեն միանար , այլ իրենց նախնական ձևովը կը մնան ,
 ինչպէս . تَابِعَ ، اسْتَارَ ، بَرَزَ

213.Բ. Կամայական կրկնութիւն. Այն է յորում նոյ-
 նատեսակ գրոց առաջինը ձայնաւորեալ է և երկրորդն ան-
 ձայն , ինչպէս .

لَمَّا يَسْتَعِدُّ ، لَمْ يَمْدُدْ զորս կամայական կրկնութեամբ
 لَمَّا يَسْتَعِدُّ ، لَمْ يَمْدُدْ նաև ըսել ներերի է :

214. Դիտելի է որ այս կամայական կրկնութեան մէջ՝
 երկրորդ նոյնատեսակ գիրն անլսելի չ'մնալու համար , ձայ-
 նաւոր մը կ'առնու ըստ կանոնի խոնարհման բայից (§ 124) :

215. Անկարելի կրկնութիւն . Այն է յորում երկու
 նոյնատեսակ գրոյն առաջինը ձայնաւորեալ է և երկրորդն
 անձայն և բնաւ ի մի չի ամփոփիր , ինչպէս .

مَدَنٌ և այլն մինչև ցվերջ կատարեալին (فعل ماضى) .

216. Կան բառեր որոց մէջ նոյնատեսակ գիրերը մի-
 անալով կամ ոչ , շփոթութեան՝ առաջը կ'առնուն , ինչ .

مَد	երկարումն	مَدَد	օգնութիւն
عَد	համարումն	عَدَد	համար , թիւ :

Դիտելիք Ա. եթէ արմատական առաջին գիրը (مَزَ) ըլլայ՝
 مَمُوز العين և եթէ երկրորդը՝ مَمُوز العين և
 եթէ երրորդը՝ مَمُوز اللام , ինչպէս .

مفعول	فاعل	نهی حاضر	امر حاضر	مصدر	فعل مضارع	فعل ماضی	Urdusum
مستَوْضَحْ	مُسْتَوْضِحْ	لَا تَسْتَوْضِحْ	اسْتَوْضِحْ	استيضاح	يَسْتَوْضِحْ	اسْتَوْضَحَ	وض
تفعل							
مَوَّجْ	مَوَّجِ	لَا تُوجِّهْ	وَجِّهْ	توجيه	يُوجِّهْ	وَجَّهْ	وجه
تفعل							
مَتَوَّجْ	مُتَوَّجِ	لَا تُتَوَّجْ	تَوَّجْ	توجه	يَتَوَّجْ	تَوَجَّهْ	وجه
مفاعل							
مواصل	مواصل	لَا تُوَاصِلْ	وَاصِلْ	وصال	يُوَاصِلْ	وَاصَلَ	وصل
مواصلة							
تفاعل							
متوافر	مُتَوَافِرْ	لَا تُتَوَافَرْ	تَوَافَرْ	توافر	يَتَوَافَرْ	تَوَافَرَ	وفر
انفعال							
—	—	—	—	—	—	—	—
متجه	متجه	لَا تَتَجَّهْ	اتَّجِهْ	اتجاه	يَتَجَّهْ	اتَّجِهْ	وجه

219. اِجْوَفْ وَاِزَى *Orkiz*

مفعول	فاعل	نهی حاضر	امر حاضر	مصدر	فعل مضارع	فعل ماضی	Urdusum
مجاب	مجبیب	لَا تُجِيبْ	اجِبْ	اجابة	يُجِيبْ	اجَابَ	جوب
افعال							

* اِجْوَفْ وَاِزَى *Orkiz* اجواد وَاِزَى *Orkiz* اجادة

مفعول	فاعل	نحو	آ	مصدر	فعل	فعل	Uplium
مستجاب	مستجيب	لا تَسْتَجِبْ	اِسْتَجِبْ	استجابة	يَسْتَجِيبُ	اِسْتَجَابَ	جوب
مكون	مكون	لا تَكُونْ	كُونْ	تكوين	يَكُونُ	كُونْ	كون
متمول	متمول	لا تَمُولْ	تَمُولْ	تمول	يَتَمَوَّلُ	تَمَوَّلَ	مول
مقاول	مقاول	لا تُقاوِلْ	قاوِلْ	قوال	يُقاوِلُ	قاوِلْ	قول
متاوب	متاوب	لا تَتَّأَوِبْ	تَتَّأَوِبْ	تاوب	يَتَتَّأَوِبُ	تَتَّأَوِبْ	نوب
—	منساق	لا تَنْسَقْ	اِنْسَقْ	انسياق	يَنْسَقُ	اِنْسَقَ	سوق
—	معتاد	لا تَعْتَدْ	اِعْتَدْ	اعتباد	يَعْتَادُ	اِعْتَادَ	عود

* Հոշ արմատին մաստաբը կըլլայ, իր նսխնական ձևովը, գոն-
խանակ اسفاده ցարթել:

Համարել հաղիկը **استصواب** **և առնել** **استصحابه** **կ'ըլլայ** **մաստատել մամուտին** **موجب**

جوب արմատին մաստաւը կ'ըլլայ استجواب պատասխան խնդրել, հարցնել :

جوب արմատին մատտարը կ'ըլլայ استجابة պատասխան տալ պահինքն հաւանքէ.

Digitized by Google

222. *Orf'us* يائي اجوف

مفعول	فعل	فعل	فعل	فعل	فعل	فعل
مُطَارَ	مُطِيرٌ	لَا تُطِيرُ	أَطِيرُ	اطارة	يُطِيرُ	أَطَارَ طير
مُسْتَبَانٌ	مُسْتَبِيحٌ	لَا تُسْتَبِيحُ	إِسْتَبِيحُ	استبانة	يُسْتَبِيحُ	إِسْتَبَانَ بين
مُعَيْنٌ	مُعِينٌ	لَا تُعِينُ	عَيْنٌ	تعين	يُعِينُ	عَيْنَ عَيْن
مُمَيِّزٌ	مُمَيِّزٌ	لَا تُمَيِّزُ	تَمَيِّزُ	تفعل	يَمَيِّزُ	تَمَيَّزَ ميز
مُقَاسٌ	مُقَاسٌ	لَا تُقَاسُ	قَاسٌ	مفاعلة	يُقَاسُ	قَاسَ قَاس
مُتَمَاسِلٌ	مُتَمَاسِلٌ	لَا تُتَمَاسِلُ	تَمَاسِلُ	تفاعل	يَتَمَاسِلُ	تَمَاسَلَ ميل
—	مُتَمَازٌ	لَا تُتَمَازُ	إِتْمَازٌ	انفعال	يَتَمَازُ	إِتْمَازَ ميز
—	مُخْتَارٌ	لَا تُخْتَرُ	إِخْتَرُ	اقتعال	يُخْتَرُ	إِخْتَارَ خبر

مفعول	فاعل	هي حاضر	لا	مصدر	فعل مضارع	فعل ماضى	Uppisun
—	منقضى	لا تَنْقُضْ	إِنْقُضْ	انقضا	ينقضى	أَنْقَضَ	قضا
				افعال			
				افعال			
مقتضى	مُقْتَضَى	لَا تُقْضِ	إِقْضِ	اقتضاء	يقتضى	إِقْتَضَى	د

224. Uppisun مدغم

مفعول	فاعل	هي	لا	مصدر	فعل مضارع	فعل ماضى	Uppisun
				افعال			
ممد	مُمَدَّ	لَا تُمِدَّ	أُمِدَّ	امداد	يُمِدُّ	أَمَدَّ	مَدَّ
				استفعال			
مستمد	مُسْتَمِدَّ	لَا تُسْتَمِدَّ	إِسْتَمِدَّ	استمداد	يَسْتَمِدُّ	إِسْتَمَدَّ	د
				تفعيل			
محقق	مُحَقِّق	لَا تُحَقِّقْ	حَقِّقْ	تحقيق	يُحَقِّقُ	حَقَّقَ	حق
				تفعل			
متحقق	مُتَحَقِّق	لَا تُتَحَقَّقْ	تَحَقَّقْ	تحقق	يَتَحَقَّقُ	تَحَقَّقَ	د
				فعال			
				مفاعلة			
مضاد	مُضَادَّ	لَا تُضَادِّ	ضَادِّ	ضداد	يُضَادُّ	ضَادَّ	ضد
				مضادة			

Արմատ	فعل ماضی	فعل مضارع	مصدر	آ	ع	فاعل	مفعول
			تفاعل				
	ضد	يَتَضَادُّ	تَضَادَّ	تَضَادَّ	لَا تَتَضَادُّ	مُتَضَادُّ	
			انفعال				
	سد	يَنْسُدُّ	انسداد	إِنْسَدَّ	لَا تَنْسُدُّ	مُنْسَدُّ	
			اقتعال				
	شق	يَشْتَقُّ	اشتقاق	إِشْتَقَّ	لَا تَشْتَقُّ	مَشْتَق	

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՓՈՓՈԽԱԿԱՆ ԴՐԵՐՈՎ ԽՈՆԱՐՀԵԼԻ ՐԱՅԵՐ

يَقْظُ يَبَابُ يَمِنُ Է. وَسِعَ وَرَاثَةُ وَقَايَةُ Դ. أَجَلَ أَثَرَ أُدْ. Ա.
ضِيَاعُ يَمِنُ بَيْعُ Ը. صُورَةُ دُورٍ نُورُ Ե. رُؤْيَا دَابَّ رَأْسُ Բ.
عَنَايَةُ حَكَايَةُ رُؤْيَا Թ. رَجَا خَلُوَ حَلَاوَةُ 2. فَجَاءَ ضِيَاءُ بَرُو Դ.
جَلَالَةُ جَدٍ تَمَامُ Ժ.

225. Հանդիսով փոփոխական կազմութիւնն՝ ինչպէս որ յուշուեցաւ (§ 142), արմատին սկիզբը همزه և արմատական առաջին գրէն ետքը تاء աւելցնելով կ'ըլլայ, ինչ .
. اِغْتَرَجَ Է ۾ مَرَجَ . اِشْتَرَطَ Է ۾ شَرَطَ . اِشْتَرَكَ Է ۾ شَرَكَ .

226. Իսկ եթէ արմատական առաջին գիրը սա հետադայ տաան և երկու գրէն մին ըլլայ, որ են ا , ت ,
اقتعال ى ۾ و , ظ , ط , ض , ص , ز , ذ , د , ث
Հիւր կերի կերպ փոփոխութեան ենթակայ կ'ըլլայ, ինչ .

Գ Լ Ո Ւ Խ Դ .

Անորիշ գերբային գործածութեանը վրայ .

في بيان استعمال المصدر

227 . Անորիշ գերբային իւր բային կամ համանշանակ բայի մը խնդիր կ'ըլլայ եւ գործողութեան հաստատութիւնը (تَأْكِدُ) , անգամը (مَرَّةً) , կամ եղանակը (نَوْعٌ) կը ցուցնէ .

Եթէ իւր բային խնդիր ըլլայ, مفعول مطلق من لفظه , եւ եթէ համանշանակ բային խնդիր ըլլայ, مفعول مطلق من غير لفظه , կ'ըսուի .

Ա . հաստատութիւն .

ضَرَبَ ضَرْبًا հարկանելով եհար . دَفَعْتُ دَفْعًا վանելով վանեցի . بَكَى بَيْكًا مَرًّا ելաց զարտասուս դառինս, (դառնապէս լացաւ) دَخَلْتُ دَخْلًا մտանելով մտի . لَوْجًا հաստելով նստայ . قَعَدْتُ قُعُودًا Բ . անգամ , նուազ .

شَرَبْتُ شَرْبَةً միանգամ խմեցի , ընդ մի ումպ արբի . دَفَعْتُ دَفْعَةً հատուցի նմա ի միում նուազի .

Գ . եղանակ .

كَفَعَدَ الذَّبُّ قَعَدْتُ նստայ զօրինակ արջոյ . يَجْلِسُ كَجَلْسَةِ الْأَسَدِ նստի զօրինակ առիւծու . رُبَّ كَمِشَّةٍ نَمِرٍ ընթացաւ զընթացս վաղեր .

228 . Եթէ تَأْكِدُ ն իւր ծայրը աւելորդ օ ու նենայ مرةً շինելու . այսինքն անգամ ցուցնելու համար բառը , եւ بِنَاءِ التَّوْنِ շինելու . այսինքն եղանակ ցու-

ցընելու համար՝ իմաստին յարմար բառ մը կ'աւելցուի, ինչ.
 رَحْمَةً رَحْمَةً Զորայ վերայ մի նուազ գթալով գթացի .
 رَحْمَةً رَحْمَةً Զորայ ի վերայ զգուծ մեծ .

ԵՌԱԳՐԻ ՀԱՄԱՌՈՑ ՕՐԻՆԱԿԸ.

نَشْرًا . نَشْرًا . نَشْرًا .

239. Յաւելական Անորիշ գերբայից օրինակներ.

Ա. Հաստատութիւն .

اَكْرَمْتُهُ اَكْرَمْتُهُ պատուելով պատուեցի զնա .
 دَخَرَجْتُهُ دَخَرَجْتُهُ գլորելով գլորեցի զնա .

Բ. Միանգամ .

اَكْرَمْتُهُ اَكْرَمْتُهُ } միանգամ պատուեցի զնա .
 اَكْرَمًا وَاَحَدًا

اَلَايْتُهُ مُلَاقَاةً Զանդիպեցայ նմա միով հանդիպմամբ .
 دَخَرَجْتُهُ دَخَرَجْتُهُ միանգամ գլորմամբ գլորեցի .

Գ. Եղանակ .

اِخْتَرَمْتُهُ Կերպիւ իւրք մեծարեցի զնա .
 اِحْتِرَامًا Զ բազում մեծարանօք մեծարեցի զնա .
 يُعَامِلُ مُعَامَلَةً Գեղեցիկ վարմամբ կը վարուի .

230. Անորիշ գերբայը չէզոքական կամ ներդործա-
 կան իմաստ կրնայ ունենալ կապակցութեամբ (إضافة) , ինչ .
 طَيْرَانُ الطَّائِرِ Թռչիլ Թռչնոց . سَبَاحَةُ السَّمَاءِ Լուղալ ձկանց .

* Այս օրինակին իմաստն անտարբեր է Բ. և Գ. ձևերուն մէջ .

فَصَبُّ الْحَكَمِ իրաւարար կարգել. جمع الاموال հաւաքել ինչս.
 جبر القلوب المنكسره բժշկել զբեկեալս սրտիւք .
 رفع عقيرة الاغنية բարձրացնել երգին ձայն .

231. Նոյնպէս ներկայ դերբայը չէզոքական կամ
 ներգործական իմաստով կրնայ ըլլալ, ինչպէս .

صادق القول دճմարտախօս . واضح المعنى մէկին իմաստիւք .

قابل القسمة ընդունակ բաժանման ,

مقر النقصان թերութիւնը խոստովանող .

عبدة الاوثان պաշտօն մատուցանողք կռող .

هو الله علام الغيوب ستار العيوب و غفار الذنوب նա է Աստուած որ
 գիտէ զգաղտնիս, ծածկէ զթերութիւնս և թողու զմեղս .

232. Անցեալ դերբայը կրաւորական իմաստ ունի, ինչ:

مقبول الشهادة (այր որոյ) ընդունելի (է) վկայութիւնն .

ممدوح الاخلاق աղնուաբարոյ, գովելի ճրիւք .

غنا فիւնիկ, թուչուն մի է առասպելեալ . նմանապէս

غول ճիւաղ մի է . Սոքա անուամբ լրկով դոյ և իրակա-

նութեամբ անդոյ էակներ են . ինչպէս արար լեզուն կըսէ ,

موجود الاسم و مفقود الجسم կամ معلوم الاسم و معدوم الجسم .

Գ Լ Ո Ւ Խ Ե .

Անփոփոխ Մասունք բանի .

Ն Ա Խ Դ Ի Ր حرف الجر

Ձ33. Նախդիրներն իրենց խնդրոյն այլ և այլ պարագայները լրացնող՝ անկատար նշանակութեամբ տառեր եւ մասնիկներ են . ասոնց حروف الجر , حروف الحذف կամ حروف الاضافة ալ կ'ըսուի :

Ձ34. Հոլովը պարզ կամ բաղադրեալ կ'ըլլայ . պարզ հոլովը՝ ինչպէս որ ըսուեցաւ (§ 42) , ծայրի ձայնաւորին փոփոխմամբը կ'ըլլայ առանց նախդրի կարօտութեան, իսկ բաղադրեալը նախդրիւ հանդերձ :

Ձ35. Նախդիրն երկու տեսակ է . մին միատառ և միւսը բաղմատառ . առաջինն իւր խնդրոյն կից կը գրուի և երկրորդն ալ կից կը գրուի խնդրոյն եթէ գերանուն է , իսկ անջատ կը գրուի խնդրէն եթէ անուն է , բաց ի ك , مُذ , مُنْذ և حتى նախդիրներէն որ գերանուն խնդիր չեն առնուր կամ գերանուն հետ չեն միանար :

Ձ36. Նախդիրը խնդրէն յառաջ գրուելով՝ սովորաբար Սեռական հոլով խնդիր կ'առնու :

Ձ37. Միատառ նախդրաց դիւսաւորներն են .

ا. իբր տրական , բ. դործիական , գ. փոխարինական , դ. ներդոյական , ե. երդմական , զ. ներդործական և է . առ ի ղարդ :

- « 10. *مَرَزْتُ رَجُلًا ثُمَّ* (հանգիպեցայ) այր մարդուն անցայ, (հանգիպեցայ) *فَأَقْرَأَ* (պահ) . *عَنْتَ عِنْدَ كِتَابٍ سَلِيمٍ* . մատուցի գրքի վրա պահ աս. Սպասման .
- « 11. *فَإِنَّمَا أَشْرَىٰ بَشَرًا بِبَشَرٍ* (այնքան զուրկին հանգերն իւր թափաք) . *كَيْتَبُ عَلَيْهِمُ الصَّحِيفَةُ بَعْلَىٰ* . արեւելի գրքով հրատմանկար . *تَزِيدُ نَوْمًا يَلْحَقُ الْأَفْكَارَ* . գիտութիւնը կ՝աճին հապորդ ակցու թեամբ պաղապարաց . *كَأَنَّا يَنْطَحَانِ قُرُوبًا* . ասունք (երկու խոյ կամ ցուլ) կը խեթկէին զմիմեանս . *حَصَلَ بِحَدِّكَ لَا يَكْفِيكَ* . բախտիդ բերմամբն , այլ ոչ աշխատու թեամբիդ . յաջողեցաւ . (այս) .
- « 12. *أَخَذْتُ الْحِنَاطَةَ وَالشَّعِيرَ وَأَخْطَصْتُ هَذَا الثَّوْبَ* . այս հանդերձին փոխարեն ցորեան, պարի և սիսեռ առի (գնեցի) .
- « 13. *يَوْمَ أُورِثُ* . ար ըստ օրէ . *بِحَقِّ* . յիրաւի . *بَغِيرِ حَقِّ* . յանիրաւի . *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն .
- « 14. *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն . *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն .
- « 15. *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն . *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն .
- « 16. *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն . *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն .
- « 17. *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն . *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն .
- « 18. *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն . *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն .
- « 19. *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն . *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն .
- « 20. *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն . *بِزَمَةٍ* . ընդ ամենայն .

« 10. *مَرَزْتُ* . ընդ ամենայն . *مَرَزْتُ* . ընդ ամենայն .

« 11. *فَإِنَّمَا* . ընդ ամենայն . *فَإِنَّمَا* . ընդ ամենայն .

է. كَفَى بِالْمَوْتِ وَاعْظًا բաւական է մահն ի քարոզ .

բաւական է քեզ կշռոյ չափ մէ ,
 կամ դրամ մի . الوعد بلا وفاء كالتَّهَرُّ بلا ماء .
 պախտ առեալ նման է գետոյ անջրդւոյ .

գ. أَلْعَمَ بِالْعَمَلِ كَالشَّجَرِ بِالْأَمْرِ (կրօնից) առանց
 գործոյ նման է ծառոյ անպտղոյ .

238. تَ երգչական .

تَاللهِ երգչու՛մ յԱստուծո՛ .

تَزَبَّ الكَمْبَةِ երգչու՛մ ի Տէրն Քապայ .

239. كَ նման .

كُشُورُهُ كَاللَّيْلِ (սեաւ են) հերք նորա իբրեւ զգիշեր .

كُشُورُهُ كَاللَّيْلِ (սեաւ են) հմտութիւն ստացեալ ի ման-
 կութեան նման է նկարի քանդակելոյ ի վիմի .

كُشُورُهُ كَاللَّيْلِ (սեաւ են) քնդ մտանեւ քու՛մ ի ներքս և ողջոյն տուր .
 كَمَا تَدْخُلُ الْوَقْتُ կայ յաղօթս , սյն ինչ հասեալ իցէ
 ժամանակն :

240. لَ Ա. վասն , Բ. սեռական , ստացական կամ
 տրական .

ա. ضَرَبْتُ بَكْرًا تَأْدِيبًا Կամ ضَرَبْتُ بَكْرًا تَأْدِيبًا հարուածեցի
 գոյէքը առ ի խրատ . تَأْجِجْ كَرَبِي مُصَابِهِ بِنَاطِرِهِ երկու ա-
 չացը պատահած ձախող դէպքին վրայ վառեցաւ
 (սաստկացաւ տառապանքս) .

բ. الْحَمْدُ لِلَّهِ եղբայրս մեռաւ . الْحَمْدُ لِلَّهِ փառք .
 أَلْعَبْتُ وَمَا يَمْلِكُهُ كَانَ لِمَوْلَاهُ ծառայն իւր ստացուածքովն հան-

أَمَامَ الْآجَةِ առաջի բարեկամաց .

قَعَدْتُ عَلَى الْكُرْسِيِّ أَمَامَ التَّلَامِيذِ وَشَرَحْتُ لَهُمْ دُرُوسَهُمْ فَأَتَتْهُمْ لِشَرْحِي وَفَهَمُوا
 նոցա իրենց դասերը և նոքա ուշադրութիւն ըրին մեկ-
 նութեանս և վերահասու եղան բոլոր իմաստից :

344. بَعْدَ جِهَتٍ , զկնի .

بعد اداء الدين . յետ հատուցման պարտուցն .

بعد اداء الصَّلَاةِ . զկնի աւարտման աղօթիցն .

بعد ذلك , بَعْدَهُ . յետ այնորիկ .

345. بَيْنَ رَنْقٍ مَذْجٍ .

بين السماء و الارض . ընդ մէջ երկնից և երկրի .

بين النوم واليقظة . ընդմէջ քնոյ և արթնութեան .

346. مابين رَنْقٍ مَذْجٍ .

ما بين البحر والبر . ընդ մէջ ծովու և ցամաքի .

347. تَحْتَ رَنْقٍ .

تَحْتَ السَّطْحِ . ընդ յարկաւ .

تَحْتَ الشَّجَرَةِ . ընդ ծառովն .

رَوْضَةٌ تَضَحُّكَ مِنْ فَوْقِهَا أَلَا زَهَّاءُ

جَنَّةٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

Այնպիսի պարտէզ մի է որոյ վրայէն կը ծիծաղէին ծաղ-
 կունք , այնպիսի դրախտ մի է որոյ տակէն կը հոսէին գետք .

348. عَدَا ، خَلَا ، حَاشَا .

عَدَا ، خَلَا ، حَاشَا . ի բաց առեալ .

يَتَبَاهَى الْجَاهِلُ حَاشَا التَّخِيرِ . պարծի տգէտն , այլ ոչ ճարտարն .

جاءنا القوم سوى خالد . եկն ժողովուրդն առ իս, բաց ի խալիտէ .

249. حتى մինչև .

حتى طلوع الفجر . ի ծագել արշալուսոյ .
 أَكَلْتُ السَّمَكَةَ حَتَّى رَأَيْتُهَا . կերայ զձուկնն մինչև ցգլուխ, այսինքն
 գլխով չափ . իսկ الى նախդրով պիտի հասկցուէր թէ «կե
 րայ ձուկը բաց ի գլխէն» .

الراحة حتى الصباح . տքնեցայ երեկեան գիշերը մինչև ցառաւօտ

250. حَسَبَ ըստ .

حسب البشرية . զի մարդ է , ըստ մարդկային տկար բնութեան
 بحسب القدر . ըստ բաղդին , ըստ
 բերման բախդին .

251. خَلَفَ յետկոյս .

خلف جدار الزوجة . յետկոյս որմոյ պարտիզին .
 خلف دار ابيك . յետկոյս տան հօր քոյ .

252. دون , مادون , بدون ի զատ . առանց .

دون ذلك . անկէ ի զատ .

بدون التملك . առանց ստանալու կամ տիրելու .

253. رَبِّ չատ (միշտ անորոշ խնդրով) .

رجل كريم لقبيته . բաղում առատաձեռն արանց հանդիպեցայ

254. عديم չգոյ , عديم չգոյու թիւն .

عدم الاحتياج . անկարօտ թիւն .

255. على ի վերայ .

على الرأس والعين . աչքիս վրայ .

الدِّكَّةُ وَالذَّجَاجَةُ عَلَى السُّورِ . մարին պարսպին վրայ են .

حق على الانسان أن يُؤدِّي شكرَ الرحمن *պարտ է մարդու դուրս թիւն*
մատուցանել Ամենողորմին (Աստուծոյ) .

أَلْفَقَهُ مَعْرِفَةُ النَّفْسِ مَالَهَا وَمَاعَلَيْهَا *օրէնսգիտութիւն է ճանաչել զոր*
ինչ օգտակար կամ վնասակար է անձին .

لَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْنَا لَمُنَّاسَ فِي خَطَايَا *եթէ չէին շնորհքն Աստուծոյ*
ի վերայ մեր , ապաքէն մեռանէաք ի մեղս մեր .

على مَلَأَ النَّاسَ *առաջի բազմութեան մարդկան .*
ان الهدايا على مقدار مُهْدِيهَا *նուէրք ըստ կարի նուիրատուաց*
մատուցանին .

256. عن :

كَشَفَ عَنْهُ الْغِطَاءَ *ի բաց եհան , էառ ի նմանէ զքողն .*

خَرَجْتُ عَنْ الْبَلَدِ *քաղաքէն դուրս ելայ .*

رَمَيْتُ السَّهْمَ عَنْ الْقَوْسِ *նետը արձակեցի աղեղէն .*

257. عند . առ , քովը .

عند الحق و عند الخلق *առ Աստուծոյ և առ մարդիկ .*

مَرَزْتُ بِغُلَامٍ وَاقِفٍ عِنْدَ سَيِّدِهِ *իւր տիրոջը քովը կեցող ծառա-*
յին անցայ (քովը գացի , հանդիպեցայ) .

مَا تَفَعَّلَ مِنْ خَيْرٍ تَحْدُهُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى *զոր ինչ գործես բարի , կը գըտ-*
նես առ ընթեր Աստուծոյ .

عند المتقدمين و عند المتأخرين *առ առաջինսն և առ յետինս .*

عند البلاء و عند الحكما *առ ճարտարախօսս և առ իմաստունս .*

258. R . Ժամանակ .

اللَّهُمَّ احْفَظْنَا مِنَ الْفُضِيحَةِ عِنْدَ الْقِيَامَةِ *Ո՛վ Աստուած , պահեա*

զմեղ ի նշուակէ յաւուր յարութեան .

فَلَا عَيْبَ فِيهِمْ غَيْرُ مَا اسْتَيْقَظَ

359. Գիր բաց ի , ան , առանց .

غَيْرُ مَا ذَكَرَ բաց յայնմանէ որ յիշատակեցաւ .

يَوْمَ غَيْرِ مُعَيَّنٍ անորոշ օր մի .

فَلَا عَيْبَ فِيهِمْ غَيْرُ أَنْ ضَيُّوْفَهُمْ
تَلَامُ يَنْسِيَانِ الْأَحْبَةَ وَالْوَطَنَ

Ապա անոնց (ասպնջականաց) վրայ ուրիշ պակասութիւն չկայ բայց միայն այն որ պարսաւանաց արժանի կ'ընէ նոցա հիւրերը վասն այնր զի մոռացան իրենց բարեկամներն և հայրենիքը .

360. فَوْقَ ի վեր , ի վերոյ , ի վերայ .

الزِّي فوق السماء تحت الزِّي ի վեր քան զերկինս, ի ներքոյ երկրի, հողոյ .

العَادَةِ فوق արտաքոյ սովորութեան , արտասովոր .

فَوْقَ الْمَأْمُولِ فوق ի վեր քան զոր էրն ի խորհրդեան .

فَوْقَ الْحَدِّ , فوق الغَايَةِ ի վեր քան զամենայն ակնկալութիւն .

أَنْفَاقِ անդր քան զչափ . زَيْدٌ فوق النَافَةِ ի վերայ ուղտուն է Զէյտ .

361. فِي ի մէջ .

فِي الْمَاءِ فِي الْكَوْزِ ջուրն ի սափորին է . فِي زَمَانِنَا

فِي الْمَطْبُوعِ فِي الْحَتِّ հնազանդն է ի դրախտին .

أَلَعَيْنُ تُدْخِلُ الرَّجُلَ فِي الْقَبْرِ وَالْجَمَلُ فِي الْقَدْرِ չարակնութիւն ի ջուցանէ

قَدْرِ Ի գերեզման և մոծանէ զուղտ ի պոյտն .

الْعِلْمُ فِي الصَّدُورِ لَا فِي السُّطُورِ ի միտս է, այլ ոչ ի գիրտ .

362. Որոշ կամ անորոշ ժամանակ եւ կամ անորոշ

տեղ ցուցնող բառերուն վրայ فِي նախդիրը չի գրուիր ,

զոր օրինակ . سِرْتُ جِينًا ևորայ ճանապարհ ժամանակ ինչ .
صُم شهر رمضان պահեա զամիս Ռամատանի .

صم في شهر رمضان ، سرت في حين Բւստի չըսուիր

363. Դադարում ցուցնող سکون եւ نزول ، دخول
երեք բայերն առանց في նախդրին կ'առնուն իրենց տե-
ղական խնդիրները , ինչպէս .

մտի ի տունն , իջի ի պանդոկն
և դադարեցայ ի քաղաքին . دخلت في الدار չըսուիր

364. قَبْلُ ، قَبْلُ Եառաջ քան .

قبل الوصول Եառաջ քան զհասանել .

قبل الدخول Եառաջ քան զմտանել .

قَبْلُ ، قَبْلُ Եառաջ քան զիս , զմեզ .

365. قُدَّام առաջի .

قدام المفتش առաջի քննչին .

366. لَدَيَّ առ , առ ընթեր , ի ժամանակի . (որոշեալ
խնդրով) .

لَدَيَّ առ ընթեր իմ , քո , նորա .

لدى الایجاب . لدى الانكار Եւրանալն .

367. مِثْلُ ، مِثْلُ նման .

مثل الضَّبغ . مثل النمل . مثل ذلك .

مثل الضَّبغ . مثل النمل մողիղի .

368. مُنْذُ ، مُنْذُ հետէ , ի վեր .

ما رَأَيْتُهُ مَذْ شَهِرًا هَذَا ևտեսայ զնա մեր այս ամիսէն ի վեր .

369. مَعَ հանդերձ , ով .

333. Երանօթութիւն բ. Նախդրաց վրայ *ما* մասնիկը
յաւելնալով, տնմիջական յարակցութեան գաղափարը կու-
տայ, ինչպէս . *فوق* ի վերոյ, *ما فوق* անմիջապէս ի վերոյ .
بعد , *ما تحت* , *تحت* , *مادون* , *دون* , *ما قبل* , *قبل* , *ما بين* , *بين*
ما وراء , *وراء* , *ما بعد* :

334. Երանօթութիւն գ. Վերջերսն *ى* ի ձևով
الف مقصورة (սուղ էլիֆ) ունեցող նախդիրները , ինչպէս
ى , *الى* , *على* , *لدى* եթէ յօդով խնդիր առնուն ,
لدى الوصول , *الى الانسان* զոր օրինակ առ մարդոյ ,
ի հասանելն . *على البداة* . յանկար-
ծուստ , յանպատրաստից .

Եթէ դերանուն խնդիր առնուն , *ى* ճիշդ իբր *ى*
կը հնչուի , ինչպէս .

إِلَيْهِ ի նա . *عَلَيْكَ* ի վերայ քո . *عَلَى* ի վերայ իմ .

لَدَيْنَا առ ընթեր իմ . *لَدَيْكَ* առ ընթեր մեր :

Իսկ եթէ խնդիրն յօդով անուն մը կամ դերա-
նուն մը չէ , *ى* կը հնչուի պարզապէս իբր սուղ էլիֆ
(*ا*) , ինչպէս .

على وجه (առն .

الى وقتها (կնոջն) նորա) :

Գ Լ Ո Ւ Խ Զ .

Մ Ա Կ Բ Ա Յ الظرف

ՅՅԵ. Մակբայը բային ցուցուցած գործողութեան վրայ տեղւոյ , ժամանակի կամ եղանակի պէտք եղած գաղափարը կը յաւելու :

ՅՅԶ. Մակբայներն երեք տեսակ են .

Ա. Բուն մակբայ :

1) Հարցական մասնիկներ (حرفا استفهام) , ինչպէս **أ** և **արդեօք** :

أَمْ يَأْتِيَكُمُ եղբայրս չեկաւ ձեզի .

أَفِي الْحَاقَّةِ دَبْسُكَ أَمْ فِي الْآزِقِ կարասի՞ն մէջ է ուռւադ-թէ տկին մէջ .

أَحَلَّ فِي الْأَنْاءِ أَوْ عَسَلٌ քացա՞խ իցէ յանօթին թէ մեղր .

أَفِي فِيهِ أَلْسِنٌ կա՞յ արդեօք անոր բերանին մէջ ակռայ .

هَلْ يَجْلِسُونَ կը նստի՞ն (կամ պիտի նստի՞ն) ,

هَلْ يَرِثُونَ (կամ պիտի երթա՞ն) :

2) Հաստատական մասնիկներ (حروف التصدیق) **أَجَلٌ ، نَعَمْ ، بَلَى** այո՛ , **جَيْرٌ** և **أَجَلٌ** , ինչպէս , **حُرُوفُ التَّحْقِيقِ** :

Առաջին երեքը հաստատական խօսքի մը հաստատական պատասխան և ժխտական խօսքի մը ժխտական պատասխան տալու համար կը գործածուին . իսկ չորրորդը ժխտական խօսքի մը հաստատական պատասխան տալու համար կը գործածուի :

Առաջին երեքին օրինակ .

زيدَ կանգնեցա՞ւ Զէյտ . نَعَمْ այո՛ , այսինքն قَامَ կանգ-
նեցաւ . اَلَمْ يَقُمْ زيدُ չկանգնեցա՞ւ Զէյտ . نَعَمْ այնպէս է ,
այսինքն لم يقم չկանգնեցաւ . قَدْ اَنَاكَ زيدُ եկաւ քեզի Զէյտ .
اَجَلَ կամ جِيزَ այո , այսինքն . قَدْ اَتَانِي եկաւ ինծի .
زيدَ կամ اَجَلَ այնպէս է , لم يَأْتِكَ չեկաւ քեզի Զէյտ . اَجَلَ կամ جِيزَ այնպէս է ,
այսինքն لم يَأْتِيَ չեկաւ ինծի .

Չորրորդին օրինակ .

زيدَ չկանգնեցա՞ւ Զէյտ . بَلَى այո՛ , այսինքն قَامَ կանգ-
նեցաւ . اَلَسْتُ بِوَالِدِكُمْ ձեր որդին չեղա՞յ . بَلَى այո՛ , այսինքն
اناَ չեմ ձեր հօգն . اَيُّ اي՛ , այնպէս է .
ابوالله երգչու՞մ յԱստուած թէ այնպէս է :

ԺԻՏԱԿԱՆ ՄԱՍՆԻԿՆԵՐ

ا . م . ل . երկուքն ալ են բացասական մասնիկ ան-
ցեալի և مضارع (يفعل) ձևոյն վրայ կը դրուին . առաջ-
նոյն جحد مطلق պարզ բացասական , երկրորդին جحد مستغرق բովանդակ
բացասական կ'ըսուի , եւ այս վերջինը և և և
մասնիկներէն բաղկացեալ է . առաջինն և ոչ և երկրորդը
և դեռ ոչ կամ բնաւ կը նշանակէ : Օրինակ առաջնոյն ,
لم يسمع չլսեցի . لم يسمع . Զմեաց . لم يسمع . Զմեաց .
չլսեցի . لم يسمع = لم يسمع . Օրինակ երկրորդին ,
لم يسمع . Զմեաց . Զմեաց . Զմեաց . Զմեաց . Զմեաց .
222. Մանօթուծիւն . Այս մասնիկն՝ եթէ ماضی ին

(فعل) վրայ դրուի, երբ, որովհետև կը նշանակէ, ինչպէս .
 مَا أَكَلْتُ الطَّعَامَ երբ Զէյտը գլխաւորտ եղաւ .
 երբ կերայ կերակուրը . لَمْ يَنْقُضْ بَيْعُهُ երբ օգուտ չը-
 րաւ ինձ, վաճառեցի զնա :

ոչ և (نفي الحال) ներկայի մասնիկ մասնակն ոչ, քաջասական
 (تأكيد نفي الاستقبال) ոչ բնաւ . (نفي الاستقبال) քաջա-
 սական մասնիկներ ապառնելոյ :

Հասնիր ما كُلُّمَا يَتَمَتَّى الْمَرْءُ يُدْرِكُهُ تَجْرِي الرِّيحُ بِمَا لَا تَشْتَهِي السُّفُنُ
 մարդ ամէն անգամ այնմ յոր կը յուսայ, քանզի հող-
 մունք կը ջնջեն յայն կողմն զոր չեն ակորժիր նաւք :

զիք ինչ մնայուն ի վերայ երկրի :
 ոչ պիտինայի ինա և ոչ պիտի պատուէ զնա
 (անգամ) թերութենէ զերծ պիտի չըլլայ (չէ) . لَنْ يَقْدَرَ
 բնաւ չպիտի կարողանայ
 لَنْ أَقُولَ բնաւ չպիտի ըսեմ .
 لَنْ يَكُنَ الصَّالِحُونَ مُحِبِّينَ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ բարեպաշտք բնաւ չպիտի
 զրկուին Աստուծոյ գլխութենէն :

ոչ . (نفي) ինչպէս .

لا تَكُنْ فِي وَقْتِ بَحْثٍ صَامِتًا مِثْلَ الصَّمِّ յորժամ խօսիլ դիպիցի,
 մի՛ լիցիս անխօս իբրեւ զկուռս :

Ն քաջասականը սակաւ անգամ կատարեալի վրայ կե-
 րեի, ինչպէս . لَا ذُقْتُ فَقْدَكَ وَلَا عِشْتُ بَعْدَكَ
 բոլոր քո և ոչ կեցի զհետ քո :

أَنْتَ և أَنَا , حَيْثُ ԻՐ ԻՐ և آيِنَا ԻՐ ԻՐ 4)

ԱՆՔ Է ԻՆ ՎԱՅԻՆ ԵՒ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՄԵՐՈՍԻՍԻՆ ԵՒ ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՄԵՐՈՍԻՍԻՆ :

« Ինչպէս , մահը կը հասնի քեզ .

. կեցաւ որ ո'ւր ինչ . գտաք որ ո'ւր ՀԻՆՏ՝ յԵԺՏԻՄ

حَيْثُمَا تَفْعَلْ يُكْتَبَ فَعْلُكَ ۖ

ուր և մե-
ղանչես, գիտէ զքեզ Աստուած, թէ և արջառոյ եղջիւրին
մէջն ըլլաս :

5) *h^opp, hpph* . إذا ، إذما ، إذا ، متى ما ، متى

ձ իսկոյն .

«وَعَدُ الَّذِي اسْتَظَرُّهُ إِلَى الْآنِ * ۝ ۱۰۰ ۝» Երբ բազդը պիտի կատարէ իւր խոստումը
պատահմամբ մինչև ցարդ . «مَا تَلَقَّ مِنْهُ» Երբ տեսակցիս ա-
նոր հետ որուն կը բաղձաս .

Բարերարը կը կատարէ (իւր խոստումը), երբ խոստանայ. և ամպը կ'անձրեւէ երբ որոտայ. *إِذَا عَشِيَ الْفَتَى مَاتَيْنَ عَامًا فَلَا يُقَاسُ عَلَيْهِ* . երբ մէկը երկու հարիւր տարի ապրի, (այլոց) օրինակ չկրնար ըլլալ. *اسرَّ إِذَا نَظَرْتُ إِلَى كِتَابِ كَانِي عَاشِقٍ وَهُوَ الْحَبِيبُ* . երբ կը գիտեմ այսինքն կ'ընթեռնում գիրք մը կ'ուրախանամ իբր թէ սիրահար մի եմ եւ նա սիրելի .

[illegible]

* Կը նշանակէ որ այս խօսքին մէջ :

6) تَلَقَّاءَ կողմն , կոյս .

من تَلَقَّاءِ كَاطِمَةٍ Բազմէի կողմէն .

تَوَجَّهَ تَلَقَّاءَ التَّارِ երեսը հրոյն կողմը դարձուց .

7) ثُمَّ այսուհետեւ կամ այնուհետեւ .

ثُمَّ بَنَوْا فِي سُهُولِ الْأَرْضِ الْحِصُونَ وَالْمُدُنَ وَالْقُرَى այնուհետեւ երկրիս բլուրներուն վրայ պարիսպներ , քաղաքներ և գիւղեր շինեցին . ثُمَّ اعْلَمَ այսուհետեւ կամ դարձեալ գիտցիր :

8) قَدْ այս մասնիկը սովորաբար مضارع ին վրայ գրուելով՝ կը նշանակէ երբեք և ماضی ին վրայ գրուելով՝ կը նշանակէ հիւսիս , հիւսիս , հիւսիս , ինչպէս .

قَدْ بَلَغَ أَنْ هَؤُلَاءِ الشَّبَابُ مِنْ أَصْحَابِ الْفَضْلِ وَالْعِرْفَانِ յիրաւի հաղորդուեցաւ մեղ թէ այդ երիտասարդները առաքինի են եւ գիտուն .

إِنَّ الْكَذُوبَ قَدْ يَصْدِقُ յիրաւի ստախօսը կ'ողղակօսէ երբեմն . قَدْ تَقَدَّمَ أَنْ الْأَرْضَ كَرَوِيَّةً արդէն ստուգիւ գիտցայ . قَدْ عَلِمْتُ խօսք անցաւ թէ երկիրս բոլորչի է :

مَّا كَانَتْ سَاكِلًا نَحْنُ مَضَارِعَ ին վրայ ալ գրուելով , قَدْ عَلِمْتُ կը նշանակէ , ինչպէս .

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ أَحْوَالَنَا ճշմարտիւ գիտէ Աստուած մեր վիճակները :

9) قَطَّ բնաւ .

مَا رَأَيْتُهُ قَطَّ բնաւ չտեսայ զնա .

10) كُلَّمَا . Երբեք , Երբեք , Երբեք .

كُلَّمَا خَرَجُوا مِنَ الدَّارِ ամէնքն ի միասին տունէն դուրս ելան . كُلَّمَا يَدْخُلُ الْبَلَدَ ամէն անգամ որ քաղաքը կը մտնէր .

[illegible]

(Ժամը քանի՞ է) ո՞ր ժամ քանի՞ է ԿՄ ժամը

[illegible]

12) Կ՝ որպէս և (ինչպէս որ) .

• որպէս և արժանն է . կա Եղև . որպէս և Կան

յառաջագոյն և որպէս ևս Կա ի սաբակ

13) *կիֆա* և *կիֆ* որպէս, որպէս և .

ինչպէս որ կ'ըլլայ . Կի՞նքմա Իկոն , Ինչպէս Կը Ինի , Իկոն Իկոն

կամ հարցմամբ . ի՞նչպէս կ'ըլլայ :

14) هُنَا = هُنا . ههنا . ههنا : ههنا ههنا ههنا ههنا

15) h هُنَالِكَ ، هَاهُنَا ، هُنَاكَ

անդ է հօրեղբորորդիի . **سَمِ اِنْ عَمِكَ**

անդ է մօրեղբօրդ աղջիկը . بِنْتُ خَالَتِكَ هنالك

16) *Ժամանակ* *حين*

Հին Ժամանակներէն զարգացող Երկրները Կարգաւորելու Կարողութիւնը

17) حَيَّ ԴՐԱԿԵՍ ՂԻ , ՄԻՆԶԼ , ՄԻՆԶ .

Եկայ որպէս զի այցելեմ քեզ . جئتُ حتى أزورك

Հասնիս անոնց . քայլէ ամիս حتى تذكركم

[illegible]

لا يَفْلُقُ بَابُ التَّوْبَةِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا . ۞

դուռն զղջման, մինչև այն ժամանակ յորում արեգակն

արևմուտքէն ծագի :

18) *انذ* *نذر* *نذر* .

اذن تَدْخُلُ الْجَنَّةَ لِمَنْ قَالَ أَطِيعَ اللَّهَ (ասէ), «ապա մտցես ի դը-
րախտն», ցնա որ ասէր թէ հպատակիմ կամացն Աստուծոյ:

19) كَيْ որպէս զի, զի:

أُحِبُّ طَوْلَ الْعُمَرِ كَيْ أُحْصِلَ الْعِلْمَ սիրեմ զերկարակեցութիւն, զի
ստացայց զգիտութիւն:

20) أَبَدًا մշտնջենապէս, ابد الاباد ի յաւիտեանս ժա-
մանակաց. من الازل الى الابد ի յաւիտեան. Երբեք չպիտի մեռանի:
Երբեք չպիտի մեռանի:

21) كَذَلِكَ նմանապէս.

التبات يتحرك و ينمو كذلك الانسان տունկը կը շարժի եւ կ'աճի
նմանապէս մարդը:

22) مَا քանի որ, որչափ ժամանակ որ.

ما دار الْفَلَكَ وَ فِي الْبَهَارِ وَسَبَّحَ اسْمُكَ քանի որ երկինք շրջան
կ'ընէ, եւ ծովերուն մէջ ձուկը կը լուղայ, (այսինքն
մինչեւ ի կատարած աշխարհի):

23) لِمَا ، لِمَا كَيْمَهُ ինչո՞ւ.

لِمَا سَكَبَ آلَاءُ Է՞ր եհեղ զջուրն
ինչո՞ւ ոստը կտրեց. لِمَا قَصَبَ الْفُصْنَ Է՞ր կիւղիկը զմեղրն.

24) لِي վասն.

لِيَنْفَتَحَ որպէս զի բանայ:

25) أَمْسِ յերէկն.

238. Երբեք չպիտի մեռանի. երբեք չպիտի մեռանի. Երբեք չպիտի մեռանի.
نصب ماضٍ فعل مضارع Էրբեք չպիտի մեռանի.

կ'ընեն, իրենցմէ ետքը ղօրութեամբ * ان مصدریه ունենալ-
նուն համար (§ 117) եւ նշանակութիւնը կը փոխեն ա-
պառնուոյ մօտք անորիշ դերբայի, ինչպէս .

سِرْتُ حَتَّى اَدْخُلَهَا . գնացի մտանել անդր .

زُرْنِي فَأَكْرِمَكَ . այցելէ ինձ, որպէս զի մեծարեմ գրեզ .

لَا تَأْكُلِ كُلَّ السَّمَكِ وَتَشْرَبِ اللَّبَنَ (Քուրան, խմել), այսինքն ձկան վրայ կաթ մի՛ խմեր .

لِيُبَيِّنَ . յայտնելու համար .

لَا يَبَيِّنُ لِي وَانْ تَشْرَبِ اللَّبَنَ ، زُرْنِي فَأَكْرِمَكَ ، حَتَّى أَنْ أَدْخُلَهَا .

239. Բ. Շինուածոյ մակրայներ .

Աստուծոյ կը շինուին գոյականէ, ածականէ, դերբայէ և
մինչև իսկ նախդրէ՝ հայցական հոլովի ձևն առնելով յա-
ճախ, և կը վարուին երբեմն զուգորդաբար այսինքն կըրկ-
նութեամբ .

ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐԷ ՇԻՆՈՒԱԾ ՄԱԿՐԱՅՆԵՐ

يَوْمَ الْيَوْمِ . այսօր . غَدًا . ի վաղիւ . يَمِينًا وَشِمَالًا . ընդ աջմէ և ընդ
ահեկէ . شَرْقًا وَغَرْبًا . յարեւելից և յարեւմտից կուսէ .

شَرْقًا وَغَرْبًا . ի հարաւոյ և ի հիւսիսոյ . زَيْمًا . զար-
նանոյն . شَتَاءً . ի ձմեռայնի . خَرِيفًا . ամառայնի . صَيْفًا .

بُكَرَةً وَعَشِيًّا . առաւօտ և երեկոյ . حِينَئِذٍ . յայնմ ժա-

* ان مصدریه այն մասինն է որ فعل مضارع ին սկիզբը դրուելով՝ կ'ընէ, այսինքն բային ծայրը ֆէթհայով կը կարդացնէ և նշանակութիւնն անորիշ դեր-
բայի կը փոխէ, ինչպէս . ان يكون . ըլլալ . ان يذهب . ելլալ . ان يفرح . զուար-
թացնել .

մանակի . لَيْلاً وَنَهَاراً . այն օր , յայնմ առուր .
 քերի եւ ի տուրնջեան . يوماً من الايام .
 կամ وَاِهْلًا ، وَهَلَةً . ժամանակ ինչ ժամանակ .
 անիւ և յառաջ , զառաջինն . պատահարաւ
 يوماً فَيَوْمًا . ժամանակ առ ժամանակ .
 օր ըստ օրէ . عصرًا بعد عصرٍ .
 հայր ի հաւէ . اَبًا عن بَدَدٍ . զաւակէ ի զաւակ .
 Լկամ որդի ի հօրէ . جَدَّ بَجَدٍ . հաւէ ի հաւ .
 իւրեանց աստիճանաց . بلا فاصله . անընդհատ .

ԱՆՎԱՆՆԵՐԷ ԵՒ ԴԵՐԲԱՆՆԵՐԷ

ՇԻՆՈՒԱԾ ՄԱԿԱՆՆԵՐ

خصوصاً ، خصوصاً . ի մօտոյ . عن قريب الزمان կամ عن قريب ، قريباً .
 մանաւանդ . بالخصوص կամ على الخصوص ، خاصة ، بالاخص ، بالخاصة .
 դուռն ու . قليلاً وكثيراً . առհասարակ . بالعموم կամ على العموم ، عموماً .
 և ակամայ . طوعاً وكرهاً կամ طائعاً وكرهاً . բազմիցս .
 ի սրտէ . باطناً وظاهراً . արտաքուստ և ներքուստ . داخلاً وخارجاً .
 , չափի . بالغاً ما بلغ . ի մեծ . مبدئ كبراً عن كبر . առերես .
 թա . خالية الخالي . կոյր զկուրայն . عَلَى الْمَيِّتِ . լիովին .
 لا جَرَمَ . շարունակ . على الاتصال կամ متصلاً ، متصل .
 . ի զուր . طائلاً لا طائلاً . հարկէ ի ալե . لا محالة ، لا بُدَّ .
 . հաւասարապէս . على السوية կամ على التساوى ، متساوياً ، سوية .
 և աւ . دَانِئًا لِدَانِئِهَا . կամ سَيِّئًا لِسَيِّئِهَا . ամբողջապէս . بالكلية .

ՁՅ0. Շաղկապը բառ կամ նախադասութիւն մը նախորդ բառի կամ նախադասութեան մը հետ կը յօդէ յայտնապէս կամ գորութեամբ:

281. Շաղկապին կ'ըսուի حرف المطف , նախորդին
المطوف عليه , կցորդին المطوف և վերջին երկուքին միանդա-
մայն المتعاطفان :

282. Դիտելի է թէ معطوف եղող բառն ինչ հո-
լով որ ունենայ, معطوف ալ պարտի նոյն հոլովն ունենար:

383. **Շաղկապներն** (الحروف العاطفه) առան են, որ են հաւանական և անհաւանական լինելու համար օգտագործուող բառերն են։

Եկն առ իս Պէքր և Խալիտ .

Հայր իմ և մայր իմ սիրեն զիս .
يُحِبُّني والدي و والدي

գիտցայ թէ ծուլութիւնն
Ե թուլութիւնն երկու մեծ թերութիւններ են :

[illegible]

բ. Բ անմիջապէս յետոյ . որպէս զի .

جا، کُم زید فَمَرُو Եկին առ ձեզ Զէյտ, և ապա Ամիրու .

դ. Բայնուհետեւ .

[illegible]

տութիւն մարմնոց, այսինքն (մարմնոյ), այնուհետեւ գիտութիւն կրօնից .

يَجِبُ الْعِلْمُ نَمَّ الْعَمَلُ կարևոր է գիտութիւն (կրօնից), այնուհետեւ գործադրութիւն .

դ. մինչև անգամ, իսկ, Այս բառը կը գործածուի իբր նախդիր և մակբայ, ինչպէս տեսանք արդէն, և թէ իբր շաղկապ .

1) Իբր նախդիր .

أَعْبُدُ اللَّهَ تَعَالَى حَتَّى الْمَوْتِ պաշտեմ գրարձրեալն Աստուած մինչև ցմահ

2) Իբր մակբայ .

أَزْجَلُوا وَسَارُوا حَتَّى طَلَعَتِ الشَّمْسُ այնուհետեւ չուեցին և ընթացան մինչև որ արեգակը ծագեցաւ .

لا يَكُونُ الصَّالِحُ صَالِحًا حَتَّى يُرْضِيَ لَاحِيَهُ مَا يُرْضِي لِنَفْسِهِ բարեպաշտ անձըն չէ բարեպաշտ մինչև որ (չ) կամենայ իւր եղբորն ինչ որ կը կամենայ իւր անձին .

3) Իբր շաղկապ .

جَاءَ الْقَوْمُ حَتَّى الْمَشَاءِ եկն ժողովուրդն, (և) հետիքն անգամ .

مَاتَ النَّاسُ حَتَّى الْإِنْيَاءِ մեռան մարդիկ, (և) մարդարէք անգամ .

أو կամ .

مَنْ سَرَقَ أَوْ عَمِلَ مَا يُشْبِهُهُ يُعَذَّبُ مِنَ السَّرَقَةِ այն որ կը գողանայ կամ կը գործէ գործ ինչ այնպիսի, գողենոյ համարի է .

سِرْمُسِرْعًا إِنْ رَاكَ أَوْ مَاشِيًا գնա՝ արագութեամբ, կամ հեծեալ կամ հետիտն .

أَرِيدُ أَنْ أَكُونَ إِمَّا كَاتِبًا أَوْ شَاعِرًا կամիմ լինել նոտար կամ քերթող .

هَذَا الشَّيْءُ أَمَّا شَجَرٌ أَوْ حَجَرٌ այս նիւթ կամ ծառ է կամ քար .

الْعَدَدُ إِمَّا زَوْجٌ أَوْ فَرْدٌ դար կամ կոճատ է թիւ .

դ. **إِذَا** կամ.

سَيَجِيءُ الْيَوْمَ عِنْدَنَا أَمَّا اخُوكَ وَإِنَّمَا إِنَّ عَمَلِكَ
ընթեր մեր, կամ եղբայրդ և կամ քո հօր եղբորորդին .
أَمَّا أَخِي تَزَوَّجَ أَمَّا هُنْدًا أَمَّا أَخِي
կամ զքոյր նորա .

է. **أَمْ** կամ, թէ, եթէ .

ارضاءَ اللَّهِ تَعَالَى تَطْلُبُ أَمْ سَخَطَهُ
զհաճութիւն Աստուծոյ խնդրի-
ցես, եթէ զցատումն նորա . أَتَى زَيْدٌ أَمْ عَمْرُو
Չէյտ կամ Ամրու է կամ էր նա .

ը. **لَا** ոչ .

إِعْمَلْ صَالِحًا لَا سَيِّئًا } բարի գործ գործէ և ոչ
إِعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا تَعْمَلْ عَمَلًا سَيِّئًا } չար գործ .

թ. **بَل** հապա, այլ .

الْأَخْيَارُ لَا يُعَاشِرُونَ الْأَشْرَارَ بَلْ يَقَرُّونَ مِنْهُمْ
բարեբախտոյ անձինք
ոչ միայն չեն կենակցիր չարաց հետ, այլ խոյս կուտան ա-
նոնցմէ .

ժ. **لَكِنْ** բայց միայն, այլ .

قَامَ زَيْدٌ لَكِنْ عَمْرٌ (لَمْ يَقُمْ)
յոտն եկաց Չէյտ, այլ ոչ (եկաց
յոտն) Ամր . مَا قَامَ زَيْدٌ لَكِنْ عَمْرٌ (قَامَ)
բայց միայն Ամր .

ادوات الاستثناء

ՄԱՍՆԿՈՒՆՔ ԲԱՑԱՌՈՒԹԵԱՆ

284. Բացառութեան մասնիկները ծանուցեալ նա-
խադասութեան մը հակառակ իմաստով երկրորդ նախադա-
սութիւն մը կ'իմացնեն շրջութեամբ, այնպէս որ եթէ ա-

ռաջինն է հաստատական կամ ժխտական , եզերորդը կ'ըլ-
լա՞յ, ժխտական կամ հաստատական :

ՅԵԿ. Առաջին նախադասութեան մէջ բացատրեալ բառին կ'ըսուի, المستثنى منه, բացառութեան մասնկան, أداة الاستثناء, երկրորդ նախադասութեան մէջ բացատրեալ բառին المستثنى عنه, ինչպէս قام القوم، الا زيدا, յոտն եկաց ժողովուրդն., այլ ոչ (եկաց յոտն) Զէյթ :

إداة الاستثناء *ኢ* الا ، المستثنى منه *ኢ* القوم *ሀይወታኩ ደኒ*
 . المستثنى *ኢ* زبدأ *ኢ* اداة الحصر *ከሥላ*

286. **Բացառութեան մասնկոտնք են** **الا** ، **سوئ** ، **غير** ، **لا** ، **لكن** ، **حاشا** ، **خلا** ، **عدا** .

287. Բացառութիւնն երեք տեսակ է .

ա. **المستقى المصل** , յորում հաստատական խօսքն ամբողջ և լիբ է և **مستقى منه** ին համացեղ , ինչպէս է վերի օրինակը . նոյնպէս են նաև **الناس الا عمراً** մարդիկ զբօսան բաց ի յիմբէ և **اشتريت العبد الا نصفه** գնեցի զգառայն բաց ի կիսոյն :

բ. المستی الشَّقَطُ , յորում դարձեալ հաստատախոսն
խօսքն ամբողջ և լիւր է և սակայն մ. Գ. Գ. Գ. Գ. Գ.
տարացեղ, ինչպէս . جاءني القوم الابيرا եկաւ ինծի ժողո-
վուրդը բաց ի յուղտէն :

7. المستی المنفَرَعُ , որում միտի հանդէպ աւելորդ բառ մի է . ինչպէս նաեւ «ما جاني الا زيد» (79) «ما رأيت الا زيدا» (80) . Բայց միայն 2-րդ տեսիլքը չի 2-րդ է :

388. Ծանօթութիւն. Բացասական նախադասու-
թեանց. مستثنى منه հոլովով եւ թուով եւ սեռով կը հա-
մաճայնի مستثنى من հետ, ինչպէս.

ما قام احدٌ الا زيد. ոչ ոք եկաց յօտն բաց ի Զէյտէ.

مَا رَأَيْتُ امْرَأَةً اِلَّا هِنْدًا. ոչ կին մի տեսի բաց ի Հինտէ.

اِنْ الْفَاسِقُ اِلَّا مُرْذُولٌ. շնացողն ոչ այլ ինչ է. եթէ ոչ նշաւա-
կելի:

ՀԵՏԵՒՈՂԻ ԾԱՂԿԱՊԻ

389. Ժ. حرف الشرط. եթէ. اِنْ.

اِنْ شَاءَ اللهُ. եթէ կամիցի Աստուած.

اِنْ تَنْتَبْ تُعْفَرْ ذُنُوبُكَ. եթէ զղջաս, կը ներուին մեղքերդ.

اِنْ تَذَكَّرْ رَبَّكَ يَذْكُرْكَ. եթէ յիշես Տէրդ՝ հա-
աւ քեզ կը յիշէ, և եթէ շնորհակալ ըլլաս նման՝ վաւե-
րնէ քեզ իւր բարիքը. اِنْ شِئْنَا أَكَلْنَا وَ اِنْ شِئْنَا لَمْ نَأْكُنْ. եթէ
ուզենք՝ կուտենք, և եթէ ուզենք՝ չենք ուտեր:

Բ. اِنْ (ի սկզբան խօսից, քէսրէով) ճշմարտիւ.

اِنْ السُّؤَالَ حَقٌّ. ճշմարտիւ, իրաւ է հարցաքննութիւն (յա-
ւուր դատաստանին).

اِنْ اَوَّلَ النَّاسِ اَوَّلُ النَّاسِ. ճշմարտիւ, մարդկան առաջինն (Ա-
դամ) առաջին մոռացողն եղաւ.

Գ. اِنَّ (ի մէջ խօսից, ֆէթհայով) թէ, ճշմարտիւ.

لَقَدْ أَنَا اللَّهُ تَعَالَى قَادِرٌ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ Կը հաւատամ թէ բարձեալն
վեր- Բَلَّغْنِي إِنْ رَجَلَا قَامَ إِلَيْكَ է . Աստուած ամէն բանի կարող է .
բահասու եղայ թէ ներկայացաւ քեզ ոմն .

դ . ԿԱՆՆ ԻԲՐԷ ԹԷ .

ԿԱՆ ԻԲՐԷ ԹԷ անիրաւութիւնն հուր մի է .

ե . ԻՆ ԹԷԼ , ԹԷԿԵՍԼ .

فَهُمْ عِنْدَكُمْ مَوْقِرُونَ وَإِنْ كَانُوا عِنْدَ الْغَيْرِ مَحْقَرُونَ Նոքա մեծարելի են
առ ընթեր ձեր, թէպէտև եպերելի են առ ընթեր այլոց .

զ . ԿՈ ԵԹԷ .

لَوْ كَانَ شَيْخًا جَلَسْتُ بِجَنْبِهِ Կապքէն եթէ ծեր ըլլար ի հարկէ
պիտի նստէի առ նմա .

է . ԼՈՎ ԵԹԷ ՈՂ .

لَوْ لَا زَيْدٌ لَّذَهَبَ عَمْرُوهُ Եթէ չըլլար Զէյտ , անշուշտ պիտի
երթար Ամր . Եթէ դու ԼՈՎ ԱՆԿ ԴԱՐՈՒՄ ԵՒ ԵԹԷ Լَطَرْدَتْكَ مِنْ عِنْدِي Երթար Ամր .
Դպրոց չստանալի , անշուշտ պիտի վանէի զքեզ քովէս .

ը . ԿԱՆ ԿՈՆԻՆԸՆ .

جَاءَنِي رَجُلٌ أَيْ زَيْدٌ Եկն առ իս այր ոմն , այն ինքն է Զէյտ .

Գ Լ ՈՒ Խ Ը .

ՁԱՅՆ ԱՐԿՈՒԹԻԻՆ

الاصوات الحروف المتأداة ، حروف النداء

290. Ձայնարկութիւնը մասնիկներն են որոնք յանկարծական զգացմամբ յառաջ եկած հոգւոյն այլ և այլ կերքերը կը յայտնեն , ինչպէս آه և آخ ցառ և հառաչանք , أف զգուանք և անձուկք կը յայտնեն .

آه من الموت ա՛հ յերեսաց մահուն .

آه من العشق وحالاته آخرق قلبی بحراراته ա՛հ տարփանացս և ընթացից նսրա (սիրելւոյս) . տոչորեց սիրտս իւր բորբոքով .

291. Կոչականի մասնիկներն են يا ، آى ، آيا և آيا

ՈՒՂՂԱԿԱՆ ՀՈՂՈՎ ԿՈՉԱԿԱՆ

292. Կոչական (منادى) բառն رفع կ'ըլլայ , այսինքն ուղղական հոլով կը դրուի .

ա . եթէ յատուկ անուն է և ծանօթ անձի մը ուղղեալ , ինչպէս . يا زيد ո՛վ Զէյտ . يا ابراهيم ո՛վ Աբրահամ . يا نعمان ո՛վ Նուման .

բ . եթէ առանց յօդի հասարակ անուն է և ծանօթ

անձի մը ուղղեալ, ինչպէս . 'يا رجل' այր . 'يا نَار' ո՛վ հուր . 'يا معلمون' ո՛վ դասատուք .

سَمِعَ الْأَمْرَ بِدَارَيْنَ لَنَا يَفْتَاضْ դիւրացո՛ւր մեր գործը յաստիս և ի հանդերձ լուսնի , ո՛վ առատապարգև Տէր .

ՀԱՅՏԱԿԱՆ ՀՈՒՈՎ ԿՈՉԱԿԱՆ

293. Կոչական բառը نصب կ'ըլլայ , այսինքն հայ-ցական հոլով կը դրուի .

ա. Եթէ անորոշ՝ այսինքն առանց յօդի է , և անձա-նօթ անձի մը ուղղեալ, ինչպէս .

يا رجلًا خُذْ بِيَدِي ո՛վ այր , կա՛լ զձեռանէ իմմէ . (խօսք զոր կոյր մը կրնայ ուղղել անձանօթ անձի մը) .

يا غافلاً وَالْمَوْتُ يُطَلِّبُهُ ո՛վ անմիտ , չի գիտեր թէ մահը կը խնդրէ զնա . 'يا رجلًا كَرِيماً' ո՛վ այր պատուական .

բ. Եթէ յատկացուցիչ կամ խնդիր ունենայ, ինչպէս ո՛վ 'يا بَانِي الْقُصُورِ فِي الْبُلْدَانِ' ծառայդ Աստուծոյ . 'يا عَبْدَ اللَّهِ' չինողդ ապարանաց ի քաղաքո . 'يا طَالِعاً جَبَلًا' ո՛վ որ ելա-նեսդ ի լեառն . 'يا كَرِيمَ الْآبَاءِ' ո՛վ պատուականդ հարց .

يا رَفِيقاً بِالْعِبَادِ դեղեցկագէ՛մ դու . 'يا غَارِسَ الْأَشْجَارِ فِي الْبُسْتَانِ' ո՛վ թափդ ես ի վերայ մարդկան . 'يا مُفْتِحَ الْأَبْوَابِ اقْشَعْ لَنَا خَيْرَ الْبَابِ' տնկողդ ծառոց ի պարտիզի . 'يا فَاعِي الْغُرَبَاءِ' ո՛վ բացողդ դրանց , բա՛ց մեզ զգուռնն բարի .

يا عَبْدَ اللَّهِ الشَّرِيفِ ո՛վ այրդ Աստուծոյ սուրբ .

Գ Ի Տ Ե Լ Ի Ք

294. Հայցական հոլով կոչականը *أَدْعُو* կը կարդամ, *أُنَادِي* կը կոչեմ, *أُرِيدُ* կը կամիմ, *اسْمَعْ* լսէ ներգործական բայերէն մին կենթադրէ, որուն իբրեւ սեռի խնդիր է.

295. Եթէ կոչականը յատուկ անուն է կամ յատկացուցչով որոշեալ, կոչականի մասնիկը զօրութեամբ կ'իմացուի շատ անգամ, ինչպէս. *ابراهيمُ* ո՛վ Աբրահամ, *يوسف* ո՛վ Յովսէփ. *اللَّهُمَّ أَبْعِدْنَا عَنِ الْمَعَاصِي* ո՛վ Աստուած, հեռացու՛ր զմեզ ի մեղաց. *فاطرَ الْكَائِنَاتِ* ո՛վ արարիչ տիեզերաց. *رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا نِعْمَةً مِّنَ السَّمَاءِ* ո՛վ Տէր, իջեցո՛ւր մեր վրայ յերկնից բարիք մը .

296. Եթէ կոչական բառը յօդ ունենայ, քաղցրաճայնութեան համար *هَذَا* *أَيُّهَا* և *أَيُّهَا* բառերէն մին կ'աւելցուի յօդէն յառաջ և կոչականի մասնիկը կրնայ պահուիլ կամ կրճատուիլ, ինչպէս. *يَا أَيُّهَا النَّاسُ* կամ *إِيهَا الْفَاضِلُ* ո՛վ մարդիկ. *يَا أَيُّهَا الْفَاضِلُ* կամ *يَا أَيُّهَا النَّاسُ* ո՛վ մարդիկ. *يَا أَيُّهَا الرَّجُلُ* կամ *يَا أَيُّهَا الرَّجُلُ* ո՛վ այր. *يَا أَيُّهَا الرَّجُلَانِ* կամ *يَا أَيُّهَا الرَّجُلَانِ* ո՛վ արքեւ երկուքին. *يَا أَيُّهَا الْإِمْرَأَةُ* կամ *يَا أَيُّهَا الْإِمْرَأَةُ* ո՛վ արք. *يَا أَيُّهَا الْإِمْرَأَتَانِ* կամ *يَا أَيُّهَا الْإِمْرَأَتَانِ* ո՛վ կանայք երկուքին. *يَا أَيُّهَا الْغَنِيَّ* կամ *يَا أَيُّهَا الْغَنِيَّ* ո՛վ ընկեր իցի՛ւ թէ հարուստ լինէիր. *يَا أَيُّهَا* (*يَا أَيُّهَا* կամ *يَا أَيُّهَا*) *اللَّهُمَّ* (*Վոխանակ*) *يَا أَيُّهَا* ո՛վ Աստուած .

Դիտողութիւն . Միայն الله բառին ծայրը փոխանակ Ի կոչական մասնկան շիտտէյով Դ մը կ'աւելնայ .

397. Ի հասարակ է մօտաւորի (قريب) , միջնոյ (مُتَوَسِّط) և հեռաւորի (بعيد) միանգամայն .

Ի Բա-
ժանմանէ հօք իմոյ , ո՛վ ցանկութեանս միւսանգամ տե-
տութեան մօր իմոյ .

398. Ի Բա-
ժանմանէ հօք իմոյ , ո՛վ ցանկութեանս միւսանգամ տե-
տութեան մօր իմոյ .

399. Ի Բա-
ժանմանէ հօք իմոյ , ո՛վ ցանկութեանս միւսանգամ տե-
տութեան մօր իմոյ .

300. Եթէ կոչական բառն երեքէ աւելի գրով բաղ-
կացեալ է՝ վերջին գիրը , և եթէ բարդեալ է՝ երկրորդ
բառը կը կրճատի (ترخيم) երբեմն , ինչպէս .

Ի Բա-
ժանմանէ հօք իմոյ , ո՛վ ցանկութեանս միւսանգամ տե-
տութեան մօր իմոյ .

ՀԵՏԵՒՈՂԻ ՉԱՅՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆՑ

301. Ի Բա-
ժանմանէ հօք իմոյ , ո՛վ ցանկութեանս միւսանգամ տե-
տութեան մօր իմոյ .

Ի Բա-
ժանմանէ հօք իմոյ , ո՛վ ցանկութեանս միւսանգամ տե-
տութեան մօր իմոյ .

302. وَيْلٌ لَّكَ يَا دَاوُدَ ، هَذَا الَّذِي ، اَلْاَوَّلُ .

وَيْلٌ لَّكَ يَا دَاوُدَ ، هَذَا الَّذِي ، اَلْاَوَّلُ .

وَيْلٌ لَّكَ يَا دَاوُدَ ، هَذَا الَّذِي ، اَلْاَوَّلُ .

وَيْلٌ لَّكَ يَا دَاوُدَ ، هَذَا الَّذِي ، اَلْاَوَّلُ .

لام الاستغاثة

ՅՈՔՆՈՒԹԻՒՆ ԿՈՉՈՂ ԼԱՄ

303. لام الاستغاثة جوڦնութիւն կարդալու յատուկ կոչականի (ل) մասնիկն է որ կոչական բառին կը կցուի և Լամ ին (ل) հետ չլիթուեցող համար ֆէթհայով կը հնչուի , ինչպէս . يا كزيد (հա'ս ինձ , յոգնութիւն) :

304. Երբ բաղում անձինք յոգնութիւն կը կոչուին մի զմիոյ կնի , իւրաքանչիւրին անուան վերայ Լ կոչական մասնիկն և ل (لام الاستغاثة) կը կրկնուին , ինչպէս . يا لائي و يا لابي (հասէ՛ք ինձ , յոգնութիւն) :

305. Եթէ , փոխանակ կրկնելու Լ կոչական մասնիկը , յոգնութիւն կոչեալ անձանց անունները (և) շարկապով միացնենք , առաջին لام الاستغاثة ֆէթհայով և երկրորդը քէսրէյով կը հնչուին , ինչպէս .

يا للتعلم وللادب (ուսումնաւոր և կրթութիւն) :

306. لام الاستغاثة եթէ դրուի ա՛յն անձին անուան
վրայ որուն դէմ յօգնութիւն կը կոչենք մեզ զայլս, քէս-
ըէյով կը հնչուի, ինչպէս .

يَا لَلنَّاسِ لِلْحَرَامِ ո՛վ մարդիկ (հասէ՛ք ինձ յօգնութիւն)
ընդդէմ այսմ գողի .

حرف التَّذْبِيْة

ՈՂԲՈՅ ՄԱՍՆԻԿ

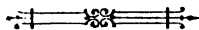
307. وا ذى , ողբական մասնիկ է եւ ողբացեալ
(مندوب) կորուստ (نكل) մը կը յայտնէ, ինչպէս .

كدام وا زيدا واهو'لى Զէյտի . وشباباه եղո՛ւկ երի-
տասարդութեան .

وارفيق الصبا վա՛հ ընկերին երիտասարդութեան .

վ ե Ր Զ

ՈՒԹ ՄԱՍՆՅ ԲԱՆԻ

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ

حساب ايجد

Ինչպէս ըսինք (§. 7), արաբական այբուբենին գիրերը 28 են, որոնցմով հանճարեղ բանաստեղծք կը յօրինեն ժամանակագրութիւն (تاريخ) սքողելով ոտանաւոր կամ արձակ խօսքի մը մէջ անցքի մը կամ դէպքի մը թուականը, առանց թուանշանի կարօտութեան:

Այսպէս غن որ կը նշանակէ 45՝ կուտայ 50. թիւը, سن որ կը նշանակէ 77՝ կուտայ 100, ده որ կը նշանակէ 9՝ կուտայ 109 և غفا որ կը նշանակէ 24՝ կուտայ 124 :

Աստ կը դնենք մէկ քանի օրինակ որոնք թէպէտև թրքական լեզուաւ են և արտաքոյ ի հանգամանաց գործոյն, յարմար դատեցինք սակայն տալ իբրև ճաշակ քրքրաշարժ գրուածոց:

ՕՐԻՆԱԿ Ա.

جته كندی محمد باشا

Սրբայութիւն գնաց Մէհմեմէտ փաշա:

Այս խօսքն որոյ բովանդակ տառից թուական արժէքը ցուցուած է ի ստորև, կուտայ 1288 որ է յիշատակեալ անձին մահուան թուականը:

$$\begin{array}{rcl}
 \left. \begin{array}{l} \text{ج} = 3 \\ \text{ن} = 50 \\ \text{ت} = 100 \\ \text{ه} = 9 \end{array} \right\} \text{جته} & \left. \begin{array}{l} \text{ك} = 20 \\ \text{ن} = 100 \\ \text{د} = 4 \\ \text{ى} = 10 \end{array} \right\} \text{كندی} & \left. \begin{array}{l} \text{م} = 40 \\ \text{ح} = 8 \\ \text{ر} = 20 \\ \text{د} = 4 \end{array} \right\} \text{محمد} \\
 108 & + 134 & + 92 \\
 & & \left. \begin{array}{l} \text{پ} = 2 \\ \text{ا} = 1 \\ \text{ش} = 300 \\ \text{ا} = 1 \end{array} \right\} \text{باشا} \\
 & & + 102 = 1288
 \end{array}$$

ՕՐԻՆԱԿ Բ.

جنانہ انتقال ابتدٰی نعيمہ

Սրբապուծիւն փոխեցաւ Նայիմէ .

Այս խօսքը Նայիմէ անուն կնոջ մը մահուան թուականն է որ է ۱۲۹۱ :

ՕՐԻՆԱԿ Գ.

سنه بیک ایکی یوز التمش اوج اولدی سعد ایده الله

Հազար երկու հարիւր վաթսուն և երրորդ ۱۲۶۳ տարին սկսաւ . երջանիկ ընէ Աստուած :

Այս ճարտարահիւս խօսքին մէջ թուականը, յայտ յանդիման տեսնուելէ ի դատ : ամբողջ խօսքին գրերուն տըլած գումարն ալ միևնոյն թուանշանը կը ցուցնէ :

Ժամանակագրութիւնը չորս կերպ է . ա . تاريخ نام ,
բ . تاريخ جوهرى , գ . تاريخ مهمل , և դ . تاريخ ناقص .
ա . تاريخ نام , յորում բոլոր տառերն ի հաշիւ կ'առնուին , թուական մը ի վեր հանելու համար , ինչպէս տեսնուեցաւ վերի օրինակներուն մէջ . բ . تاريخ جوهرى ,
յորում միայն կետաւոր գիրերն ի հաշիւ կ'առնուին . գ .
تاريخ مهمل , յորում միայն անկէտ գիրերն ի հաշիւ կ'առնուին . դ . تاريخ ناقص ,
յորում խօսքին մէջ դրուած ազդարարութեան մը համեմատ հարկ է թիւ մը նուազեցնել գտնուած թուականէն կամ յաւելուլ :

ՎԵՐՋ ՅԱԻԵԼՈՒԱԾՈՅ

النصيحة

Խ Ր Ա Տ

العلم أوله أمرٌ من البصل وآخره احلى من العسل
والجهل اوله احلى من العسل و اخره امر من البصل

Դառնագոյն է գիտութիւն քան զսոխ զառաջինն , և
յուսկ յետոյ քաղցրագոյն քան զմեղր . քաղցրագոյն է
անուսութիւն քան զմեղր զառաջինն , և յուսկ յետոյ
դառնագոյն քան զսոխ :

الاعتذار و تواضع النفس

ՆԵՐՈՒՄՆ ԵՒ ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ ՅԱՅՏՆԵԼ

نملة جاءت برجلٍ من جراد
توسلاني كمن اى عالينثراد

Մըջիւն եբեր զտան մարախի ,

Դու ո՛վ վեհազն արա՛ հանգոյն Սողոմոնի .

Բ Ա Յ Ա Տ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Մըջիւնն ալ Սողոմոնեան կոչուեքին մասնակից ըլլա-
լու փափաքանօք , մարախի մէկ սրունն ընծայ տարաւ .
բայց Սողոմոն չարհամարօեց այլ ընդունեց զայն , վասն զի
մըջիւնն իւր կարողութենէն ի վեր բան մ'ըրաւ մարախի
սրուն մը բարձեալ տանելով , մինչ մատուցանողին կարո-
ղութեան համեմատ է և պարտի լինել ամէն ընծայ :

ՅԱՆԿ ՆԻԻԹՈՅ

ՆԱԽԱԳԻՏԵԼԻՔ

	Երես
Յաղագս արաբերէն տառից	5
Անջատական և կցական գիրեր	7
حساب الجحد	8
Զայնաւորք	9

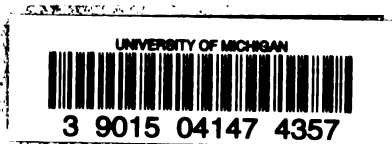
ՓՈՓՈԽԱԿԱՆ ՄԱՍՈՒՆՔ ԲԱՆԻ

ԳԼՈՒԽ Ա. — Անուն	12
Որովիչ յօդ	14
Յօդուած Ա. — Նախափայլ և ածանցական անուններ	15
» Բ. — Յաղագս սեռի	17
» Գ. — Յաղագս թուոյ	20
» Դ. — Արհատական և յաւելագիր բառից յոգնականք	28
» Ե. — Անուանց հոլովներուն վրայ	29
» Զ. — Յաղագս կապակցութեան գոյական անուանց	38
» Է. — Յաղագս ածականաց	42
Յաղագս բաժանման ածականաց	47
Յաւելական գիրեր	49
Բաղադրութիւնք բառից	49
Յաղագս թուական անուանց	52
ԳԼՈՒԽ Բ. — Դերանուն	56
ԳԼՈՒԽ Դ. — Բայ	62
Յօդուած Ա. — Անորիչ դերբայ	70
» Բ. — Խոնարհումն կանոնաւոր ներգործական բայից	73
» Գ. — Խոնարհումն կրաւորական բայից	77
Զարմացական բայեր	81
Յօդուած Դ. — Խոնարհումնք եռագիր արմատական կանոնաւոր բայից	82
Կրաւորական կազմութիւն	86
Յօդուած Ե. — Ի վերայ դերբայից	91
Եռագիր և չորեքգրեան արմատականներէն	92
ածանցեալ յաւելագիր բայանուանք	93
Խոնարհումն եռագիր կանոնաւոր բայից	94

	Երես
Յօդուած Զ. — Յաղագս չորեքգրեան բայարմատից	101
» Է. — Յաղագս կրաւորական բայից առ հասարակ	104
» Խոնարհումն կրաւորական բայից յաւելականաց	105
Յօդուած Ը. — Յաւելական բայերուն վրայ	106
» Ներկայ և անցեալ դերբայք կամ բայածականք	109
» Անուանք տեղւոյ և ժամանակի	113
» Անուն գործւոյ	114
» Վերաբերական ձև	115
Յօդուած Թ. — Յաղագս փոփոխական գրոց	117
» Կանոնք փոփոխական գրոց	118
» Կրկնութիւն և կանոնք կրկնութեան տառից	125
» Խոնարհումն եռազիր արմատական բայից անկա- նոնաց	127
» Խոնարհումն եռազիր յաւելական բայից անկա- նոնաց	128
Գլոխ Դ. — Անորիշ դերբային գործածութեանը վրայ	138

ԱՆՓՈՓՈՒ ՄԱՍՈՒՆՔ ԲԱՆԻ

Գլոխ Ե. — Նախդիր. — Միատառ նախդիր	141
» Բաղմատառ նախդիր	145
Գլոխ Զ. — Մակրայ	153
Գլոխ Է. — Շաղկապ	163
» Մասնկունք բացառութեան	165
» Հետևողք շաղկապի	167
Գլոխ Ը. — Զայնարկութիւն. ուղղական հոլով կոչական	169
» Հայցական հոլով կոչական	170
» Գիտելիք	171
» Հետևողք ձայնարկութեանց	172
» Յօգնութիւն կոչող լաֆ. لام الاستفاعة	173
» Ողբոյ մասնիկ. حرف التذبة	174
» Յաւելուած	175

Վ Ր Ի Պ Ա Կ Ք

Երես	Տող	Սխալ	Ուղիղ
27	3	حدیس	حدیث
»	»	احادیث	احادیث
44	6	սովորութիւնք մեծա- մեծաց	մեծամեծք սովորու- թեանց
49	12	ղոր	(ջնջելի)
53	24	միաւոր	միաւորաց
55	20	երեք կին	չորս կին
60	8	هاتین և هاتین	(փոխադրելի վարի տողը)
»	11	դերանունը	դերանունան
67	3	کُویِه	کُویَّة
85	7	վաղանցուկ է	լուր սկզբնապատճառին կը վերադառնայ
87	7	ساجیق	ساجیق
89	19	2	1
90	25	ծագել	ծասքել
104	11	مَنْطَقَ زید	مَنْطَقَ زید
112	4	93	39
112	19	(աւելցուր տողին սկիզ- բը իբր հատուած)	156 կրկին
117	21	Յօդուած Է.	Յօդուած Թ.
137	11	اصطَح	اصتَح (նախնական ձև)
139	24	թռչնոյ	թռչնոյ
140	6	մէկին	մեկին
145	11	Յօդուած Բ.	(ջնջելի)
147	1	խ	մեղ
151	22	(ասկէ վերջը աւելցուր)	من قَبْلِ الْهَرِ Աստուծոյ [կողմանէ
153	10	չեկաւ	չեկաւ
159	13	البحار و	البحار

ԳՈՐԾԻՔ ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ

خلاصة الصرف العربي	Հոլորուշ	11
Վերականգնութիւն Արաբերէն լեզուի.	»	11

ԿԸ ՎԱՃԱՌԻ

Կոստանդնուպոլիս Ուղուն-Չարչի, Էօրի ճիւղէր, Էօլ-Կ
չէն խանի դիմաց, Ֆէսի վաճառական Վեահեան Բարս
էֆէնտիի թիւ 56-58 խանութը և գրավաճառաց քով:

معارف نظارت جليله سنك ه ۳۳۵ نومروى رخصتنامه سيله
طبع و نشر اولمشدر

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>